

«ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ

*2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար
Անկախ աուդիտորական եզրակացության հետ միասին*

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	1
Ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն	2
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն	3
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	4
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	5

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Հիմնական գործունեության նկարագրություն	6
2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները	7
3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր	8
4. Կարևոր հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ	28
5. Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն	29
6. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	32
7. Առևտրային արժեթղթեր	33
8. Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	33
9. Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	34
10. Ներդրումային արժեթղթեր	35
11. Հաճախորդներին տրված վարկեր	37
12. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	47
13. Հիմնական միջոցներ, ոչ նյութական ակտիվներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	50
14. Հարկում	51
15. Վարկային կորուստների գծով ծախս	53
16. Այլ ակտիվներ	54
17. Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	55
18. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	55
19. Այլ փոխառություններ	56
20. Ստորադաս վարկեր	57
21. Այլ պարտավորություններ	57
22. Կապիտալ	57
23. Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումներ	59
24. Պայմանագրային և պայմանական պարտավորություններ	59
25. Ջուտ տոկոսային եկամուտ	62
26. Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ	62
27. Ջուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	63
28. Այլ եկամուտ	63
29. Այլ գործառնական ծախսեր	63
30. Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	63
31. Ռիսկերի կառավարում	64
32. Իրական արժեքի չափում	79
33. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն	83
34. Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ	84
35. Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում	85
36. Ֆինանսավորման գործունեության արդյունքում առաջացող պարտավորությունների փոփոխություն	86
37. Կապիտալի համարժեքություն	86
38. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած դեպքեր	87

**Կառուցելով
բարեկեցիկ աշխարհ**

Ernst & Young CJSC
1 Northern Ave., office 27
Yerevan, 0001, Armenia
Tel: +374 (10) 500 790
+374 (10) 500 705
Fax: +374 (10) 500 706
www.ey.com/am

«Էրնսթ և Կանգ» ՓԲԸ
ՀՀ, ք. Երևան 0001
Հյուսիսային պող. 1, գրասենյակ 27
Հեռ. +374 (10) 500 790
+374 (10) 500 705
Ֆաքս. +374 (10) 500 706

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» փակ բաժնետիրական ընկերության
Բաժնետերերին և Խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) և նրա դուստր ընկերությունների՝ «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ, «ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ և «ԱԿԲԱ Թեքնոլոջիս» ՓԲԸ (միասին՝ Խումբ) համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համար ֆինանսական արդյունքների, համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ՝ հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականությունների ամփոփ նկարագիրը:

Մեր կարծիքով, կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքները և համախմբված դրամական միջոցների հոսքերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմքեր

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը նկարագրված է այս եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀԷՄՍԽ) կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի միջազգային կանոնագրքի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (ՀԷՄՍԽ կանոնագիրք), և պահպանել ենք էթիկայի այլ պահանջները՝ համաձայն ՀԷՄՍԽ կանոնների: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

**Կառուցելով
բարեկեցիկ աշխարհ**

Ղեկավարության և խորհրդի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ-ների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որը, ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է խմբի անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և խմբի գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Խումբը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Խորհուրդը պատասխանատու է խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման գործընթացի նկատմամբ վերահսկողության համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, ամբողջությամբ վերցրած, զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համաձայն իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- ▶ հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի չարաշահում,
- ▶ ձեռք ենք բերում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե խմբի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար,

**Կառուցելով
բարեկեցիկ աշխարհ**

- ▶ գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը,
- ▶ եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, թե արդյոք առկա է ղեկավարի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է էական կասկած հարուցել խմբի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ,
- ▶ Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, երբ այդ բացահայտումները համապատասխան չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Սակայն, ապագա իրադարձություններն ու հանգամանքները կարող են հանգեցնել խմբի գործունեության անընդհատության դադարեցմանը,
- ▶ գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքն ու բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու ղեկավարի ճշմարիտ ներկայացումը,
- ▶ ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ խմբի ներսում գործող կազմակերպությունների կամ ձեռնարկատիրական գործունեությունների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Մենք պատասխանատու ենք խմբի աուդիտի ուղղորդման, ղեկավարման և իրականացման համար: Մենք ամբողջովին պատասխանատու ենք մեր աուդիտորական կարծիքի համար:

Խորհրդին, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտի առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

«Էրնսթ ընդ Յանգ» ՓԲԸ
ՀՀ, ք. Երևան

Աուդիտի բաժնի գործընկեր

Մարիա Իգևատևա

Գլխավոր տնօրեն

Էրիկ Հայրապետյան

28 հունիսի, 2022թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն

2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

(հազար ՀՀ դրամ)

	<u>Ծան.</u>	<u>2021</u>	<u>2020</u>
Ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	6	96,447,988	66,398,135
Առևտրային արժեթղթեր	7	433,697	319,353
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	8	38,625	250,207
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	9	19,619,083	57,171,584
Ներդրումային արժեթղթեր	10	23,994,829	17,405,067
Հաճախորդներին տրված վարկեր	11	340,528,365	302,202,232
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	12	31,233,067	25,017,394
Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում	35	1,218,677	984,442
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	13	23,729,559	21,211,192
Այլ ակտիվներ	16	10,727,098	5,318,983
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	14	91,722	167,436
		<u>548,062,710</u>	<u>496,446,025</u>
Ընդամենը ակտիվներ			
Պարտավորություններ			
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	8	-	79,893
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ		1,070,890	45,717
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	17	336,550,246	296,742,238
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	18	5,068,908	8,439,060
Այլ փոխառություններ	19	92,331,761	101,043,374
Ընթացիկ պարտավորություններ շահութահարկի գծով		1,187,740	126,703
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	14	1,296,678	680,497
Այլ պարտավորություններ	21	13,016,499	10,618,279
Ստորադաս վարկեր	20	9,794,000	11,130,839
		<u>460,316,722</u>	<u>428,906,600</u>
Ընդամենը պարտավորություններ			
Կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	22	22,312,000	22,312,000
Լրացուցիչ վճարված կապիտալ		26,038	-
Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստ		2,550,569	2,056,843
Ներդրումային արժեթղթերի վերագնահատման պահուստ		3,168,514	2,890,036
Չբաշխված շահույթ		45,296,832	36,755,091
		<u>73,353,953</u>	<u>64,013,970</u>
Չվերահսկվող բաժնեմաս		14,392,035	3,525,455
		<u>87,745,988</u>	<u>67,539,425</u>
Ընդամենը կապիտալ			
Ընդամենը կապիտալ և պարտավորություններ			
		<u>548,062,710</u>	<u>496,446,025</u>

Ստորագրվել և վավերացվել է Ընկերության Տնօրինության կողմից՝

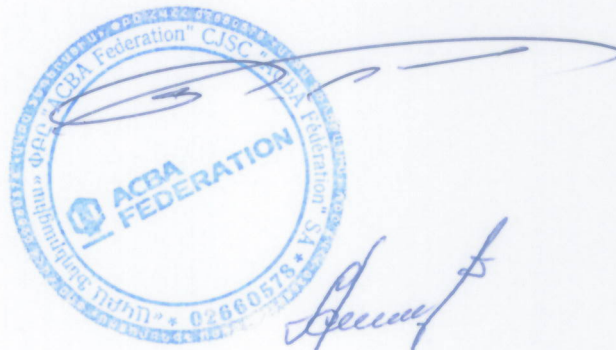
Հարություն Պողոսյան

Գլխավոր տնօրեն

Վահան Աբրահամյան

Գլխավոր հաշվապահ

28 հունիսի, 2022թ.

Ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն**2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար***(հազար ՀՀ դրամ)*

	<i>Ծան.</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	25	43,240,112	43,377,427
Այլ տոկոսային եկամուտ	25	3,498,291	2,675,996
Տոկոսային ծախս	25	(21,353,781)	(20,345,640)
Զուտ տոկոսային եկամուտ		25,384,622	25,707,783
Վարկային կորուստների գծով ծախսի հակադարձում / (վարկային կորուստների գծով ծախս)	15	228,883	(10,769,399)
Զուտ տոկոսային եկամուտ վարկային կորուստների գծով ծախսից հետո		25,613,505	14,938,384
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	26	6,294,559	4,916,294
Միջնորդավճարների գծով ծախս	26	(2,510,554)	(1,868,608)
Զուտ օգուտ/(վնաս) իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից		560,811	(132,117)
Զուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	27	2,284,582	2,005,879
Ասոցիացված կազմակերպությունների շահույթի բաժնեմաս	35	579,024	399,958
Այլ եկամուտ	28	3,022,604	1,568,004
Ոչ տոկոսային եկամուտ		10,231,026	6,889,410
Անձնակազմի գծով ծախսեր		(14,983,392)	(10,957,106)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	13	(2,497,486)	(2,319,144)
Այլ գործառնական ծախսեր	29	(2,011,119)	(1,505,266)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	30	(4,023,453)	(3,508,362)
(Արժեզրկման և պահուստների ձևավորման գծով այլ ծախսեր) / Ծախսերի հակադարձում	16	(95,529)	49,975
Ոչ տոկոսային ծախս		(23,610,979)	(18,239,903)
Շահույթ մինչև շահութահարկ		12,233,552	3,587,891
Շահութահարկի գծով ծախս	14	(2,803,449)	(1,049,286)
Հաշվետու տարվա շահույթ		9,430,103	2,538,605
Վերագրելի՝			
- Մայր ընկերության բաժնետերերին		8,544,979	2,402,373
- Չվերահսկվող բաժնեմասին		885,124	136,232
		9,430,103	2,538,605

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն
2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար
(հազար ՀՀ դրամ)

	<i>Ծան.</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>
Հաշվետու տարվա շահույթ		9,430,103	2,538,605
Այլ համապարփակ եկամուտ			
<i>Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս</i> <i>վերադասակարգվող այլ համապարփակ եկամուտ</i>			
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքների գծով իրական արժեքի գուտ փոփոխություն		(226,739)	258,888
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքների ակնկալվող վարկային կորուստների գծով պահուստի փոփոխություններ		304,374	92,348
Շահութահարկ՝ այլ համապարփակ եկամտի տարրերի գծով	14	(13,974)	(63,222)
Հաջորդ ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ/(վնաս) վերադասակարգվող գուտ այլ համապարփակ եկամուտ		63,661	288,014
<i>Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս</i> <i>չվերադասակարգվող այլ համապարփակ եկամուտ</i>			
Շենքերի և փոխադրամիջոցների վերագնահատում		1,165,549	-
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող բաժնային գործիքների գծով (վնաս)/օգուտ		(253,375)	597,001
Շահութահարկ՝ այլ համապարփակ եկամտի տարրերի գծով	14	(73,356)	(107,460)
Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս չվերադասակարգվող ընդամենը այլ համապարփակ եկամուտ		838,818	489,541
<i>Ասոցիացված կազմակերպությունների այլ համապարփակ եկամտի բաժնեմաս</i>			
Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս չվերադասակարգվող		20,686	64,352
Ասոցիացված կազմակերպությունների այլ համապարփակ եկամտի ընդամենը բաժնեմաս		20,686	64,352
Հաշվետու տարվա այլ համապարփակ եկամուտ հարկումից հետո		923,165	841,907
Հաշվետու տարվա ընդամենը համապարփակ եկամուտ		10,353,268	3,380,512
Վերագրելի՝			
- Մայր ընկերության բաժնետերերին		9,328,097	3,202,185
- Չվերահսկվող բաժնեմասին		1,025,171	178,327
		10,353,268	3,380,512

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն

2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

(հազար ՀՀ դրամ)

	<i>Մայր ընկերության բաժնետերերին վերագրելի</i>							
	<i>Բաժնետիրական կապիտալ</i>	<i>Լրացուցիչ վճարված կապիտալ</i>	<i>Հիմնական միջոցների վերագնահատում միջ աճ</i>	<i>Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների վերագնահատման պահուստ</i>	<i>Չբաշխված շահույթ</i>	<i>Ընդամենը</i>	<i>Չվերահսկվող բաժնեմաս</i>	<i>Ընդամենը կապիտալ</i>
2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ (Աուդիտ չանցած)	22,312,000	-	2,119,398	2,090,224	34,290,163	60,811,785	3,432,128	64,243,913
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ								
Հաշվետու տարվա շահույթ	-	-	-	-	2,402,373	2,402,373	136,232	2,538,605
Այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	-	799,812	-	799,812	42,095	841,907
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ	-	-	-	799,812	2,402,373	3,202,185	178,327	3,380,512
Հիմնական միջոցների վաճառքի արդյունքում վերագնահատման ավելցուկի փոխանցումը չբաշխված շահույթին	-	-	(62,555)	-	62,555	-	-	-
Գործարքներ սեփականատերերի հետ՝ ուղղակիորեն գրանցված կապիտալում								
Շահաբաժիններ չվերահսկվող բաժնեմասին (Շան. 22)	-	-	-	-	-	-	(85,000)	(85,000)
Ընդամենը գործարքներ սեփականատերերի հետ	-	-	-	-	-	-	(85,000)	(85,000)
2020 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	22,312,000	-	2,056,843	2,890,036	36,755,091	64,013,970	3,525,455	67,539,425
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ								
Հաշվետու տարվա շահույթ	-	-	-	-	8,544,979	8,544,979	885,124	9,430,103
Այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	504,640	278,478	-	783,118	140,047	923,165
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ	-	-	504,640	278,478	8,544,979	9,328,097	1,025,171	10,353,268
Հիմնական միջոցների վաճառքի արդյունքում վերագնահատման ավելցուկի փոխանցումը չբաշխված շահույթին	-	-	(10,914)	-	10,914	-	-	-
Գործարքներ սեփականատերերի հետ՝ ուղղակիորեն գրանցված կապիտալում								
Դուստր կազմակերպությունում բաժնեմասի նվազեցում (Շան. 22)	-	-	-	-	(429,456)	(429,456)	7,929,456	7,500,000
Շահաբաժիններ չվերահսկվող բաժնեմասին (Շան. 22)	-	-	-	-	-	-	(125,000)	(125,000)
Ընդամենը գործարքներ սեփականատերերի հետ	-	-	-	-	(429,456)	(429,456)	7,804,456	7,375,000
Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումներ (Շան. 23)	-	26,038	-	-	415,304	441,342	2,036,953	2,478,295
2021 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	22,312,000	26,038	2,550,569	3,168,514	45,296,832	73,353,953	14,392,035	87,745,988

1-38 ծանոթագրությունները կազմում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն

2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

(հազար ՀՀ դրամ)

	<i>Ծան.</i>	<i>2021թ.</i>	<i>2020թ.</i>
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից			
Ստացված տոկոսներ		46,446,643	45,608,103
Վճարված տոկոսներ		(21,004,799)	(20,131,238)
Ստացված միջնորդավճարներ		6,429,127	4,992,954
Վճարված միջնորդավճարներ		(2,510,553)	(1,868,608)
Զուտ մուտքեր/(ելքեր) շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից		772,393	(132,117)
Զուտ մուտքեր փոխարժեքային տարբերություններից	27	2,919,335	1,801,683
Վճարված այլ գործառնական ծախսեր		(2,426,799)	(220,306)
Ստացված այլ եկամուտ		2,712,820	313,619
Աշխատավարձ և աշխատակազմին վճարված այլ գումարներ		(11,926,258)	(11,020,581)
Վճարված այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր		(3,946,766)	(3,509,815)
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցների հոսքեր՝ մինչև գործառնական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխությունը		17,465,143	15,833,694
<i>Գործառնական ակտիվների գուտ (ավելացում)/նվազում</i>			
Առևտրային արժեթղթեր		(114,344)	(68,176)
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ		-	(249,870)
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ		37,508,706	(26,633,310)
Հաճախորդներին տրված վարկեր		(38,283,739)	(37,511,841)
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ		(12,598,205)	(4,051,999)
Այլ ակտիվներ		(389,545)	617,728
<i>Գործառնական պարտավորությունների գուտ ավելացում/(նվազում)</i>			
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ		(79,831)	(120,116)
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ		1,019,240	13,660
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ		39,447,997	42,300,308
Այլ պարտավորություններ		1,381,367	1,365,331
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ ստացված/(օգտագործված) գործառնական գործունեությունում մինչև շահութահարկը		45,356,789	(8,504,591)
Վճարված շահութահարկ		(1,137,847)	(1,226,755)
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ ստացված/(օգտագործված) գործառնական գործունեությունում		44,218,942	(9,731,346)
Դրամական միջոցների հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(2,025,077)	(2,215,321)
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառքից մուտքեր		103,225	131,840
Ներդրումային արժեթղթերի ձեռքբերում		(11,458,482)	(8,724,750)
Ներդրումային արժեթղթերի վաճառք և մարում		3,824,060	15,139,588
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ (օգտագործված)/ստացված ներդրումային գործունեությունից		(9,556,274)	4,331,357
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից			
Դուստր կազմակերպությունում բաժնեմասի նվազեցում	22	7,500,000	-
Թողարկված պարտքային արժեթղթերից մուտքեր	36	3,461,498	-
Թողարկված պարտքային արժեթղթերի մարում	36	(6,033,577)	(3,631,337)
Այլ փոխառությունների ներգրավումից մուտքեր	36	33,778,000	47,077,963
Այլ փոխառությունների մարումներ	36	(43,034,045)	(33,580,438)
Ստորադաս վարկերից մուտքեր	36	-	7,098,874
Ստորադաս վարկերի մարումներ	36	-	(950,933)
Չվերահսկվող բաժնեմասին վճարված շահաբաժիններ	22	(125,000)	(85,000)
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ (օգտագործված)/ստացված ֆինանսավորման գործունեությունում		(4,453,124)	15,929,129
Փոխարժեքային տարբերությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(84,277)	6,943
Արժեզրկման պահուստում փոփոխությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(75,414)	(53,199)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գուտ աճ		30,049,853	10,482,884
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեկազմին		66,398,135	55,915,251
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեկազմին	6	96,447,988	66,398,135

(հազար ՀՀ դրամ)

1. Հիմնական գործունեության նկարագրություն

«ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ն («Ընկերություն») մայր կազմակերպությունն է Խմբում, որը բաղկացած է Ընկերությունից և իր դուստր կազմակերպություններից՝ «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ից («Բանկ») և իր դուստր կազմակերպությունից՝ «ԱԳԲԱ Լիզինգ Վարկային Կազմակերպություն» ՓԲԸ-ից և «ԱԿԲԱ Թեքնոլոջիս» ՓԲԸ-ից (միասին՝ «Խումբ»)։ Այն հիմնադրվել է 2017թ.-ի մայիսի 6-ին «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ի նախկին բաժնետերեր հանդիսացող 10 գյուղացիական Փոխօգնության Մարզային Միավորումների (ԳՓՄՄ) կողմից, որոնք ներկայումս հանդիսանում են «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ի բաժնետերերը։ 10 ԳՓՄՄ-ները ունեն 77,500 անդամներ։ Ընկերությունը իր գործունեության տեսակով հանդիսանում է շահույթ հետապնդող կազմակերպություն։

Ընկերության հիմնական նպատակն է ՀՀ ողջ տարածքում նպաստել գյուղատնտեսության, գյուղական շրջաններում փոքր և միջին բիզնեսի զարգացմանը, համայնքների զարգացմանը, գյուղական շրջաններում և համայնքներում բիզնես միջավայրի զարգացմանը և աշխուժացմանը։

Ընկերությունը նախաձեռնում է գյուղատնտեսական ոլորտում նորարարական մոտեցումների ներդրման, ստարտափ նախաձեռնությունների բացահայտման և իրագործման, աշխարհում կիրառվող առաջադեմ գյուղատնտեսական տեխնոլոգիաների ուսումնասիրության և Հայաստանի գյուղատնտեսության մեջ հնարավոր ներդրման ծրագրեր։

Բանկը ծնվել է 1995թ.-ին, որպես միացյալ սեփականությանը կոոպերատիվ բանկ՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության, և 2006թ.-ին վերակազմակերպվել է որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն։ Բանկը գործունեություն է իրականացնում ՀՀ Կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ «ԿԲ») կողմից տրված ընդհանուր բանկային լիցենզիայի հիման վրա և հանդիսանում է ՀՀ ավանդների ապահովագրության պետական համակարգի անդամ։

Բանկն ընդունում է բնակչությունից ավանդներ, տրամադրում է վարկեր և իրականացնում է դրամական փոխանցումներ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում և ՀՀ տարածքից դուրս, իրականացնում է արտարժույթի փոխանակման գործարքներ և մատուցում է այլ բանկային ծառայություններ իր կորպորատիվ և ֆիզիկական անձ հաճախորդներին։ Բանկի գլխամասային գրասենյակը գտնվում է Երևան քաղաքում, և այն ունի 62 մասնաճյուղեր (ներառյալ՝ գլխամասը) Երևանում և ՀՀ այլ մարզերում։ Բանկի գրանցման իրավաբանական հասցեն է՝ ՀՀ, ք. Երևան 0002, Արամի փողոց 82-84։

Բանկի անվանումը և կազմակերպչաիրավական ձևը փոխվել է «ԱԿԲԱ-Կրեդիտ Ազրիկոլ Բանկ» ՓԲԸ-ից «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ի՝ համաձայն 2020թ.-ի մայիսի 26-ին կայացած բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովի։ ՀՀ Կենտրոնական բանկը Բանկի անվանման և կազմակերպչաիրավական ձևի փոփոխությունը գրանցել է 2020թ.-ի հուլիսի 3-ին։

«ԱԳԲԱ Լիզինգ Վարկային Կազմակերպություն» ՓԲԸ-ն ծնվել է 2003թ.-ի մարտի 30-ին որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն։ Ընկերության հիմնական գործունեությունը ֆինանսական վարձակալության գծով գործառնություններն են իրավաբանական և ֆիզիկական անձ հանդիսացող հաճախորդների հետ։ Ընկերությունն ունի վարկային կազմակերպության լիցենզիա՝ տրված ՀՀ ԿԲ-ի կողմից։ Ընկերությունը հանդիսանում է Խմբի դուստր կազմակերպություն և համախմբվում է սույն ֆինանսական հաշվետվություններում։ Բանկին է պատկանում «ԱԳԲԱ Լիզինգ Վարկային Կազմակերպություն» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի 100%-ը։

«ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ն հանդիսանում է «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ի 83.68% բաժնետոմսերի սեփականատեր։

«ԱԿԲԱ Թեքնոլոջիս» ՓԲԸ-ն հիմնադրվել է 2021 թվականի սեպտեմբերի 7-ին «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ի (51%) և «Ռևոլուշնարի Թեքնոլոջիս» ՓԲԸ-ի (49%) կողմից։ Ընկերության գործունեության հիմնական տեսակներն են՝ ծրագրային ապահովման մշակումը, համակարգչային տեխնոլոգիաների ոլորտում խորհրդատվական գործունեությունը, տվյալների մշակումը և այլն։

«ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ի բաժնետերերի ցուցակը բացահայտված է Ծանոթագրություն 22-ում։ Խումբը չունի վերջնական վերահսկող կողմ։

(հազար ՀՀ դրամ)

2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

Ընդհանուր մաս

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են ֆինանսական հաշվետվություններին միջազգային ստանդարտների (այսուհետ՝ «ՖՀՄՍ») պահանջների համաձայն:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստված են սկզբնական արժեքի հիմունքով՝ բացառությամբ ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ բացահայտվածի: Օրինակ՝ ներդրումային և առևտրային արժեթղթերը, ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, հողը, շենքերը և փոխադրամիջոցները գնահատված են իրական արժեքով:

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հազար ՀՀ դրամով, եթե այլ բան նշված չէ:

COVID-19 համաճարակի ազդեցությունը

2020թ. COVID-19 համաճարակի արագ տարածումից հետո, որը շարունակվեց նաև 2021թ.-ին մի շարք կառավարություններ, այդ թվում՝ ՀՀ կառավարությունը, նախաձեռնել են համաճարակի բռնկման դեմն ուղղված տարբեր միջոցառումներ, ներառյալ՝ ճանապարհորդության սահմանափակումները, կարանտինները, բիզնեսի և այլ վայրերի փակումը և որոշակի տարածքների արգելափակումը: Այս միջոցառումները ազդել են համաշխարհային առաջարկի շղթայի, ապրանքների և ծառայությունների նկատմամբ պահանջարկի, ինչպես նաև բիզնես գործունեության ծավալների վրա: Ակնկալվում է, որ ինչպես համաճարակը, այնպես էլ դրա հետ կապված հանրային առողջապահական և սոցիալական միջոցառումները կարող են ազդեցություն ունենալ տարբեր ոլորտներում գործունեություն իրականացնող ընկերությունների վրա:

Կառավարության և Կենտրոնական բանկի կողմից ներկայացվել են աջակցության միջոցառումներ՝ COVID-19 համաճարակի հետևանքով տնտեսական անկմանը դիմակայելու նպատակով: Ի թիվս այլ միջոցառումների՝ այս միջոցառումները ներառում են տուժած ոլորտների և անհատների վարկավորման սուբսիդավորում, վճարման արձակուրդներ և որոշ կարգավորման սահմանափակումների թուլացում՝ ֆինանսական հատվածին օգնելու համար պահպանել ռեսուրսներ տրամադրելու իր կարողությունները և հաճախորդներին օգնել խուսափել COVID-19 զսպման միջոցառումների արդյունքում առաջացած իրացվելիության պակասից:

Խումբը շարունակում է գնահատել համաճարակի և փոփոխվող տնտեսական պայմանների ազդեցությունը իր գործունեության, ֆինանսական դրության և ֆինանսական արդյունքների վրա:

Գնահատման անորոշություններ

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հասանելի տեղեկատվության հիման վրա, Խումբը ապագայում սպասվող դրամական հոսքերի գնահատումները արտացոլել է ակնկալվող վարկային կորուստների (Ծանոթագրություն 11), ֆինանսական գործիքների և հիմնական միջոցների իրական արժեքների վերագնահատումներում (Ծանոթագրություն 32):

Վերադասակարգումներ

2021թ. Խումբը վերադասակարգել է «Այլ ակտիվներ»-ում «Կանխավճարներ վարձակալած գույքի մատակարարներին» տողը (Ծանոթագրություն 16) «Այլ ֆինանսական ակտիվներ»-ից «Այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ», և «Այլ պարտավորություններ» (Ծանոթագրություն 21) հոդվածում «Կանխավճարներ վարձակալներից» տողը «Այլ ֆինանսական պարտավորություններ»-ից «Այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ»: Ազդեցությունը համադրելի տեղեկատվության վրա 1,956,666 հազար ՀՀ դրամ է՝ «Կանխավճարներ վարձակալած գույքի մատակարարներին» դեպքում և 1,139,852 հազար ՀՀ դրամ՝ «Կանխավճարներ վարձակալներից» դեպքում:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունները

Խումբն առաջին անգամ կիրառել է ստանդարտների փոփոխություններ, որոնք ուժի մեջ են մտնում 2021 թվականի հուլիսի 1-ից: Խումբը վաղաժամկետ չի ընդունել որևէ ստանդարտ, մեկնաբանություն կամ փոփոխություն, որոնք հրապարակվել են, բայց դեռ ուժի մեջ չեն մտել:

Տոկոսադրույքի չափորոշիչի բարեփոխում. փուլ 2՝ փոփոխություններ ֆՀՄՍ 9-ում, ՀՀՄՍ 39-ում, ֆՀՄՍ 7-ում, ֆՀՄՍ 4-ում, ֆՀՄՍ 16-ում (IBOR-ի բարեփոխման փուլ 2)

Փոփոխությունները տրամադրում են ժամանակավոր մեղմացումներ ֆինանսական հաշվառման համար, երբ միջբանկային առաջարկվող տոկոսադրույքը (IBOR) փոխարինվում է այլընտրանքային, գրեթե առանց ռիսկի տոկոսադրույքով (RFR): Փոփոխությունները ներառում են հետևյալ կիրառական մեղմացումները.

- ▶ Պայմանագրային փոփոխությունները կամ դրամական հոսքերում փոփոխությունները, որոնք ուղղակիորեն պահանջվում են բարեփոխումներով, կարելի է դիտարկել որպես լողացող տոկոսադրույքի փոփոխություն, որը համարժեք է շուկայական տոկոսադրույքի շարժին,
- ▶ Թույլատրում է IBOR-ի բարեփոխմամբ պահանջվող փոփոխությունները, հեջի հաշվառման և հեջավորման փաստաթղթերի համար՝ առանց հեջավորման հարաբերությունների դադարեցման,
- ▶ Տրամադրում է ժամանակավոր ազատում կազմակերպություններին առանձին ձանաչելի պահանջը բավարարելուց, երբ RFR գործիքը նախատեսված է որպես ռիսկի բաղադրիչի հեջ:

Խումբը կիրառել է փոփոխություններով նախատեսված գործնական արտոնությունները: Մանրամասները տե՛ս Ծանոթագրություն 31-ում:

COVID-19-ի հետ կապված վարձավճարների արտոնություններ, 2021 թվականի հունիսի 30-ից հետո Փոփոխություններ ֆՀՄՍ 16-ում

2020թ. մայիսի 28-ին ՀՀՄՍ-ն թողարկել է COVID-19-ի հետ կապված վարձավճարների արտոնություններ՝ փոփոխություն ֆՀՄՍ 16 «Վարձակալություն» ստանդարտում: Փոփոխությունները հնարավորություն են ընձեռնում վարձակալներին չկիրառել ֆՀՄՍ 16-ի վարձակալության վերափոխման հաշվառման ցուցումները՝ վարձավճարների COVID-19 համավարակի ուղղակի հետևանքով առաջացած արտոնությունների համար: Որպես գործնական մոտեցում վարձակալը կարող է ընտրել չգնահատել, արդյոք COVID-19-ով պայմանավորված վարձակալից ստացված վարձավճարների արտոնությունները համարվում են վարձակալության վերափոխում: Վերոնշյալ ընտրությունը կատարող վարձակալը հաշվառում է COVID-19-ով պայմանավորված վարձավճարների փոփոխությունը այնպես, ինչպես կհաշվառեր փոփոխությունը, եթե այն չլիներ վարձակալության վերափոխում:

Փոփոխությունը նախատեսված էր կիրառել մինչև 2021թ. հունիսի 30-ը, բայց COVID-19 համավարակի ազդեցության շարունակականությամբ պայմանավորված, 2021թ. մարտի 31-ին ՀՀՄՍ-ն երկարաձգեց գործնական մոտեցման կիրառման ժամանակահատվածը մինչև 2022թ. հունիսի 30: Փոփոխությունը կիրառվում է 2021թ. ապրիլի 1-ին կամ այդ ամսաթվից սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար:

Խումբը չի ստացել COVID-19-ի հետ կապված վարձավճարների արտոնություններ, սակայն մտադիր է կիրառել գործնական մոտեցումը կիրառելի դառնալու դեպքում՝ թույլատրելի ժամանակահատվածի ընթացքում:

Համախմբման հիմունքներ

Դուստր ընկերությունները, որոնց գործունեության նկատմամբ Խումբը վերահսկողություն է իրականացնում, համախմբվում են: Վերահսկողությունն իրականացվում է այն դեպքում, երբ Խումբն իրավունք ունի ներդրումներից ստանալ փոփոխական արդյունքներ կամ ենթարկվում է այդ արդյունքների փոփոխությունների հետ կապված ռիսկին և կարող է ազդել այդ ներդրումներից ստացվող արդյունքների վրա իր իրավասությունների միջոցով: Մասնավորապես, Խումբը վերահսկում է ներդրումը, միայն և միայն այն դեպքում, երբ բավարարվում են հետևյալ պայմանները՝

- ▶ Խումբն ունի իրավասություն ներդրման օբյեկտի նկատմամբ (այսինքն՝ գոյություն ունեցող իրավունքներ, որոնք ապահովում են ներդրման օբյեկտի նշանակալի գործունեությունը կառավարելու հնարավորություն),
- ▶ Խումբն ունի իրավունք ներդրումներից ստացվող փոփոխական արդյունքների նկատմամբ և ենթարկվում է այդ արդյունքների փոփոխությունների հետ կապված ռիսկին,
- ▶ Խումբն ունի հնարավորություն օգտագործելու իր իրավասությունները ներդրման օբյեկտի նկատմամբ՝ ներդրումներից փոփոխական արդյունքների վրա ազդելու նպատակով:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Համախմբման հիմունքներ (շարունակություն)

Որպես կանոն, ենթադրվում է, որ վերահսկողությունը պայմանավորված է ծայրի իրավունքի մեծամասնությամբ: Սույն ենթադրության հաստատման, ինչպես նաև խմբի մոտ մեծամասնությունից ավելի քիչ քվեարկման կամ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ մեծամասնությունից ավելի քիչ նմանատիպ իրավունքների առկայության դեպքում, խումբը հաշվի է առնում է բոլոր փաստերը և հանգամանքները տվյալ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իրավասության առկայությունը գնահատելիս, ներառյալ՝

- ▶ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ ծայրի իրավունք ունեցող անձանց հետ պայմանագրային համաձայնությունը,
- ▶ այլ համաձայնագրերից ծագող իրավունքները,
- ▶ խմբին պատկանող առկա և հնարավոր քվեարկման իրավունքները:

Դուստր կազմակերպության համախմբումը սկսվում է, երբ խումբը ձեռք է բերում վերահսկողություն դուստր ընկերության նկատմամբ և դադարում է, երբ խումբը կորցնում է այդ վերահսկողությունը: Ներխմբային բոլոր գործարքները, ինչպես նաև այդ գործարքների արդյունքում առաջացած մնացորդներն ու չիրացված օգուտները ամբողջությամբ բացառվում են: Չիրացված վնասները նույնպես բացառվում են, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ գործարքը վկայում է փոխանցվող ակտիվի արժեզրկման մասին: Անհրաժեշտության դեպքում, դուստր ընկերությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ճշգրտվում են՝ այդ ընկերությունների հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունները խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններին համապատասխանեցնելու նպատակով:

Առանց վերահսկման կորստի դուստր ընկերությունում մասնակցության փոփոխությունը հաշվառվում է որպես սեփական կապիտալում փոփոխություն: Դուստր կազմակերպության վնասները վերագրվում են չվերահսկող բաժնեմասին, նույնիսկ եթե այն հանգեցնում է բացասական մնացորդի:

Եթե խումբը կորցնում է դուստր կազմակերպության նկատմամբ վերահսկողությունը, այն ապաճանաչում է դուստր կազմակերպության ակտիվները (ներառյալ՝ գուղվիլը) և պարտավորությունները, ցանկացած չվերահսկվող բաժնեմասի հաշվեկշռային արժեք, սեփական կապիտալում արտացոլվող փոխարկման կուտակված տարբերությունները, ճանաչում է ստացված փոխհատուցման իրական արժեքը, մնացած ներդրման իրական արժեքը, գործարքի արդյունքում առաջացած ավել կամ պակաս գումարը շահույթում կամ վնասում, վերահասակարգում է նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված տարբերի մայր կազմակերպության բաժինը շահույթում կամ վնասում կամ չբաշխված շահույթում:

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումները հաշվառվում են՝ օգտագործելով ձեռքբերման մեթոդը: Ձեռքբերման արժեքը չափվում է որպես ձեռքբերման օրվա դրությամբ փոխանցված հատուցման իրական արժեքի և ձեռքբերվող ընկերության ցանկացած չվերահսկվող բաժնեմասի հանրագումար: Յուրաքանչյուր ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման համար ձեռքբերող կողմը չափում է ձեռքբերված կազմակերպության չվերահսկվող բաժնեմասը, որը բաժնետերերին ներկա պահին էլ տալիս է ընկերության գուտ ակտիվներում համապատասխան բաժնի իրավունք ընկերության լուծարման դեպքում, կա՛ն իրական արժեքով, կա՛ն ձեռքբերված ընկերության որոշելի գուտ ակտիվների համապատասխան մասի գումարի չափով: Չվերահսկվող բաժնեմասի այլ բաղադրիչները գնահատվում են ձեռքբերման պահին իրական արժեքով: Առաջացած ձեռքբերման ծախսումները ծախսագրվում են:

Եթե խումբը ձեռք է բերում ձեռնարկատիրական գործունեություն, ապա ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգվում են պայմանագրի պայմաններին, տնտեսական բնույթին և ձեռքբերման պահին այլ էական պայմաններին համապատասխան: Սա ներառում է ձեռքբերվող կազմակերպության հիմնական պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքների տարանջատման անհրաժեշտության վերլուծությունը:

Ձեռնարկատիրական գործունեության փուլային ձեռքբերման դեպքում ձեռքբերող ձեռքբերվող կազմակերպությունում իր նախկինում ունեցած բաժնեմասը պետք է վերաչափի ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքով և արդյունքում ստացված օգուտը կամ վնասը ճանաչի շահույթում կամ վնասում:

Ցանկացած պայմանական հատուցում, որը պետք է փոխանցվի ձեռքբերողի կողմից, ճանաչվում է ձեռքբերման պահին իրական արժեքով: Ակտիվ կամ պարտավորություն հանդիսացող պայմանական հատուցումների իրական արժեքի ցանկացած հետագա փոփոխություն ճանաչվում է ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն շահույթում կամ վնասում կամ որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների փոփոխություն: Եթե պայմանական հատուցումը դասակարգվում է որպես սեփական կապիտալ, ապա այն չի վերաչափվում՝ մինչև կապիտալում ամբողջական մարումը:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում (շարունակություն)

Գուդվիլը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը հանդիսանում է փոխանցված հատուցման և ճանաչված չվերահսկվող բաժնեմասի հանրագումարի և ձեռքբերված որոշելի գուտ ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների իրական արժեքների տարբերությունը: Եթե փոխհատուցումը ավելի քիչ է, քան ձեռքբերված դուստր ընկերության գուտ ակտիվների իրական արժեքը, ապա տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Սկզբնական ճանաչումից հետո գուդվիլը չափվում է սկզբնական արժեքով՝ նվազեցնելով արժեզրկումից կուտակված ցանկացած կորստով: Արժեզրկման ստուգման նպատակով ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուդվիլը, ձեռքբերման ամսաթվից սկսած, պետք է բաշխվի խմբի այն դրամաստեղծ միավորներին, որոնք ակնկալվում է, որ կստանան օգուտներ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումից՝ անկախ այն հանգամանքից, թե արդյոք ձեռքբերվողի այլ ակտիվները կամ պարտավորությունները վերագրված են այդ միավորներին, թե՛ ոչ: Եթե գուդվիլը կազմում է դրամական միջոցներ ստեղծող ստորաբաժանման մաս, և այդ ստորաբաժանման մի մասն օտարվում է, օտարվող մասին վերագրելի գուդվիլը ընդգրկվում է այդ գործունեության հաշվեկշռային արժեքի մեջ օտարումից շահույթ կամ վնասը որոշելիս: Այս պարագայում օտարվող գուդվիլը գնահատվում է օտարվող գործունեության արժեքի և դրամական միջոցներ ստեղծող ստորաբաժանման մնացած մասի արժեքի հարաբերության հիման վրա:

Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում

Ասոցիացված են համարվում այն կազմակերպությունները, որոնցում խումբը ունի 20%-ից 50% քվեարկող բաժնեմաս կամ խումբն ունի էական ազդեցության այլ հնարավորություններ, որը, սակայն, չի նշանակում լիովին վերահսկում: Ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումները հաշվառվում են բաժնեմասնակցության մեթոդով և սկզբնապես ճանաչվում են ձեռքբերման արժեքով՝ ներառյալ գուդվիլը: Հաշվեկշռային արժեքի հետագա փոփոխությունները արտացոլում են միավորմանը հաջորդող խմբի՝ ասոցիացված կազմակերպության գուտ ակտիվների բաժնեմասի փոփոխությունները: Խմբի՝ ասոցիացված կազմակերպության շահույթի կամ վնասի բաժնեմասը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, իսկ պահուստներում փոփոխությունները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում:

Այնուամենայնիվ, երբ խմբի՝ ասոցիացված կազմակերպություններում վնասների բաժինը գերազանցում է իր բաժնեմասը ասոցիացված կազմակերպությունում, խումբը չի ճանաչում հետագա կորուստները, եթե խումբը չի պարտավորվում հետագա վճարումներ կատարել ասոցիացված կազմակերպությանը կամ ասոցիացված կազմակերպության անունից:

Խմբի և իր ասոցիացված կազմակերպության միջև գործարքներից չիրացված օգուտները բացառվում են մինչև խմբի՝ ասոցիացված կազմակերպությունում բաժնեմասը. չիրացված վնասները նույնպես բացառվում են, բացառությամբ այն դեպքի, երբ համապատասխան գործարքը վկայում է փոխանցվող ակտիվի արժեզրկման մասին:

Իրական արժեքի չափում

Խումբն իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով պահվող ֆինանսական գործիքները և ոչ ֆինանսական ակտիվները չափում է իրական արժեքով՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Անորոշիվացված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 32-ում:

Իրական արժեքն այն գինն է, որը չափման ամսաթվի դրությամբ ընթացիկ շուկայական պայմաններում, հիմնական կամ դրա բացակայության դեպքում՝ ամենաբարենպաստ շուկայում կստացվեր շուկայի մասնակիցների միջև՝ սովորական գործարքում ակտիվը վաճառելու կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու դիմաց: Իրական արժեքով չափումը ենթադրում է, որ ակտիվի վաճառքը կամ պարտավորության փոխանցումը կատարվում է՝

- ▶ այդ ակտիվի կամ պարտավորության հիմնական շուկայում, կամ
- ▶ հիմնական շուկայի բացակայության դեպքում՝ տվյալ ակտիվի կամ պարտավորության համար ամենաբարենպաստ շուկայում:

Խումբը պետք է հասանելիություն ունենա հիմնական կամ ամենաբարենպաստ շուկա: Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափվում է՝ կիրառելով այնպիսի ենթադրություններ, որոնք շուկայի այլ մասնակիցները կօգտագործեին ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը որոշելիս՝ ենթադրելով, որ շուկայի մասնակիցները գործում են իրենց լավագույն տնտեսական շահերից ելնելով: Ոչ ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքի չափումը հաշվի է առնում շուկայի մասնակցի՝ տնտեսական օգուտներ ստեղծելու կարողությունը՝ ակտիվի առավել արդյունավետ և լավագույն օգտագործումից կամ այն շուկայի մեկ այլ մասնակցի վաճառելուց, ով ակտիվը կօգտագործեր առավել արդյունավետ և լավագույն կերպով:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Խումբն օգտագործում է գնահատման մեթոդներ, որոնք տեղին են տվյալ հանգամանքներում, և որոնց համար բավարար տվյալներ կան իրական արժեքը չափելու համար առավելագույնին հասցնելով համապատասխան դիտարկելի ելակետային տվյալների օգտագործումը և նվազագույնին հասցնելով ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալների օգտագործումը: Բոլոր ակտիվներն ու պարտավորությունները, որոնց իրական արժեքը չափվում կամ բացահայտվում է ֆինանսական հաշվետվություններում, դասակարգվում են ըստ ստորև ներկայացված իրական արժեքի հիերարխիայի՝ ելնելով իրական արժեքի չափման համար էական ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալներից՝

- ▶ 1-ին մակարդակ. համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկայում գնանշված գներ (չճշգրտված),
- ▶ 2-րդ մակարդակ. գնահատման մոդելներ, որոնցում բոլոր նշանակալի ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտարկելի են շուկայական տվյալներից,
- ▶ 3-րդ մակարդակ. գնահատման մոդելներ, որտեղ իրական արժեքի չափման համար էական նշանակություն ունեցող ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալները շուկայում դիտարկելի չեն:

Այն ակտիվների և պարտավորությունների համար, որոնք պարբերաբար ճանաչվում են ֆինանսական հաշվետվություններում, Խումբը դիտարկում է հիերարխիայի մակարդակների փոփոխության անհրաժեշտությունը՝ նորից վերլուծելով դրանց դասակարգումը (ելնելով իրական արժեքի չափման համար էական ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալներից) յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ

Սկզբնական ճանաչում

Ճանաչման ամսաթիվ

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների բոլոր կանոնավոր գնումներն ու վաճառքները ճանաչվում են գործարքի ամսաթվով: Կանոնավոր են համարվում ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների այնպիսի գնումները կամ վաճառքները, որոնք պահանջում են ակտիվի մատակարարում տվյալ շուկայում գործող նորմերով կամ գործարար սովորույթներով սահմանված ժամկետի ընթացքում:

Սկզբնական չափում

Ֆինանսական գործիքների դասակարգումը սկզբնական ճանաչման պահին կախված է պայմանագրային պայմաններից և գործիքների կառավարման բիզնես մոդելից: Ֆինանսական գործիքները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով և գործարքի ծախսերը նվազեցվում կամ ավելացվում են տվյալ գումարին, բացառությամբ՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների չափման տեսակներ

Խումբն իր բոլոր ֆինանսական ակտիվները դասակարգում է ելնելով ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելից և ակտիվի պայմանագրային պայմաններից, չափումն իրականացնելով՝

- ▶ Ամորտիզացված արժեքով,
- ▶ Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով,
- ▶ Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Խումբն իր ածանցյալ և առևտրային պորտֆելը դասակարգում և չափում է իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Խումբը կարող է հաշվառել ֆինանսական գործիքները իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, եթե այդ կերպ վերանում է կամ զգալիորեն նվազեցվում են չափման կամ ճանաչման անհամապատասխանությունները:

Ֆինանսական պարտավորությունները, բացի վարկային պարտավորություններից և ֆինանսական երաշխիքների պայմանագրերից, չափվում են ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, երբ դրանք պահվում են վաճառքի համար, ածանցյալ գործիքներ են կամ կիրառվում է իրական արժեքով հաշվառում:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ (շարունակություն)

Բանկերին տրված վարկեր և փոխատվություններ, հաճախորդներին տրված վարկեր, ամորտիզացված արժեքով չհափվող պարտքային արժեթղթեր

Խումբը չափում է Բանկերին տրված վարկերը և փոխատվությունները, հաճախորդներին տրված վարկերը և ներդրումային արժեթղթերը ամորտիզացված արժեքով միայն այն դեպքում, եթե միաժամանակ բավարարվում են հետևյալ երկու պայմանները՝

- ▶ Ֆինանսական ակտիվը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է ֆինանսական ակտիվները պահել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման նպատակով,
- ▶ Ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք իրենցից ներկայացնում են միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի դիմաց տոկոսների վճարումներ (SPPI):

Այս պայմանների մանրամասները ներկայացված են ստորև.

Բիզնես մոդելի գնահատում

Խումբն իր բիզնես մոդելը սահմանում է այն մակարդակի վրա, որը լավագույն կերպով արտացոլում է գործունեության նպատակների իրագործման համար ֆինանսական ակտիվների խմբերի կառավարման ուղղությամբ որդեգրած մեթոդները:

Խմբի բիզնես մոդելը չի գնահատվում առանձին գործիքների հիմունքով, այլ ավելի բարձր՝ համախմբված պորտֆելների մակարդակով, և հիմնվում է այնպիսի դիտարկելի գործոնների վրա, ինչպիսիք են՝

- ▶ Բիզնես մոդելի արդյունավետության և այդ բիզնես մոդելի շրջանակներում պահվող ակտիվների գնահատման և Խմբի առանցքային ղեկավար անձնակազմին ներկայացման մեխանիզմները,
- ▶ Բիզնես մոդելի արդյունավետության (և այդ բիզնես մոդելի շրջանակներում պահվող ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը, մասնավորապես, այդ ռիսկերի կառավարման մեխանիզմները,
- ▶ Բիզնեսի կառավարիչների փոխհատուցման եղանակները (օրինակ՝ փոխհատուցումը հիմնված է կառավարվող ակտիվների իրական արժեքների կամ պայմանագրային դրամական հոսքերի վրա),
- ▶ Վաճառքների ակնկալվող հաճախականությունը, արժեքը և ժամկետները նույնպես հանդիսանում են Խմբի գնահատման կարևոր գործոններ:

Բիզնես մոդելի գնահատման հիմքում ընկած են ողջամիտ ակնկալվող սցենարները՝ առանց հաշվի առնելու «վատագույն» կամ «սթրեսային» սցենարները: Եթե սկզբնական ճանաչումից հետո դրամական միջոցների հոսքերը տեղի են ունենում Խմբի սկզբնական ակնկալիքներից տարբեր կերպով, Խումբը չի փոխում տվյալ բիզնես մոդելում պահվող մնացած ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը, սակայն հետագայի համար հաշվի է առնում այդ տեղեկատվությունը նոր առաջացող կամ նոր ձեռք բերվող ֆինանսական ակտիվները գնահատելիս:

Միայն մայր գումարի և տոկոսի վճարման (SPPI) գնահատումներ

Որպես դասակարգման գործընթացի երկրորդ քայլ, Խումբը գնահատում է ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները՝ պարզելու համար, թե արդյոք դրանք բավարարում են SPPI գնահատման պահանջներին:

Այս գնահատման նպատակով, մայր գումար հասկացությունը սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման ժամանակ և կարող է փոխվել ֆինանսական ակտիվի կյանքի ընթացքում (օրինակ՝ եթե կան մայր գումարի մարումներ կամ վարձատրության/զեղչի ամորտիզացիա):

Վարկային պայմանագրի մեջ սովորաբար տոկոսի ամենակարևոր տարրերն են՝ փողի ժամանակային արժեքը և վարկային ռիսկը: SPPI գնահատումը իրականացնելու համար Խումբը կիրառում է դատողություն և հաշվի է առնում համապատասխան գործոններ, ինչպիսիք են ֆինանսական ակտիվի արժույթը և տոկոսադրույքի գործողության ժամանակահատվածը:

Համեմատության համար, այն պայմանագրային դրույթները, որոնք առաջացնում են ավելի քան նվազագույն ենթարկվածություն ռիսկերին կամ պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի տատանողականության, որոնք կապված չեն բազային վարկային պայմանագրի հետ, չեն առաջացնում միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա տոկոսի վճարում հանդիսացող պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր: Այս դեպքերում ֆինանսական ակտիվը պետք է չափվի իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ (շարունակություն)

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքներ

Խումբը չափում է պարտքային գործիքները իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով, եթե միաժամանակ առկա են հետևյալ երկու պայմանները.

- ▶ Գործիքը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է ինչպես պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումը, այնպես էլ ֆինանսական ակտիվների վաճառքը,
- ▶ Ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները բավարարում են SPPI ստուգման չափանիշներին:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքները հետագայում չափվում են իրական արժեքով՝ իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացող օգուտները և վնասները ճանաչելով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում: Տոկոսային եկամուտը և փոխարժեքային տարբերություններից օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում նույն կերպ, ինչպես անորոշագույն արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները: Ապաճանաչման պահին, նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված գումարային օգուտները կամ վնասները վերադասակարգվում են որպես շահույթ կամ վնաս:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքների համար ակնկալվող վարկային կորուստները չեն նվազեցնում այդ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում շարունակվում են ներկայացվել իրական արժեքով: Փոխարենը, այն պահուստի չափով գումարը, որը կառաջանար, եթե ակտիվները չափվեին անորոշագույն արժեքով, ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում՝ որպես կուտակված արժեզրկման գումար, շահույթում կամ վնասում համապատասխան ծախսագրմամբ: Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված կուտակված վնասը ակտիվի ապաճանաչումից հետո վերադասակարգվում է շահույթի և վնասի կազմ:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող բաժնային գործիքներ

Սկզբնական ճանաչումից հետո Խումբը, երբեմն ընտրում է իր բաժնային ներդրումների մի մասն առանց հետագա վերանայման դասակարգել որպես իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող բաժնային գործիքներ, երբ դրանք համապատասխանում են կապիտալի գործիքի սահմանմանը՝ համաձայն ՀՀՄՍ 32-ի «Ֆինանսական գործիքներ. Ներկայացում» ստանդարտի, և չեն պահվում առևտրային նպատակով: Նման դասակարգումը որոշվում է առանձին՝ յուրաքանչյուր գործիքի համար:

Այս բաժնային գործիքներից օգուտները կամ վնասները երբեք չեն վերադասակարգվում շահույթի կամ վնասի կազմ: Շահաբաժինները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես այլ եկամուտ, երբ վճարման իրավունքը հաստատվել է, բացառությամբ, երբ Խումբը օգուտ է ստանում տվյալ մուտքերից՝ գործիքի արժեքի մի մասի վերականգնման միջոցով: Այդ դեպքում նման օգուտները հաշվառվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում: Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող բաժնային գործիքները ենթակա չեն արժեզրկման գնահատման: Այդ գործիքների օտարումից հետո, կուտակված վերագնահատման պահուստը փոխանցվում է չբաշխված շահույթին:

Ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրեր, ակրեդիտիվներ և չվճարված վարկային պարտավորվածություններ

Խումբը թողարկում է ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրեր, ակրեդիտիվներ և վարկավորման չօգտագործված պարտավորվածություններ:

Ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերը ֆինանսական հաշվետվություններում սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, որը ստացված վարձատրությունն է: Սկզբնական ճանաչումից հետո ամեն երաշխիքի համար Խմբի պարտավորությունը չափվում է հետևյալ գումարների առավելագույնի չափով. սկզբնական ճանաչված արժեքի և ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված կուտակված անորոշագույնի տարբերության և ակնկալվող վարկային կորուստների պահուստի:

Վարկավորման չօգտագործված պարտավորվածությունները և ակրեդիտիվները պարտավորվածություններ են, որի շրջանակներում պարտավորվածության տևողության ընթացքում Խումբը հաճախորդին պետք է տրամադրի վարկ՝ նախապես սահմանված պայմաններով: Ինչպես ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերի դեպքում՝ այդ պայմանագրերը ընդգրկված են ակնկալվող վարկային կորուստների պահանջների մեջ:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ (շարունակություն)

Կատարողական երաշխիքի պայմանագրեր

Կատարողական երաշխիքները պայմանագրեր են, որոնք տրամադրում են փոխհատուցում, երբ մյուս կողմը չի կատարում պայմանագրային պարտավորությունը: Կատարողական երաշխիքի պայմանագրերը վարկային ռիսկ չեն փոխանցում: Համաձայն կատարողական երաշխիքի պայմանագրի՝ ռիսկը, դա հավանականությունն է, որ մյուս կողմը չի կատարի պայմանագրային պարտավորությունը: Հետևաբար, կատարողական երաշխիքի պայմանագրերը չեն համարվում ֆինանսական գործիքներ և այդպիսով չեն ընդգրկվում ՖՀՄՍ 9-ի շրջանակներում:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների վերադասակարգում

Խումբը սկզբնական ճանաչումից հետո չի վերադասակարգում իր ֆինանսական ակտիվները, չհաշված բացառիկ դեպքերը, երբ Խումբը փոխում է ֆինանսական ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելը:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ թղթադրամները և մետաղադրամները, բանկերում Նոստրո հաշիվները և ՀՀ ԿԲ-ում պահվող միջոցները, ներառյալ պարտադիր պահուստները ՀՀ դրամով՝ գերծ պայմանագրային սահմանափակումներից:

Թանկարժեք մետաղներ

Ոսկին և այլ թանկարժեք մետաղները արտացոլվում են ՀՀ ԿԲ գնման գներով, որոնք մոտավորապես համապատասխանում են իրական արժեքին: Լոնդոնի մետաղների բորսայի գնանշումների նկատմամբ գեղջմամբ: Թանկարժեք մետաղների հետ գործառնությունների ժամանակ ՀՀ ԿԲ գների փոփոխությունները հաշվառվում են որպես թանկարժեք մետաղների գործառնություններից գնային տարբերություններ այլ եկամուտների կազմում:

Հետգնման ու հակադարձ հետգնման պայմանագրեր և արժեթղթերի գծով փոխառության գործառնություններ

Հետգնման պայմանով արժեթղթերի վաճառքի գործառնությունները («ռեպո») դիտարկվում են որպես ապահովված ֆինանսավորման գործառնություններ: Հետգնման պայմանով վաճառված արժեթղթերը շարունակում են հաշվառվել հաշվեկշռում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր» և ներկայացվում որպես առանձին հաշվեկշռային հոդված: Համապատասխան պարտավորությունն արտացոլվում է բանկերի կամ հաճախորդների միջոցների կազմում: Հետադարձ վաճառքի պայմանագրով արժեթղթերի ձեռքբերումը (հակադարձ ռեպո) արտացոլվում է բանկերի նկատմամբ պահանջների կամ հաճախորդներին տրված վարկերի կազմում՝ կախված իրավիճակից: Վաճառքի գնի և ձեռք բերման գնի միջև տարբերությունը դիտարկվում է որպես տոկոսային եկամուտ և հաշվեգրվում ռեպո պայմանագրի ժամկետի ընթացքում՝ արդյունավետ եկամտաբերության մեթոդով:

Արժեթղթերը, որոնք փոխառության են տրվել գործընկերներին, շարունակվում են հաշվառվել ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում: Փոխառությամբ ներգրավված արժեթղթերն արտացոլվում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում միայն երրորդ անձանց վաճառքի դեպքում: Այս դեպքում առքուվաճառքի գործարքները հաշվառվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ եկամուտների կազմում՝ հանած առևտրային արժեթղթերի հետ կապված գործառնությունների ծախսերը: Այդպիսի արժեթղթերի վերադարձի պարտավորությունը արտացոլվում է առևտրային գործառնությունների գծով պարտավորություններում՝ իրական արժեքով:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Խումբը բնականոն գործունեության ընթացքում արժուպային և կապիտալի շուկաներում օգտագործում է տարատեսակ ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ, ներառյալ՝ ֆորվարդները, ֆյուչերսները, սվոպերը և օպցիոնները: Այդ ֆինանսական գործիքները նախատեսված են առևտրի համար և սկզբնապես ձանաչվում են իրական արժեքով: Իրական արժեքը որոշվում է շուկայական գնանշման հիման վրա կամ գնորդման մոդելներով, որոնք հիմնված են բազիսային գործիքների ընթացիկ շուկայական և պայմանագրային արժեքների և այլ գործոնների վրա: Դրական իրական արժեքով ածանցյալ ֆինանսական գործիքները արտացոլվում են ակտիվների կազմում, իսկ բացասական արժեք ունեցողները՝ պարտավորությունների կազմում: Նշված գործառնություններից ստացված արդյունքները հաշվառվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից զուտ օգուտ/(վնաս) կամ արտարժուպային գործառնություններից զուտ շահույթ կամ վնաս՝ կախված ածանցյալ գործիքների բնույթից:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ (շարունակություն)

Պարունակվող ածանցյալ գործիքը հիբրիդային գործիքի բաղադրիչ է, որը ներառում է նաև ոչ ածանցյալ մայր-պայմանագիր, որի արդյունքում համակցված գործիքի դրամական հոսքերի մի մասը տատանվում է առանձին ածանցյալ գործիքի նման: Պարունակվող ածանցյալ գործիքը առաջացնում է փոփոխություններ որոշ կամ բոլոր դրամական միջոցների հոսքերում, որոնք հակառակ դեպքում պահանջվում էին պայմանագրով, կախված սահմանված տոկոսադրույքից, ֆինանսական գործիքի գնից, ապրանքի գնից, արտարժույթի փոխարժեքից, գների ինդեքսից կամ դրույքից, վարկանշից կամ վարկային ինդեքսից, այլ փոփոխականից, պայմանով, որ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում այն հատուկ չէ պայմանագրի կողմի համար:

Ֆինանսական գործիքին կցված, բայց այդ գործիքից անկախ փոխանցվող ածանցյալ գործիքը, կամ գործիքը, որի պայմանագրային կողմը տարբերվում է այդ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմից, չի հանդիսանում պարունակվող ներգրավված ածանցյալ գործիք, այլ առանձին ածանցյալ գործիք է:

Պարտավորություններում կամ ոչ ֆինանսական մայր պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքները դիտարկվում են որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ և հաշվառվում են իրական արժեքով, եթե համապատասխանում են ածանցյալ գործիքի վերոնշյալ սահմանմանը, նրանց տնտեսական հատկանիշները և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն մայր պայմանագրի հետ, և մայր պայմանագիրը չի համարվում առևտրային նպատակներով կնքված կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով հաշվառվող:

Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են բիզնես մոդելի և SPPI-ի գնահատումների հիման վրա:

Սուրհակներ

Գնված սուրհակները ներառվում են առևտրային նպատակով պահվող արժեթղթերում, պահանջներ բանկերի նկատմամբ կամ հաճախորդներին տրված վարկեր հողվածներում՝ կախված ձեռք բերման նպատակից և պայմաններից, և հաշվառվում են հաշվետվությունում ակտիվների համապատասխան դասերի նկատմամբ կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության սկզբունքների հիման վրա:

Փոխառություններ

Թողարկված ֆինանսական գործիքները կամ դրանց բաղկացուցիչները դասակարգվում են որպես պարտավորություններ, եթե պայմանագրային համաձայնության արդյունքում խումբն ունի պարտավորություն փոխանցելու դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվներ, կամ այլ կերպ կատարելու պարտավորությունները, բացի հաստատուն գումարով դրամական միջոցների կամ այլ ֆինանսական ակտիվների՝ սեփական բաժնեմասային գործիքների հաստատուն քանակով փոխարինելը: Նման գործիքները իրենց մեջ ներառում են ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ պարտավորությունները, բանկերի միջոցները, հաճախորդների հաշիվները, այլ փոխառություններ, թողարկված պարտատոմսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո փոխառու միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառման միջոցով: Պարտավորության ապաճանաչման դեպքում, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում, եկամուտներն ու ծախսերը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Եթե խումբը գնում է իր սեփական պարտքը, այն հանվում է ֆինանսական վիճակի համախմբված հաշվետվությունից, և պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Վարձակալություն

i. Խումբը՝ որպես վարձակալ

Խումբը կիրառել է ճանաչման և չափման միասնական մոտեցում բոլոր վարձակալությունների համար, բացառությամբ կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների: Խումբը ճանաչում է վարձակալության գծով պարտավորություններ՝ վարձակալության գծով վճարումներ կատարելու համար և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ, որոնք ներկայացնում են պայմանագրի հիմքում ընկած ակտիվները օգտագործելու իրավունքը:

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Խումբը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ (այն ամսաթիվը, երբ հիմքում ընկած ակտիվը հասանելի կդառնա վարձակալի կողմից օգտագործման համար): Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կուտակված կորուստները, և ճշգրտված վարձակալության գծով պարտավորության ցանկացած վերաչափմամբ:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Վարձակալություն (շարունակություն)

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է ճանաչված վարձակալության գծով պարտավորությունների գումարը, սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումներ, վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումներ: Բացառությամբ այն դեպքերի, երբ խումբը խելամտորեն համոզված է, որ ձեռք կբերի վարձակալված ակտիվի նկատմամբ սեփականության իրավունքը պայմանագրի ավարտին, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մշակվածությունը հաշվարկում է գծային հիմունքով վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի օգտակար ծառայության ավարտի ամսաթվից և վարձակալության ժամկետի ավարտի ամսաթվից ամենավաղը: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները ենթակա են արժեզրկման գնահատման:

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ խումբը ճանաչում է վարձակալության գծով պարտավորությունը վարձակալության ժամկետի ընթացքում վճարման ենթակա վարձավճարների ներկա արժեքով: Վարձավճարները պարունակում են հաստատուն վճարումները (ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումներ)՝ հանած վարձակալության ցանկացած ստացվելիք խրախուսումը, վարձակալության փոփոխում վճարումներ, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, գումարները, որոնք սպասվում է, որ կվճարվեն վարձակալի կողմից՝ մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո: Վարձավճարները ներառում են նաև գնման օպցիոնի իրագործման գին, երբ խումբը խելամտորեն համոզված է, որ կիրագործի այդ օպցիոնը, և վարձակալությունը դադարեցնելու հետ կապված տուգանքների վճարումներ, եթե վարձակալության ժամկետն արտացոլում է խմբի՝ վարձակալությունը դադարեցնելու օպցիոնի իրագործումը: Փոփոխում վարձավճարները, որոնք կախված չեն ինդեքսից կամ դրույքից, ճանաչվում են որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում տեղի է ունենում այդ վճարումներին հանգեցնող դեպքը կամ իրավիճակը:

Վարձավճարների ներկա արժեքը հաշվելիս խումբն օգտագործում է սկզբնական կիրառման ամսաթվին լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, եթե վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքը հնարավոր չէ հեշտությամբ որոշել: Մեկնարկի ամսաթվից հետո վարձակալության գծով պարտավորության գումարը ավելացվում է՝ վարձակալության գծով պարտավորության տոկոսը արտացոլելու համար, և նվազեցվում է՝ կատարված վարձավճարները արտացոլելու համար: Ավելին, վարձակալության գծով պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը վերաչափվում է, եթե տեղի են ունենում վերափոխումներ, վարձակալության ժամկետի փոփոխություն, ըստ էության հաստատուն վարձավճարների փոփոխություն կամ հիմքում ընկած ակտիվի գնման գնահատումներում փոփոխություն:

Կարճաժամկետ վարձակալություններ և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալություններ

Խումբը կիրառում է կարճաժամկետ վարձակալությունների ճանաչման բացառությունը կարճաժամկետ վարձակալությունների համար (այն վարձակալությունները, որոնց վարձակալության ժամկետը մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ 12 ամիս է կամ դրանից պակաս, և չեն պարունակում գնման օպցիոն): Խումբը կիրառում է նաև փոքրարժեք ակտիվների վարձակալության ճանաչման բացառությունը այն ակտիվների վրա, որոնք համարվում են փոքրարժեք (2,500 հազ. ՀՀ դրամ)՝ չբերազանցող): Կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների գծով վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս՝ գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

ii. Գործառնական – խումբը՝ որպես վարձատու

Վարձակալությունները, երբ խումբը չի փոխանցում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված նշանակալի բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, դասակարգվում են որպես գործառնական վարձակալություն: Վարձակալական եկամուտը ճանաչվում է գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում է այլ եկամտի կազմում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, քանի որ գործառնական բնույթի է: Գործառնական վարձակալության բանակցությունների և պայմանավորվածությունների գծով կրած սկզբնավորման ուղղակի ծախսումները ավելացվում են տրամադրված ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին և ճանաչվում են որպես ծախս վարձակալության ժամկետի ընթացքում նույն հիմունքով, որը կիրառվում է վարձակալական եկամուտը ճանաչելիս: Պայմանական վարձավճարները ճանաչվում են որպես եկամուտ այն ժամանակահատվածի ընթացքում, որում դրանք ստացվում են:

iii. Ֆինանսական – խումբը որպես վարձատու

Ֆինանսական վարձակալության ժամկետի մեկնարկի պահից խումբը ճանաչում է ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ՝ վարձակալությունում զուտ ներդրումներին հավասար գումարով: Ֆինանսական եկամտի ճանաչումը հիմնված է այնպիսի գրաֆիկի վրա, որն ապահովում է հատուցման հաստատուն պարբերական դրույք ֆինանսական վարձակալության շրջանակներում վարձատուի զուտ ներդրումների նկատմամբ: Սկզբնական ուղղակի ծախսումները ներառվում են ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների սկզբնական գնահատման մեջ:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվների հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները հաշվանցվում են պարտավորություններով և ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլվում են զուտ մնացորդով, եթե գոյություն ունի ձանաչված գումարները հաշվանցելու իրավական հիմք և գոյություն ունի դրանք զուտ հիմքով մարելու կամ միաժամանակ ակտիվները իրացնելու և պարտավորությունները մարելու մտադրություն: Հաշվանցում կատարելու իրավունքը չպետք է պայմանավորված լինի ապագա ժամանակաշրջանի դեպքերով և պետք է ունենա իրավական ուժ բոլոր ստորև ներկայացված դեպքերում`

- ▶ բնականոն գործունեության ընթացքում,
- ▶ պարտականությունների չկատարման դեպքում,
- ▶ կազմակերպության կամ դրա որևէ գործընկերոջ վճարունակ չլինելու կամ լուծարման ժամանակ:

Սույն պայմանները, որպես կանոն, չեն տարածվում հաշվանցման գլխավոր համաձայնությունների վրա, և համապատասխան ակտիվներն ու պարտավորությունները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլվում են համախառն արժեքով:

Վերանայված վարկեր

Հնարավորության դեպքում խումբը ձգտում է վերանայել վարկերը, այլ ոչ թե բռնագանձել գրավադրված գույքը: Դա կարող է լինել վճարումների ժամկետները երկարաձգելու կամ նոր պայմաններով վարկային պայմանագրի կնքման միջոցով:

Խումբը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, ինչպիսին է հաճախորդին տրված վարկը, երբ պայմանները այն աստիճան են վերանայվել, որ այն դարձել է հիմնովին նոր վարկ, և տարբերությունը ձանաչվում է որպես ապաճանաչումից օգուտ կամ վնաս այն չափով, որքանով արժեզրկումից կորուստը դեռ չի ձանաչվել: Նոր ձանաչված վարկերը ակնկալվող վարկային կորուստների չափման նպատակով դասակարգվում են 1-ին փուլում, քանի դեռ նոր վարկը չի համարվում ձեռք բերված կամ ստեղծված արժեզրկված (POCI): Երբ խումբը գնահատում է արդյոք պետք է ապաճանաչել հաճախորդին տրված վարկը թե ոչ, հաշվի է առնում հետևյալ գործոնները`

- ▶ վարկի արժույթի փոփոխությունը,
- ▶ վարկի գործընկերոջ փոփոխությունը,
- ▶ եթե փոփոխությունը այնպիսին է, որ գործիքը այլևս չի համապատասխանի SPPI չափանիշին:

Եթե փոփոխությունը չի հանգեցնում զգալիորեն տարբերվող դրամական հոսքերի, փոփոխությունը չի բերում ապաճանաչման: Հիմք ընդունելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով (EIR) զեղչված դրամական հոսքերի փոփոխությունը, խումբը հաշվառում է փոփոխությունից օգուտը կամ վնասը` ներկայացնելով այն ֆինանսական արդյունքների մասին ֆինանսական հաշվետվությունում որպես տոկոսային եկամուտ` հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույթով (EIR), այն չափով, որքանով արժեզրկումից վնասը դեռ չի հաշվառվել:

Այն փոփոխությունների համար, որոնք չեն հանգեցնում ապաճանաչման, խումբը նաև վերագնահատում է, թե արդյոք եղել է վարկային ռիսկի զգալի աճ կամ արդյոք ակտիվները պետք է դասակարգվեն որպես արժեզրկված:

Երբ ակտիվը փոփոխության արդյունքում դասակարգվում է որպես արժեզրկված, այն պետք է մնա 3-րդ փուլում: Որպեսզի վերակազմավորված վարկը վերադասակարգվի 3-րդ փուլից, պետք է բավարարվեն ստորև նշված պայմանները.

1. Ամսական վճարումների գրաֆիկով վարկերի դեպքում, ժամկետանց գումարները ամբողջությամբ վճարվել են, մայր գումարի և տոկոսների 3 անընդմեջ վճարումներ կատարվել են` փոփոխված վճարման ժամանակացույցի համաձայն, և 7 օրից ավել ժամկետանց օրեր չկան,
2. Զկուն վճարման գրաֆիկով վարկերի դեպքում, ժամկետանց գումարներ ամբողջությամբ վճարվել են, այնուհետև մայր գումարի և տոկոսների հերթական վճարումները կատարվել են նվազագույնը 6 ամիս փորձաշրջանի համար` փոփոխված վճարման ժամանակացույցի համաձայն, և 7 օրից ավել ժամկետանց օրեր չկան:

IBOR-ի բարեփոխման համատեքստում շատ ֆինանսական գործիքներ արդեն փոփոխվել են կամ կփոփոխվեն, քանի որ դրանք անցում են կատարում IBOR-ից RFR-ների: Ֆինանսական գործիքի տոկոսադրույթի փոփոխումից բացի, անցման պահին ֆինանսական գործիքի պայմաններում կարող են կատարվել այլ փոփոխություններ: Տոկոսադրույթի IBOR-ից RFR փոփոխությունը արտացոլելու համար անորոշիվացված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների դեպքում խումբը նախ օգտվում է կիրառական մեղմացումներից, ինչպես նկարագրված է Ծանոթագրություն 3-ում: Երկրորդ, ցանկացած փոփոխության համար, որը չի դիտարկվում որպես կիրառական մեղմացում, խումբը կիրառում է դատողություն` գնահատելու, թե արդյոք փոփոխությունները էական են, և եթե այդպես է, ապա ֆինանսական գործիքը ապաճանաչվում է, և նոր ֆինանսական գործիք է ձանաչվում: Եթե փոփոխությունները էական չեն, խումբը ճշգրտում է ֆինանսական գործիքի համախառն հաշվեկշռային արժեքը կիրառական մեղմացում չհամարվող փոփոխությունների ներկա արժեքով` զեղչված վերանայված EIR-ով:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորությունների ապաճանաչումը

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ, կիրառելի դեպքերում, ֆինանսական ակտիվի մի մասը կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ

- ▶ ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքի ժամկետն ավարտված է,
- ▶ Խումբը փոխանցում է ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամբողջությամբ և առանց էական ուշացման փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրով, ինչպես նաև,
- ▶ Խումբը (ա) փոխանցել է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցել և չի պահպանել ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, սակայն փոխանցել է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը:

Այն դեպքում, երբ Խումբը փոխանցել է ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, ո՛չ փոխանցել և ո՛չ էլ պահպանում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցել ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը, ակտիվը ճանաչվում է այնքանով, որքանով Խումբը շարունակում է մասնակցություն ունենալ տվյալ ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի նկատմամբ երաշխիքի ձև, այդպիսի մասնակցությունը չափվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնով՝ ակտիվի սկզբնական հաշվեկշռային արժեք և փոխհատուցման առավելագույն գումար, որը կարող է պահանջվել Խմբից:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի գծով թողարկված/կամ գնված օպցիոնի ձև (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ գործիքներ), Խմբի մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Խումբը կարող է հետ գնել փոխանցված ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված ակտիվի գծով վաճառված օպցիոնի (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ գործիքներ), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցված ակտիվի իրական արժեք և օպցիոնի իրագործման գին:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվները մասամբ կամ ամբողջությամբ դուրս են գրվում միայն այն ժամանակ, երբ Խումբը դադարեցրել է վերականգնումը՝ կապված գրավի իրացման կամ դրա բռնագանձման ցածր հավանականությամբ:

Եթե դուրս գրվող գումարը գերազանցում է կուտակված կորուստների պահուստը, տարբերությունը նախ ավելացվում է պահուստին, որը այնուհետև կիրառվում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի հանդեպ: Բոլոր հետագա վերականգնումները թղթակցում են վարկային կորուստներից ծախսերի հետ: Դուրսգրումը հանդիսանում է ապաճանաչման դեպք:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ մարվում, չեղյալ է համարվում կամ լրանում է դրա գործողության ժամկետը:

Եթե նույն վարկատուի հանդեպ ունեցած ֆինանսական պարտավորությունը փոխարինվում է այլ ֆինանսական պարտավորությամբ, որի պայմաններն էականորեն փոփոխված են նախորդի համեմատ, նման փոխարինումը կամ փոփոխությունը դիտվում է որպես սկզբնական պարտավորության ապաճանաչում և նոր պարտավորության ճանաչում, իսկ համապատասխան հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը արտացոլվում է շահույթում կամ վնասում:

Հարկում

Շահութահարկի գծով ընթացիկ ծախսը հաշվարկվում է ՀՀ օրենսդրության համաձայն:

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ հարկի այն մասի, որը վերաբերում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միավորներին կամ ուղղակիորեն կապիտալում ճանաչված՝ բաժնետերերի հետ իրականացված գործառնություններին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում կամ ուղղակիորեն կապիտալում:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Հարկում (շարունակություն)

Ընթացիկ հարկը ժամանակաշրջանի հարկվող շահույթի գծով վճարման ենթակա ակնկալվող շահութահարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ, ինչպես նաև նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները ձանաչվում են ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակների համար օգտագործվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ չեն ձանաչվում հետևյալ ժամանակավոր տարբերությունների համար՝ գուդվիլ, որը չի նվազեցվում հարկային նպատակներով, ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ձանաչում, որոնք ազդեցություն չունեն ոչ հաշվապահական, ոչ հարկվող շահույթի վրա, ինչպես նաև այն դուստր ընկերություններում կատարած ներդրումներին վերաբերող ժամանակավոր տարբերություններ, որտեղ մայր ընկերությունն ի վիճակի է վերահսկել ժամանակավոր տարբերության հակադարձումը, և հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունը չի հակադարձվի մոտ ապագայում:

Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կարող են առաջանալ, եթե խումբը կիրառի այն մոտեցումը, որով ակնկալվում է վերականգնել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջինները հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույթները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ, ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները ձանաչվում են միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները, չօգտագործված հարկային վնասները և արտոնությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր հարկային տարբերությունները:

Հիմնական միջոցներ

Սկզբնական ձանաչման ժամանակ հիմնական միջոցները արտացոլվում են սկզբնական արժեքով առանց ամենօրյա սպասարկման ծախսերի՝ հանած կուտակված մաշվածությունն ու արժեզրկումից կուտակված վնասները: Այդ գումարը ներառում է սարքավորման փոխարինման ժամանակ կատարված ծախսերը, եթե դրանք բավարարում են ձանաչման չափանիշներին:

Հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է արժեզրկման տեսանկյունից այն դեպքում, երբ առաջանում են դեպքերի կամ իրավիճակների այնպիսի փոփոխություններ, որոնք վկայում են, որ այդպիսի ակտիվների արժեքը, հնարավոր է, որ չի փոխհատուցվի:

Փաստացի արժեքով սկզբնական ձանաչումից հետո հողը, շենքերը և փոխադրամիջոցները արտացոլվում են վերագնահատված արժեքով, որն իրենից ներկայացնում է իրական արժեքը վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ՝ հանած համապատասխան կուտակված մաշվածությունն ու արժեզրկումից կուտակված վնասները: Վերագնահատումն իրականացվում է բավարար պարբերականությամբ, որպեսզի վերագնահատված ակտիվի իրական արժեքը էականորեն չտարբերվի դրա հաշվեկշռային արժեքից:

Վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ կուտակված մաշվածությունը բացառվում է՝ միաժամանակ նվազեցվելով ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքից, և ստացված գումարը վերահաշվարկվում է՝ հաշվի առնելով ակտիվի վերագնահատված գումարը: Վերագնահատման արժեքի աճը արտացոլվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների կազմում, եթե այն տվյալ ակտիվի արժեքի նախորդ նվազման վերականգնում չէ, որը նախկինում արտացոլվել էր ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Այս դեպքում ակտիվի արժեքի աճը վերագրվում է ֆինանսական արդյունքներին: Վերագնահատումից արժեքի նվազումը արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, բացառությամբ նախկինում հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստում արտացոլված նույն ակտիվի գծով արժեքի աճի հաշվին այդպիսի նվազեցման անմիջական հաշվանցմանը:

Ակտիվի օտարման դեպքում վերագնահատման պահուստում ներառված գումարը փոխանցվում է չբաշխված շահույթ:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Հիմնական միջոցներ (շարունակություն)

Ակտիվի մաշվածության հաշվարկումը սկսվում է կատարվել այն ժամանակ, երբ այն օգտագործման համար մատչելի է դառնում: Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով՝ ակտիվների ներքոնշյալ օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետների ընթացքում:

	<i>Տարի</i>
Շենքեր	50
Սարքավորումներ	5-10
Փոխադրամիջոցներ	7-10
Այլ	7-10

Վարձակալության բարելավումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են վարձակալության ժամկետի և դրանց օգտակար ծառայության ժամանակահատվածից նվազագույնով՝ գծային հիմունքներով:

Ակտիվի մնացորդային արժեքները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մաշվածության հաշվարկման մեթոդները վերանայվում և, եթե անհրաժեշտ է, փոփոխվում են յուրաքանչյուր հաշվետու տարվա վերջում:

Վերանորոգումների և արդիականացման հետ կապված ծախսումները ծախսագրվում են կատարման ժամանակ և ներառվում են այլ գործառնական ծախսերի կազմում, բացառությամբ, եթե դրանք որակավորվում են որպես կապիտալացվող:

Գուղվիլ

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուղվիլը սկզբնապես ճանաչվում է խմբի կողմից փոխանցված հատուցման և ձեռքբերված որոշելի գուտ ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների տարբերության արժեքով: Դուստր ընկերության ձեռքբերման ժամանակ առաջացող գուղվիլը ճանաչվում է գուղվիլի և ոչ նյութական ակտիվների կազմում: Ասոցիացված կազմակերպության ձեռքբերման ժամանակ առաջացող գուղվիլը արտացոլվում է ասոցիացված կազմակերպություններում կատարված ներդրումների կազմում: Սկզբնական ճանաչումից հետո գուղվիլը հաշվառվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները:

Գուղվիլը գնահատվում է արժեզրկման տեսանկյունից յուրաքանչյուր տարի կամ ավելի հաճախ, եթե ինչ-որ իրադարձություններ կամ հանգամանքների փոփոխություններ վկայում են հաշվեկշռային արժեքի արժեզրկման մասին:

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուղվիլը, արժեզրկման տեսանկյունից գնահատելու նպատակով, ձեռքբերման ամսաթվից սկսած բաշխվում է խմբի դրամաստեղծ միավորների կամ դրամաստեղծ միավորների խմբերի միջև, որոնք ակնկալվում է, որ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում կստանան օգուտներ՝ անկախ այն բանից, թե ձեռքբերված կազմակերպության այլ ակտիվներն ու պարտականությունները վերագրվում են այդ դրամաստեղծ միավորների կամ դրամաստեղծ միավորների խմբերին, թե՛ ոչ:

Յուրաքանչյուր դրամաստեղծ միավոր կամ դրամաստեղծ միավորների խումբ, որին վերաբերում է գուղվիլը, պետք է.

- ▶ իրենից ներկայացնի ներքին կառավարման նպատակով գուղվիլի վերլուծության տեսանկյունից խմբի կազմում առավել ցածր մակարդակի վարչական միավոր,
- ▶ մինչ միավորումը չգերազանցի գործառնական սեզմենտը՝ համաձայն ՖՀՄՍ 8 «Գործառնական սեզմենտներ» ստանդարտի սահմանման:

Գուղվիլի արժեզրկումը գնահատվում է դրամաստեղծ միավորի (կամ դրամաստեղծ միավորների խմբի) փոխհատուցվող արժեքի հիման վրա: Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են, եթե դրամաստեղծ միավորի (կամ դրամաստեղծ միավորների խմբի) հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է դրա փոխհատուցվող արժեքը: Գուղվիլի արժեզրկումից կորուստները հետագայում չեն հակադարձվում:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները ներառում են համակարգչային ծրագրերն ու լիցենզիաները:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ձեռքբերման արժեքով: Ձեռնարկատիրական միավորման արդյունքում ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվների արժեքը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ դրանց իրական արժեքն է: Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կուտակված վնասները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները ամորտիզացվում են գծային մեթոդով օգտակար ծառայության ընթացքում, որը կազմում է 7-ից 10 տարի, և գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից, երբ առկա են ոչ նյութական ակտիվի արժեզրկման հայտանիշեր: Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետով ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի հաշվարկման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են, նվազագույնը՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ

Խումբը դասակարգում է ոչ ընթացիկ ակտիվը (կամ օտարման խումբը) որպես վաճառքի համար պահվող, եթե դրա հաշվեկշռային արժեքը փոխհատուցվելու է հիմնականում վաճառքի գործարքի, այլ ոչ թե շարունակական օգտագործման միջոցով: Դրա համար ակտիվը (կամ օտարման խումբը) պետք է իր ներկա վիճակում պատրաստ լինի անմիջապես վաճառքի համար՝ միայն այդպիսի ակտիվների (կամ օտարման խմբերի) վաճառքների համար բնորոշ և ընդունված պայմաններով, իսկ դրա վաճառքը պետք է լինի բարձր հավանական:

Որպեսզի վաճառքը ունենա բարձր հավանականություն, Խմբի ղեկավարությունը պետք է հստակորեն նպատակադրված լինի վաճառել ոչ ընթացիկ ակտիվը (կամ օտարման խումբը) և պետք է ձեռնարկի գնորդ գտնելու և վաճառքի պլանը կատարելու ակտիվ ծրագիր: Ավելին, ակտիվը (կամ օտարման խումբը) իր ընթացիկ իրական արժեքի համեմատ ողջամիտ գնով պետք է ակտիվորեն առաջարկվի շուկայում վաճառքի համար, բացի այդ պետք է ակնկալվի, որ դասակարգման ամսաթվից հետո մեկ տարվա ընթացքում վաճառքը կհամարվի ավարտված:

Խումբը վաճառքի համար պահվող ակտիվը (կամ օտարման խումբը) չափում է հաշվեկշռային արժեքից և վաճառքի համար անհրաժեշտ ծախսումներով նվազեցված իրական արժեքից նվազագույնով: Խումբը ճանաչում է արժեզրկումից վնասներ՝ ակտիվի (կամ օտարման խմբի) արժեքի սկզբնական կամ հետագա՝ մինչև վաճառքի համար անհրաժեշտ ծախսումներով նվազեցված իրական արժեքը դուրսգրումների միջոցով, եթե իրադարձությունները կամ պայմանների փոփոխությունները վկայում են, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքը կարող է արժեզրկված լինել:

Բռնագանձված ակտիվներ

Որոշ դեպքերում ակտիվները բռնագանձվում են վարկային պարտավորությունների չկատարման արդյունքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքից և իրական արժեքից՝ հանած վաճառքի գծով ծախսերը, նվազագույնով:

Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբն ունի գործող իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն, որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտավորության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Կենսաթոշակի և աշխատակիցներին այլ հատուցումների գծով պարտավորություններ

Խումբը չունի կենսաթոշակային պայմանավորվածություններ և նշանակալի հետաշխատանքային հատուցումներ:

Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը և չմարվող արտոնյալ բաժնետոմսերը, որոնք դիսկրեցիոն շահաբաժինների իրավունք են տալիս, դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը վերաբերող ուղղակի ծախսերը, բացառությամբ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման դեպքերի, արտացոլվում են սեփական կապիտալում՝ որպես թողարկման գծով մուտքերից նվազեցում: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը ճանաչվում է որպես էմիսիոն եկամուտ:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Բաժնետիրական կապիտալ (շարունակություն)

Հետզնված բաժնետոմսեր

Երբ Բանկը կամ իր դուստր կազմակերպությունները գնում են Բանկի բաժնետոմսերը, վճարված փոխհատուցումը, ներառյալ գործարքի հետ կապված ծախսերը և հանած շահութահարկը, նվազեցվում է ընդհանուր կապիտալից՝ որպես հետզնված բաժնետոմսեր, մինչև դրանց չեղյալ հայտարարումը կամ վերաթողարկումը: Երբ նման բաժնետոմսերը հետագայում վաճառվում կամ վերաթողարկվում են, ստացված փոխհատուցումը ներառվում է սեփական կապիտալում: Հետզնված բաժնետոմսերը հաշվառվում են միջին կշռված գնով:

Շահաբաժիններ

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ շահաբաժինները նվազեցվում են սեփական կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն միայն այն դեպքում, երբ դրանք հայտարարվել են մինչև հաշվետու ամսաթիվը ներառյալ: Մինչև հաշվետու ամսաթիվը առաջարկված կամ հաշվետու ամսաթվից հետո մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը առաջարկված կամ հայտարարված շահաբաժինները բացահայտվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում:

Հավատարմագրային կառավարման շրջանակներում գտնվող ակտիվներ

Հավատարմագրային կառավարման շրջանակներում գտնվող ակտիվները չեն արտացոլվում Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում, քանի որ չեն հաղիսանում Խմբի ակտիվներ:

Սեզմենտային հաշվետվություն

Խմբի սեզմենտային հաշվետվությունը հիմնված է հետևյալ գործառնական սեզմենտների վրա. մանրածախ բանկային գործունեություն, կորպորատիվ բանկային գործունեություն, գյուղատնտեսություն, առևտրային և ներդրումային բանկային գործունեություն և ֆինանսական վարձակալություն:

Պայմանական ակտիվներ և պարտավորություններ

Պայմանական պարտավորությունները չեն արտացոլվում ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում, այլ բացահայտվում են հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ պարտավորության մարման հետ կապված ռեսուրսների արտահոսքը համարվում է քիչ հավանական:

Եկամուտների և ծախսերի ճանաչումը

Եկամուտները ճանաչվում են, եթե հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կներհոսեն Խումբ, և այդ եկամուտները հնարավոր է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն նախքան եկամտի ճանաչումը.

Տոկոսային և համանման եկամուտ և ծախս

Խումբը հաշվարկում է տոկոսային եկամուտ ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվների գծով, կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը ֆինանսական ակտիվների համախառն արժեքի նկատմամբ, բացառությամբ արժեզրկված ակտիվների: Արդյունավետ տոկոսադրույքը (EIR) այն տոկոսադրույքն է, որով զեղչված ակնկալվող ապագա դրամական վճարումները կամ ներհոսքերը ֆինանսական գործիքի ենթադրվող ողջ օգտագործման ժամանակահատվածում կամ կիրառելի դեպքերում՝ ավելի կարճ ժամանակահատվածում, ճշգրտորեն զեղչվում են մինչև ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության զուտ հաշվեկշռային արժեքը:

Հաշվարկի ժամանակ հաշվի են առնվում ֆինանսական գործիքի գծով բոլոր պայմանագրային պայմանները (օրինակ՝ ժամկետից շուտ մարման իրավունքը) և միջնորդավճարների գծով կամ լրացուցիչ ծախսերը, որոնք անմիջականորեն կապված են գործիքի հետ և որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մաս են կազմում, սակայն հաշվի չեն առնվում ապագա վնասները: Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքները ճշգրտվում են Խմբի կողմից միջոցների ելքերի կամ մուտքերի գնահատումների վերանայման դեպքում: Ճշգրտված հաշվեկշռային արժեքը հաշվարկվում է սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա, իսկ հաշվեկշռային արժեքի փոփոխությունը դիտվում է որպես տոկոսային եկամուտ կամ ծախս:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Եկամուտների և ծախսերի ճանաչումը (շարունակություն)

Երբ ֆինանսական ակտիվը դառնում է արժեզրկված, Խումբը հաշվարկում է տոկոսային եկամուտը՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի գուտ ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ֆինանսական ակտիվը վերականգնվում է և այլևս արժեզրկված չէ, Խումբը վերադառնում է համախառն հիմքով տոկոսային եկամտի հաշվարկին:

Ձեռք բերված կամ ստեղծված արժեզրկված (POCI) ֆինանսական ակտիվների համար Խումբը տոկոսային եկամուտը հաշվարկում է՝ հաշվարկելով վարկային ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը (EIR) և կիրառելով այն ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Վարկային ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը (EIR) այն տոկոսադրույքն է, որով սկզբնական ճանաչման ժամանակ գեղջվում են ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերը (ներառյալ՝ վարկային կորուստները)՝ ձեռք բերված կամ ստեղծված արժեզրկված (POCI) ֆինանսական ակտիվների ամորտիզացված արժեքին:

Իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող բոլոր ֆինանսական ակտիվներից տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է՝ օգտագործելով պայմանագրային տոկոսադրույքը, և ներկայացվում ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում «Այլ տոկոսային եկամուտներում»:

Հաճախորդներին տրված վարկերի տույժերից տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքը և ներկայացվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ «Այլ եկամուտ» հոդվածում:

Միջնորդավճարների գծով եկամուտ

Հաճախորդներին մատուցվող տարբեր ծառայություններից Խումբը ստանում է միջնորդավճարների գծով եկամուտ: Միջնորդավճարների գծով եկամուտը կարող է բաժանվել հետևյալ երկու խմբի.

Միջնորդավճարների գծով եկամուտ, որը ստացվում է որոշակի ժամանակահատվածում մատուցվող ծառայություններից

Միջնորդավճարների գծով եկամուտը, որը ստացվում է որոշակի ժամանակահատվածում մատուցվող ծառայություններից, հաշվեզրկվում է այդ ժամանակահատվածի ընթացքում, քանի որ համապատասխան կատարողական պարտավորությունները բավարարված են: Նման հոդվածները ներառում են միջնորդավճարների գծով եկամուտը ակտիվների կառավարման, պահառության և կառավարման ու խորհրդատվական այլ ծառայությունների համար միջնորդավճարները: Վարկերի տրամադրման գծով պարտավորության դիմաց միջնորդավճարները, եթե վարկի օգտագործման հավանականությունը բարձր է, և վարկերի հետ կապված այլ միջնորդավճարները հետաձգվում են (վարկերի տրամադրման հետ կապված ցանկացած լրացուցիչ ծախսումների հետ միասին) և ճանաչվում են որպես վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքի ճշգրտում:

Միջնորդավճարների գծով եկամուտ՝ մատուցված միջնորդային ծառայությունների գծով

Երրորդ անձի անունից գործարքի բանակցություններն անցկացնելու և մասնակցելու համար (օրինակ՝ երբ Խմբի կատարողական պարտավորությունն է բաժնետոմսերի կամ այլ արժեթղթերի առքը, կամ ընկերության առք ու վաճառքի համաձայնագրի կնքումը) ստացված կոմիսիոն վճարները ճանաչվում են այդ գործարքի ավարտից հետո:

Կոմիսիոն վճարները կամ դրանց բաղկացուցիչ մասերը, որոնք կապված են որոշակի կատարողական պարտավորությունների հետ, ճանաչվում են համապատասխան ցուցանիշների բավարարումից հետո: Երբ պայմանագրով նախատեսված է փոփոխական փոխհատուցում, միջնորդավճարների գծով եկամուտը ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով որ հավանական է, որ ճանաչված կուտակային եկամտի զգալի մասի հակադարձում տեղի չի ունենա, մինչև հետագայում լուծվի փոփոխական փոխհատուցման հետ կապված անորոշությունը:

Հաճախորդների հավատարմության ծրագրեր

Խումբն առաջարկում է հաճախորդների հավատարմության մի շարք ծրագրեր: Նման ծրագրերի հաշվապահական հաշվառումը տարբերվում է՝ կախված նրանից, թե ով է ճանաչվում որպես հաճախորդ, և/կամ Խումբը որպես գործակալ, թե որպես պայմանագրի գլխավոր կողմ է հանդես գալիս: Միավորներով իրականացված ծրագրերի դեպքում Խումբը, ընդհանուր առմամբ, հաճախորդների կողմից կուտակված և չիրացված միավորների գծով պարտավորություն է ճանաչում, իրացվելու դեպքում՝ ճանաչում ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում: Պլաստիկ քարտերով գործառնություններից քեշբեքերը նվազեցնում են միջնորդավճարների գծով եկամուտը:

Շահարաժիններից եկամուտ

Եկամուտը ճանաչվում է, երբ Խմբի՝ վճարումը ստանալու իրավունքը սահմանվում է:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Արտարժույթի վերահաշվարկ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով, որը խմբի գործառնական ու հաշվետվությունների ներկայացման արժույթն է: Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթի՝ գործարքի օրվա միջին շուկայական փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվներն ու պարտավորությունները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի փոխարժեքը: Արտարժույթով արտահայտված գործարքների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ձանաչվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Արտարժույթային գործառնություններից օգուտներ/(վնասներ)» արտարժույթի վերագնահատում» հոդվածում: Ոչ դրամային հոդվածների համար, որոնք ներկայացվում են արտարժույթով արտահայտված սկզբնական արժեքով, վերագնահատման ժամանակ կիրառվում է սկզբնական գործարքի ամսաթվի փոխարժեքը: Իրական արժեքով հաշվառվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքը:

Գործարքի ամսաթվի դրությամբ պայմանագրային փոխարժեքի և ԿԲ փոխարժեքի տարբերությունը ներառվում է եկամտի կազմում՝ նվազեցված արտարժույթով կատարված գործարքի գծով ծախսերը: 2021 և 2020 թվականների դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԿԲ-ի կողմից հայտարարված փոխարժեքը կազմում էր 1 ԱՄՆ դոլարի համար 480.14 և 522.59, 1 Եվրոյի համար 542.61 և 641.11 ՀՀ դրամ համապատասխանաբար:

Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումներ

Խմբի աշխատակիցները (ներառյալ ղեկավարները) վարձատրություն են ստանում բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումների տեսքով: Այսպիսով, աշխատակիցները ծառայությունների մատուցման համար վարձատրություն են ստանում բաժնային գործիքներով (բաժնային գործիքներով մարվող գործարքներ):

Բաժնային գործիքներով մարվող գործարքներ

Բաժնային գործարքներով մարվող գործարքների արժեքը որոշվում է իրական արժեքի հիման վրա այն ամսաթվի դրությամբ, երբ վարձատրությունը տրամադրվում է, համապատասխան գնահատման մոդելի կիրառմամբ, որի հետագա մանրամասները տրված են Ծանոթագրություն 23-ում:

Այդ ծախսը ձանաչվում է անձնակազմի գծով ծախսերում՝ սեփական կապիտալի համապատասխան աճի հետ միասին այն ժամանակաշրջանի ընթացքում, որում ծառայությունը մատուցվել է և անհրաժեշտության դեպքում, կատարողական պայմանները կատարվել են (տրամադրման ժամանակաշրջանում): Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մինչև իրավունքի առաջացման ամսաթիվը ձանաչված կուտակային ծախսը արտացոլում է իրավունքի առաջացման ամսաթվի լրանալու աստիճանը և բաժնային գործիքների նկատմամբ իրավունքների առաջացման՝ խմբի լավագույն գնահատականը: Ժամանակաշրջանի շահույթի կամ վնասի մասին համախմբված հաշվետվության ծախսը կամ կրեդիտը ներկայացնում է այդ ժամանակաշրջանի սկզբում և վերջում ձանաչված կուտակային ծախսի շարժը:

Իրավունքի ստացման ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքը որոշելիս ծառայության հետ կապված պայմանները և ոչ շուկայական պայմանները հաշվի չեն առնվում, սակայն պայմանների բավարարման հավանականությունը հաշվի է առնվում բաժնային գործիքների քանակի որոշման համար, որոնց գծով խմբի լավագույն գնահատականի համաձայն իրավունքները կառաջանան:

Շուկայական պայմաններն արտացոլվում են շնորհման ամսաթվի իրական արժեքում: Վճարումների հետ կապված ցանկացած այլ պայմաններ, որոնք ներառված չեն ծառայության պահանջներում, համարվում են իրավունք չառաջացնող պայմաններ: Իրավունք չառաջացնող պայմաններն արտացոլվում են վարձատրության իրական արժեքում և հանգեցնում են վարձատրության գծով ծախսի անհապաղ ձանաչմանը, եթե չկան ծառայության կամ կատարողականի հետ կապված այլ պայմաններ:

Ծախս չի ձանաչվում այն վարձատրությունների համար, որոնք, ի վերջո, չեն առաջացնում իրավունք, քանի որ շուկայական պայմանները և/կամ ծառայության պայմանները չեն կատարվել: Այն դեպքում, երբ վարձատրությունը ներառում է շուկայական կամ իրավունք չառաջացնող պայման, գործարքները համարվում են կատարված՝ անկախ նրանից, թե շուկայական կամ իրավունքի առաջացման պայմանը բավարարված է թե ոչ, պայմանով, որ կատարողական և/կամ ծառայության բոլոր մյուս պայմանները բավարարված են:

Երբ բաժնային գործիքներով մարվող գործարքի պայմանները փոփոխվում են, ձանաչված նվազագույն ծախսը չփոփոխված գործարքի իրական արժեքն է տրամադրման ամսաթվի դրության, պայմանով, որ պահպանվում են գործարքի իրավունքի առաջացման սկզբնական պայմանները: Լրացուցիչ ծախսը, որը չափվում է փոփոխման ամսաթվի դրությամբ, ձանաչվում է ցանկացած փոփոխության համար, որը մեծացնում է բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարման գործարքի ընդհանուր գումարի իրական արժեքը կամ այլ կերպ ձեռնտու է աշխատողին: Եթե գործարքը չեղարկվում է կազմակերպության կամ գործընկերոջ կողմից, վարձատրության իրական արժեքի ցանկացած մնացած տարր ձանաչվում է ծախս անմիջապես շահույթի կամ վնասի միջոցով:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ստանդարտներ, որոնք դեռ ուժի մեջ չեն մտել

Ստորև ներկայացված են նոր և փոփոխված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք թողարկվել են, բայց խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման օրվա դրությամբ դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Խուճըր մտադիր է կիրառել այդ ստանդարտները ուժի մեջ մտնելուց հետո:

ՖՀՄՍ 17 Ապահովագրության պայմանագրեր

2017թ. մայիսին ՀՀՄՍԽ-ն հրապարակել է համապարփակ նոր հաշվապահական ստանդարտ ապահովագրության պայմանագրերի ճանաչման, չափման, ներկայացման և բացահայտման վերաբերյալ: Ուժի մեջ մտնելուց հետո, ՖՀՄՍ 17-ը փոխարինում է 2005 թվականին հրապարակված ՖՀՄՍ 4-ին: ՖՀՄՍ 17-ը վերաբերում է բոլոր տեսակի ապահովագրության պայմանագրերին՝ կյանքի ապահովագրություն, ոչ կյանքի ապահովագրություն, ուղղակի ապահովագրություն և վերաապահովագրություն՝ անկախ դրանք թողարկող կազմակերպությունների տեսակից, ինչպես նաև որոշ տեսակի երաշխիքների և ֆինանսական գործիքներին՝ կամովի մասնակցության տարրերով:

Կիրառման որոշակի բացառություններ են գործելու: ՖՀՄՍ 17-ը նոր պահանջներ է սահմանում բանկային գործիքների համար, որ ունեն ապահովագրության տարրեր, և օգնում է որոշել, թե արդյոք գործիքը կամ տարրերը պետք է հաշվառվի ՖՀՄՍ 9-ի թե ՖՀՄՍ 17-ի համաձայն:

Ապահովագրական ծածկույթ առաջարկող վարկային քարտեր և նմանատիպ պրոդուկտներ. թողարկող կազմակերպությունների մեծ մասը շարունակելու է այդ գործիքները նույն կերպ՝ ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն հաշվառել: ՖՀՄՍ 17-ը չի տարածվում ապահովագրության պայմանագրի սահմանմանը համապատասխանող վարկային քարտերի և վարկավորման և վճարման այլ նմանատիպ պայմանագրերի վրա, որոնք համապատասխանում են ապահովագրության պայմանագրի սահմանմանը, միայն և միայն այն դեպքում, երբ ընկերությունը չի արտացոլում անհատ հաճախորդի հետ կապված ապահովագրության ռիսկը այդ հաճախորդի հետ պայմանագրի գինը սահմանելիս:

Երբ ապահովագրական ծածկույթ է տրամադրվում վարկային քարտի պայմանագրային պայմանների հետ մեկտեղ, թողարկողը պետք է.

- ▶ Տարանջատի ապահովագրական ծածկույթի տարրը և կիրառի ՖՀՄՍ 17-ը:
- ▶ Պայմանագրի այլ տարրերի նկատմամբ կիրառի այլ համապատասխան ստանդարտ (ինչպիսիք են ՖՀՄՍ 9, ՖՀՄՍ 15 կամ ՀՀՄՍ 37):

Վարկային պայմանագրերը, որ համապատասխանում են ապահովագրության սահմանմանը, սակայն սահմանափակում են ապահովագրվող դեպքերի փոխհատուցումը ապահովագրի կողմից վճարվող գումարի չափով. նման վարկեր թողարկողները (օրինակ՝ վարկ, որ ներկում է մահվան դեպքում) կարող են ընտրություն կատարել և կիրառել կամ ՖՀՄՍ 17-ը, կամ «Ֆինանսական գործիքներ» ՖՀՄՍ 9-ը: Ընտրությունն արվում է ամբողջ պորտֆելի համար և փոփոխության ենթակա չէ:

ՖՀՄՍ 17-ը ուժի մեջ է մտնում 2023թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար և, և պահանջում է բացահայտել համադրելի տեղեկատվություն: Հնարավոր է ստանդարտի կիրառումը նշված ամսաթվից շուտ, եթե կազմակերպությունն արդեն կիրառում է նաև ՖՀՄՍ 9 ու ՖՀՄՍ 15-ը ՖՀՄՍ 17-ը կիրառելուց առաջ:

Խուճըր ներկայումս գնահատում է ՖՀՄՍ 17-ի ազդեցությունը իր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՀՀՄՍ 1 ստանդարտում փոփոխություններ: Պարտավորությունների դասակարգում՝ որպես ընթացիկի և ոչ ընթացիկի

2020 թվականի հունվարին, ՀՀՄՍ Խորհուրդը հաստատել է ՀՀՄՍ 1 ստանդարտի պարագրաֆներ 69-ից 76-ում փոփոխությունները՝ հստակեցնելով պարտավորությունները ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ դասակարգելու պահանջները: Փոփոխությունը հստակեցնում է.

- ▶ Ի՞նչ է նշանակում վճարումը հետաձգելու իրավունք,
- ▶ որ տարկետման իրավունքը պետք է գոյություն ունենա հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում,
- ▶ որ դասակարգման վրա չի ազդում այն հավանականությունը, որ կազմակերպությունը կկիրառի իր տարկետման իրավունքը,
- ▶ որ միայն այն դեպքում, եթե փոխարկելի պարտավորության մեջ ներկառուցված ածանցյալ գործիքն ինքնին բաժնային գործիք է, պարտավորության պայմանները չեն ազդի դրա դասակարգման վրա:

ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2023թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար և պետք է կիրառվեն հետադարձ: Խուճըր ներկայումս գնահատում է այն ազդեցությունը, որ փոփոխությունները կունենան ընթացիկ պրակտիկայի վրա, և արդյոք առկա վարկային համաձայնագրերը կարող են պահանջել վերանայում:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ստանդարտներ, որոնք դեռ ուժի մեջ չեն մտել (շարունակություն)

Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքներին հղումներ – ՖՀՄՍ 3-ի փոփոխություններ

2020թ. մայիսին ՀՀՄՍ-ն թողարկել է փոփոխություններ ՖՀՄՍ 3-ում «Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ» – ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքներին հղումներ: Փոփոխությունների նպատակն է 1989թ. թողարկված «Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ներկայացման հայեցակարգային հիմունքներին» հղումը փոխարինել 2018թ. մարտին թողարկված «Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքներին» հղումով՝ առանց պահանջների նշանակալի փոփոխության:

Խորհուրդը նաև ավելացրել է ՖՀՄՍ 3-ի ճանաչման սկզբունքների բացառություն՝ պարտավորությունների և պայմանական պարտավորությունների գծով առաջացող հնարավոր «2-րդ օրվա» օգուտներից կամ վնասներից խուսափելու նպատակով, որոնք կգտնվեն ՀՀՄՍ 37-ի կամ ՖՀՄՍ 21 «Պարտադիր վճարներ»-ի շրջանակներում, եթե ճանաչվեին առանձին:

Միաժամանակ Խորհուրդը որոշել է պարզաբանել ՖՀՄՍ 3-ի պայմանական ակտիվների համար առկա ուղեցույցները, որոնց վրա «Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ներկայացման հայեցակարգային հիմունքներին» հղման փոխարինումը ազդեցություն չի ունենա:

Փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2022թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար և կիրառվում առաջընթաց: Չի ակնկալվում, որ փոփոխությունները էական ազդեցություն կունենան Խմբի վրա:

Հիմնական միջոցներից մուտքեր նախքան նախանշած նպատակով օգտագործելը – ՀՀՄՍ 16-ի փոփոխություններ

2020թ. ՀՀՄՍ-ն հրապարակել է Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 16-ում՝ «Հիմնական միջոցներից մուտքեր նախքան նախանշած նպատակով օգտագործելը», որի համաձայն ընկերություններին չի թույլատրվում Հիմնական միջոցների արժեքից նվազեցնել ակտիվը համապատասխան վայր և վիճակի բերելու ընթացքում արտադրված միավորների վաճառքից ստացված մուտքերը: Ընկերությունը վաճառքից ստացված մուտքերն ու արտադրության ծախսերը պետք է ճանաչի ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության մեջ:

Փոփոխությունն ուժի մեջ է մտնում 2022թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Այն պիտի կիրառվի հետադարձ այն հիմնական միջոցների նկատմամբ, որ պատրաստ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկզբում կամ դրանից հետո, այն դեպքում, երբ կազմակերպությունը առաջին անգամ է կիրառում այս փաստաթուղթը:

Չի ակնկալվում, որ փոփոխությունները էական ազդեցություն կունենան Խմբի վրա:

Անբարենպաստ պայմանագրեր – Պայմանագրի կատարման ծախսեր – ՀՀՄՍ 37-ի փոփոխություններ

2020 թվականի մայիսին ՀՀՄՍ-ն փոփոխություններ է հրապարակել ՀՀՄՍ 37-ում՝ հստակեցնելու համար, թե որ ծախսերը պետք է ներառի կազմակերպությունը՝ գնահատելիս՝ արդյոք պայմանագիրը անբարենպաստ է:

Փոփոխությունները կիրառում են «ուղղակիորեն կապված ծախսերի մուտքում»: Ծախսերը, որոնք ուղղակիորեն վերաբերում են ապրանքների կամ ծառայությունների մատուցման պայմանագրին, ներառում են ինչպես հավելյալ ծախսերը, այնպես էլ ծախսերի բաշխումն ուղղակիորեն կապված պայմանագրային գործունեության հետ: Ընդհանուր և վարչական ծախսերը ուղղակիորեն չեն առնչվում պայմանագրին և բացառվում են, եթե դրանք ուղղակիորեն չեն բխում պայմանագրից:

Փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2022 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Խումբը կկիրառի այս փոփոխությունները այն պայմանագրերի նկատմամբ, որոնց համար դեռևս չի կատարել իր բոլոր պարտավորությունները, այն հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում, երբ առաջին անգամ կիրառում է փոփոխությունները:

ՖՀՄՍ 1 Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների առաջին անգամ որդեգրում. դուստր կազմակերպությունը՝ որպես ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների առաջին անգամ որդեգրող

Որպես 2018-2020թթ. ՖՀՄՍ ստանդարտների տարեկան բարելավումների գործընթացի մաս, ՀՀՄՍ-ն թողարկել է ՖՀՄՍ 1-ի *Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների առաջին անգամ որդեգրում*, փոփոխությունները: Փոփոխությունները թույլ են տալիս դուստր ընկերությանը, որն ընտրում է կիրառել ՖՀՄՍ 1-ի Դ16 (Ա) կետը, ընդհանուր փոխարժեքային տարբերությունը չափել՝ օգտագործելով մայր ընկերության կողմից ներկայացված արժեքները: Փոփոխությունները կիրառելի են նաև այն ասոցիացված ընկերությունների կամ համատեղ ձեռնարկությունների համար, որոնք ընտրում են կիրառել ՖՀՄՍ 1-ի Դ16Ա կետը:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ստանդարտներ, որոնք դեռ ուժի մեջ չեն մտել (շարունակություն)

Փոփոխությունն ուժի մեջ է մտնում 2022թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Հնարավոր է ստանդարտի կիրառումը նշված ամսաթվից շուտ:

ՖՀՄՍ 9 Ֆինանսական գործիքներ – ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման համար` «10 տոկոս» թեստում ներառվող վճարներ

Որպես 2018-2020թթ. ՖՀՄՍ ստանդարտների տարեկան բարելավումների գործընթացի մաս, ՀՀՄՍ-ն թողարկել է ՖՀՄՍ 9-ի փոփոխությունները: Փոփոխությունները պարզաբանում են այն վճարները, որոնք կազմակերպությունը ներառում է գնահատելիս, թե արդյոք նոր կամ փոփոխված ֆինանսական պարտավորության պայմանները ըստ էության տարբեր են սկզբնական ֆինանսական պարտավորության պայմաններից: Այս վճարները ներառում են միայն նրանց, որոնք վճարվում կամ ստացվում են փոխառուի և փոխատուի միջև, ներառյալ երրորդ կողմի անունից փոխառուի կամ փոխատուի կողմից վճարված կամ ստացված վճարները: Կազմակերպությունը կիրառում է փոփոխությունը այն ֆինանսական պարտավորությունների նկատմամբ, որոնք փոփոխված կամ փոխանակված են կազմակերպության կողմից փոփոխության առաջին անգամ կիրառման պահին սկսվող կամ դրան հաջորդող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

Փոփոխությունն ուժի մեջ է մտնում 2022թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, սակայն վաղաժամկետ կիրառումը թույլատրվում է: Խումբը կկիրառի փոփոխությունները այն համախմբված ֆինանսական պարտավորությունների նկատմամբ, որոնք ձևափոխված կամ փոխանակված են կազմակերպության կողմից փոփոխության առաջին անգամ կիրառման սկսվող կամ դրան հաջորդող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, և չի ակնկալվում, որ փոփոխությունները էական ազդեցություն կունենան Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում – Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 8-ում

2021թ. փետրվարին ՀՀՄՍ-ն թողարկել է ՀՀՄՍ 8-ի փոփոխություններ, որտեղ ներկայացնում է հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանումը: Փոփոխությունները հստակեցնում են հաշվապահական հաշվառման գնահատումների փոփոխությունների, հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների և սխալների ուղղման միջև տարանջատումը:

Դրանք նաև պարզաբանում են, թե ինչպես են կազմակերպություններն օգտագործում չափման մեթոդները և ելակետային տվյալները՝ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներ մշակելու համար:

Փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2023թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար և կիրառելի են այդ ամսաթվին կամ այդ ժամանակաշրջանի սկսվելուց հետո իրականացող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և հաշվապահական հաշվառման գնահատումների փոփոխությունների համար: Վաղաժամկետ կիրառումը թույլատրելի է, եթե այդ փաստը բացահայտվում է:

Չի ակնկալվում, որ փոփոխությունները էական ազդեցություն կունենան Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտում – Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1-ում և ՖՀՄՍ Գործնական ցուցումներ 2-ում

2021թ. փետրվարին ՀՀՄՍ-ն թողարկել է փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1-ում և «Էականության դատողությունների կատարում» ՖՀՄՍ Գործնական ցուցումներ 2-ում, որտեղ ներկայացնում են ուղեցույցներ և օրինակներ՝ օգնելու կազմակերպություններին կիրառել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտումների վերաբերյալ էականության դատողություններ: Փոփոխությունների նպատակն է օգնել կազմակերպություններին ներկայացնել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության առավել օգտակար բացահայտումներ՝ հաշվապահական հաշվառման «նշանակալի» քաղաքականությունների բացահայտման պահանջը փոխարինելով հաշվապահական հաշվառման «էական» քաղաքականությունների բացահայտման պահանջով, և ավելացնելով ուղեցույց, թե կազմակերպություններն ինչպես պետք է կիրառեն էականության սկզբունքը հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտման վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս:

ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2023թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար՝ թույլատրելով վաղաժամկետ կիրառումը: Քանի որ Գործնական ցուցումներ 2-ի փոփոխությունները հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղեկատվության էականության սահմանման կիրառման ոչ պարտադիր ուղեցույցներ են, այս փոփոխությունների համար ուժի մեջ մտնելու ամսաթվի սահմանման անհրաժեշտություն չկա:

Խումբը շարունակում է գնահատել փոփոխությունների ազդեցությունը Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտումների վրա:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Կարևոր հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ

Դատողություններ

Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման գործընթացում ղեկավարությունը կատարել է հետևյալ դատողությունները, բացառությամբ գնահատումների, որոնք առավելագույն ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ձանաչված գումարների վրա:

Գնահատումների անորոշություն

Խմբի կողմից հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված գումարների վերաբերյալ ղեկավարությունը կատարել է հետևյալ առավել կարևոր գնահատումները և դատողությունները.

Հողի, շենքերի և փոխադրամիջոցների վերագնահատում (Ծանոթագրություն 32)

Հիմնական միջոցների իրական արժեքը որոշվում է շուկայական համեմատական մեթոդով: Այսինքն, գնահատողի կողմից իրականացված գնահատումը հիմնված է շուկայական գործարքների գների վրա՝ էականորեն ճշգրտված գույքի բնույթի, գտնվելու վայրի և պայմանների տարբերություններն արտացոլելու համար: Խումբը ներգրավում է անկախ փորձագետների իր գույքերը գնահատելու համար:

Իրական արժեքի չափում

Եթե համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել ակտիվ շուկայի գների հիման վրա, ապա այն որոշվում է տարբեր գնահատման մոդելների կիրառմամբ, ներառյալ՝ մաթեմատիկական մոդելները: Այդպիսի մոդելների համար ելակետային տվյալները որոշվում են որպես դիտարկվող շուկաների տվյալներ, եթե դա հնարավոր է: Հակառակ դեպքում իրական արժեքի որոշման համար անհրաժեշտ է կիրառել դատողություններ: Լրացուցիչ տեղեկատվություն ներկայացված է Ծանոթագրություն 32-ում:

Բաժնետոմսով մարվող գործարքների արժեքը որոշվում է Բանկի բաժնետոմսերի իրական արժեքով այն ամսաթվի դրությամբ, երբ դրամաշնորհը տրամադրվում է՝ օգտագործելով համապատասխան գնահատման մոդելը: Այս մոդելների տվյալները վերցված են տեսանելի շուկաներից, որտեղ դա հնարավոր է, բայց եթե դա հնարավոր չէ, իրական արժեքները սահմանելու համար պահանջվում է դատողության որոշակի աստիճան, որի հետագա մանրամասները տրված են Ծանոթագրություն 23-ում:

Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման պահուստ

Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման պահուստի գնահատումը ֆինանսական ակտիվների բոլոր դասերի համար պահանջում է դատողություն, մասնավորապես՝ ապագա դրամական հոսքերի գումարի և ժամանակի և գրավի արժեքի գնահատումը՝ արժեզրկման գծով վնասների որոշման և վարկային ռիսկի գզալի աճի գնահատման ժամանակ: Այս գնահատումները պայմանավորված են մի շարք գործոններով, որոնց փոփոխությունները կարող են հանգեցնել պահուստների տարբեր մակարդակների: Խմբի ակնկալվող վարկային կորուստների հաշվարկները ելնում են բարդ մոդելներից, որոնց հիմքում ընկած են մի շարք ենթադրություններ՝ փոփոխական մուտքային տվյալների ընտրության և նրանց փոխկապակցվածության վերաբերյալ:

ԱՎԿ մոդելների տարբերը, որոնք համարվում են հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ, ներառում են՝

- ▶ Վիճակագրական մոդելներ դեֆոլտի հավանականությունը (PD), դեֆոլտի դեպքում գործիքի արժեքը (EAD) և դեֆոլտի դեպքում կորստի չափը (LGD) խմբային հիմունքով գնահատելու համար,
- ▶ Ֆինանսական ակտիվների սեզնեկտիվությունը, երբ դրանց ԱՎԿ-ն հաշվարկված է խմբային հիմունքով,
- ▶ ԱՎԿ մոդելների մշակումը, ներառյալ տարբեր բանաձևերը և մուտքային տվյալների ընտրությունը,
- ▶ Մակրոտնտեսական սցենարների և տնտեսագիտական մուտքային տվյալների միջև կապվածության որոշումը, ինչպիսիք են գործազրկության մակարդակը և գրավի արժեքները, և ազդեցությունը դեֆոլտի հավանականության (PD), դեֆոլտի դեպքում գործիքի իրական արժեքի (EAD) և դեֆոլտի դեպքում կորստի չափի (LGD) վրա,
- ▶ Հեռանկարային մակրոտնտեսական սցենարների ընտրությունը և դրանց հավանականության կշիռը՝ տնտեսական տվյալները ԱՎԿ մոդելների մեջ արտացոլելու համար:

2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ձանաչված վարկերի և ֆինանսական վարձակալության արժեզրկման գծով պահուստը կազմել է 8,317,805 հազար դրամ (2020: 13,077,359 հազ. դրամ): Մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություններում 11 և 12-ում:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Կարևոր հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ (շարունակություն)

Գնահատումների անորոշություն (շարունակություն)

Վարձակալություն- լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքի գնահատումը

Խումբը չի կարող հեշտությամբ որոշել վարձակալության ենթադրվող տոկոսադրույքը, հետևաբար, ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորությունները չափելու համար այն օգտագործում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը (IBR): Լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը (IBR) այն տոկոսադրույքն է, որը Խումբը պետք է վճարեր համանման ժամկետում և ապահովվածությամբ փոխառություն ստանալու համար՝ համանման տնտեսական միջավայրում համանման արժեքով օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի ձեռքբերման նպատակով:

Հետևաբար, լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքն (IBR) արտացոլում է այն, ինչ Խումբը «պետք է վճարեր», որը պահանջում է գնահատել, երբ դիտարկվող տոկոսադրույքներ մատչելի չեն (օրինակ՝ դուստր ընկերությունների համար, որոնք ֆինանսավորման գործարքներ չեն կնքում) կամ երբ դրանք պետք է ճշգրտվեն՝ արտացոլելու ֆինանսական վարձակալության ժամկետներն ու պայմանները (օրինակ, երբ վարձակալությունները դուստր ընկերության գործառնական արժույթով չեն):

Խումբը գնահատում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքն (IBR)՝ օգտագործելով դիտարկելի ելակետային տվյալները (օրինակ՝ շուկայական տոկոսադրույքները), երբ ամկա է, և պահանջվում է իրականացնել ընկերությանը բնորոշ որոշակի գնահատումներ (օրինակ՝ դուստր ընկերության առանձին վարկանիշը): Լրացուցիչ մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 3-ում:

5. Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն

Կառավարչական նպատակներով և հիմնվելով մատուցվող ապրանքների և ծառայությունների տարատեսակների վրա, Խումբը բաժանվում է հետևյալ հինգ սեզմենտների.

Մանրածախ բանկային գործունեություն	Ֆիզիկական անձանց ավանդներ, սպառողական վարկերի տրամադրում, օվերդրաֆտների, վարկային քարտերի սպասարկում և դրամական փոխանցումներ:
Կորպորատիվ բանկային գործունեություն	Կորպորատիվ և ինստիտուցիոնալ հաճախորդներին վարկերի տրամադրում, ավանդների և ընթացիկ հաշիվների բացում և սպասարկում:
Գյուղատնտեսություն	Գյուղատնտեսական ոլորտի հաճախորդներին վարկերի տրամադրում, ավանդների և ընթացիկ հաշիվների բացում և սպասարկում:
Առևտրային և ներդրումային բանկային գործունեություն	Գանձապետական և ֆինանսական, ներդրումային բանկային ծառայություններ և այլ կենտրոնական գործառնություններ:
Ֆինանսական վարձակալություն	Կորպորատիվ և անհատ հաճախորդներին ֆինանսական վարձակալության գծով ծառայությունների մատուցում:

Ռեսուրսների բաշխման և գործունեության գնահատման նպատակով դեկավարությունը հետևում է իր բիզնես միավորների գործառնական արդյունքներին առանձին-առանձին: Սեզմենտի գործունեությունը, ինչպես նկարագրված է ստորև բերված աղյուսակում, չափվում է այլ կերպ, քան համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված շահույթը կամ վնասը: Շահութահարկը կառավարվում է Խմբի մակարդակով և բաշխվում է գործառնական սեզմենտների միջև:

Գործառնական սեզմենտների միջև տրանսֆերային գնագոյացումը, ինչպես երրորդ կողմերի հետ գործարքներում, համապատասխանում է շուկայական պայմաններին:

2021 և 2020թթ. ընթացքում արտաքին գործընկերոջից կամ հաճախորդից ստացված և Խմբի ընդհանուր հասույթի 10% և ավելի գերազանցող հասույթով որևէ գործարք չի գրանցվել:

2021 թվականին Խումբը վերանայել է իր ներքին ֆինանսավորում տեղափոխելու մեթոդաբանությունը և նոր սեզմենտ ավելացրել՝ «Գյուղատնտեսություն»-ը՝ տարանջատելով այն «Մանրածախ» և «Կորպորատիվ» բանկային գործունեություններից:

2020 թվականի համեմատական տեղեկատվությունը վերանայվել է՝ նորացված մեթոդաբանության հիման վրա:

(հազար ՀՀ դրամ)

5. Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն (շարունակություն)

Ստորև նշված աղյուսակները ներկայացնում են Խմբի գործառնական սեզմենտների գծով եկամտի և շահույթի, ինչպես նաև առանձին ակտիվների և պարտավորությունների վերաբերյալ տեղեկատվություն:

2021թ.	Մանրածախ բանկային գործունեություն, բացի գյուղատնտեսությունից	Կորպորատիվ բանկային գործունեություն	Գյուղատնտեսություն	Առևտրային և ներդրումային բանկային գործունեություն	Ֆինանսական վարձակալություն	Ընդամենը
Տոկոսային եկամուտ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	14,995,446	11,030,170	15,002,468	2,212,028	-	43,240,112
Այլ տոկոսային եկամուտ	-	-	-	158,602	3,339,689	3,498,291
Տոկոսային ծախս	(5,260,441)	(4,850,330)	(6,326,428)	(3,612,471)	(1,304,111)	(21,353,781)
Զուտ տոկոսային եկամուտ/(ծախս)	9,735,005	6,179,840	8,676,040	(1,241,841)	2,035,578	25,384,622
Վարկային կորուստների գծով ծախսի հակադարձում/(ծախս)	(1,009,868)	1,303,308	61,537	(254,905)	128,811	228,883
Զուտ տոկոսային եկամուտ/(ծախս) վարկային կորուստների գծով ծախսից հետո	8,725,137	7,483,148	8,737,577	(1,496,746)	2,164,389	25,613,505
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	2,161,137	1,400,965	2,368,967	-	363,490	6,294,559
Միջնորդավճարների գծով ծախս	(925,347)	(599,859)	(824,689)	-	(160,659)	(2,510,554)
Զուտ օգուտ իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից	-	-	-	560,811	-	560,811
Զուտ օգուտ/(վնաս) փոխարժեքային տարբերություններից	845,259	780,575	753,312	-	(94,564)	2,284,582
Ասոցիացված կազմակերպության շահույթի բաժնեմաս	-	-	-	579,024	-	579,024
Այլ եկամուտ	1,160,726	750,990	1,034,464	-	76,424	3,022,604
Ոչ տոկոսային եկամուտ	3,241,775	2,332,671	3,332,054	1,139,835	184,691	10,231,026
Անձնակազմի գծով ծախսեր	(5,588,327)	(4,038,994)	(4,980,433)	-	(375,638)	(14,983,392)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	(968,621)	(631,436)	(863,256)	-	(34,173)	(2,497,486)
Այլ գործառնական ծախսեր	(763,892)	(499,148)	(680,796)	-	(67,283)	(2,011,119)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	(1,533,042)	(1,050,409)	(1,366,278)	-	(73,724)	(4,023,453)
Արժեզրկման և պահուստների ձևավորման գծով ծախսեր	(37,617)	(24,386)	(33,526)	-	-	(95,529)
Ոչ տոկոսային ծախս Շահույթ/(վնաս) մինչև շահութահարկ	(8,891,499)	(6,244,373)	(7,924,289)	-	(550,818)	(23,610,979)
Շահութահարկի գծով ծախս	(971,082)	(629,507)	(865,448)	-	(337,412)	(2,803,449)
Հաշվետու տարվա շահույթ/(վնաս)	2,104,331	2,941,939	3,279,894	(356,911)	1,460,850	9,430,103
Տոկոսաբեր ֆինանսական ակտիվներ	102,909,919	123,164,417	114,454,029	44,086,234	31,233,067	415,847,666
Տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ	73,972,127	110,577,032	80,232,006	151,339,780	31,233,067	447,348,708

(հազար ՀՀ դրամ)

5. Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն (շարունակություն)

2020 թ.	Մանրածախ բանկային գործունեություն, բացի գյուղատնտեսությունից	Կորպորատիվ բանկային գործունեություն	Գյուղատնտեսություն	Առևտրային և ներդրումային բանկային գործունեություն	Ֆինանսական վարձակալություն	Ընդամենը
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	15,768,792	9,152,022	16,167,228	2,289,385	-	43,377,427
Այլ տոկոսային եկամուտ	-	-	-	345,576	2,330,420	2,675,996
Տոկոսային ծախս	(5,762,001)	(4,289,781)	(6,330,256)	(2,938,754)	(1,024,848)	(20,345,640)
Զուտ տոկոսային եկամուտ/(ծախս)	10,006,791	4,862,241	9,836,972	(303,793)	1,305,572	25,707,783
Վարկային կորուստների գծով ծախս	(6,073,845)	(2,431,496)	(916,570)	(437,569)	(909,919)	(10,769,399)
Զուտ տոկոսային եկամուտ/(ծախս) վարկային կորուստների գծով ծախսից հետո	3,932,946	2,430,745	8,920,402	(741,362)	395,653	14,938,384
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	1,683,028	1,239,294	1,654,467	-	339,505	4,916,294
Միջնորդավճարների գծով ծախս	(703,501)	(355,652)	(691,563)	-	(117,892)	(1,868,608)
Զուտ վնաս իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից	-	-	-	(132,117)	-	(132,117)
Զուտ օգուտ/(վնաս) փոխարժեքային տարբերություններից	965,974	142,915	949,581	-	(52,591)	2,005,879
Ասոցիացված կազմակերպության շահույթի բաժնեմաս	-	-	-	399,958	-	399,958
Այլ եկամուտ	615,126	309,519	604,687	-	38,672	1,568,004
Ոչ տոկոսային եկամուտ	2,560,627	1,336,076	2,517,172	267,841	207,694	6,889,410
Անձնակազմի գծով ծախսեր	(4,264,623)	(2,224,450)	(4,192,250)	-	(275,783)	(10,957,106)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	(929,923)	(475,080)	(914,141)	-	-	(2,319,144)
Այլ գործառնական ծախսեր	(777,740)	74,074	(764,542)	-	(37,058)	(1,505,266)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	(1,345,492)	(721,811)	(1,322,659)	-	(118,400)	(3,508,362)
Արժեզրկման և պահուստների ձևավորման գծով ծախսերի հակադարձում	20,082	10,152	19,741	-	-	49,975
Ոչ տոկոսային ծախս	(7,297,696)	(3,337,115)	(7,173,851)	-	(431,241)	(18,239,903)
Շահույթ/(վնաս) մինչև շահութահարկ	(804,123)	429,706	4,263,723	(473,521)	172,106	3,587,891
Շահութահարկի գծով ծախս	(402,227)	(203,344)	(395,401)	-	(48,314)	(1,049,286)
Հաշվետու տարվա շահույթ/(վնաս)	(1,206,350)	226,362	3,868,322	(473,521)	123,792	2,538,605
Տոկոսաբեր ֆինանսական ակտիվներ	92,080,611	102,708,092	107,413,529	75,146,211	25,017,394	402,365,837
Տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ	72,393,692	100,015,344	87,552,836	136,548,253	25,017,394	421,527,519

Խումբն իր հիմնական գործունեությունը իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետությունում: Բացի ֆինանսական գործիքներից, Խումբը չունի ՀՀ-ի տարածքից դուրս այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ:

(հազար ՀՀ դրամ)

5. Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն (շարունակություն)

ՖՀՄՍ 15-ի շրջանակում հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթի բացվածքը ըստ սեզմենտների 2021 և 2020 թվականների դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար հետևյալն է.

2021 թ.	Մանրածախ բանկային գործունեություն, բացի գյուղատնտեսությունից	Կորպորատիվ բանկային գործունեություն	Գյուղատնտեսություն	Ֆինանսական վարձակալություն	Ընդամենը
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ					
Պլաստիկ քարտերի սպասարկման ծառայություններ	1,515,067	982,145	1,356,392	-	3,853,604
Դրամական փոխանցումներ	263,287	170,677	234,647	-	668,611
Բանկային հաշվի սպասարկման վճարներ	174,347	113,023	155,382	-	442,752
Երաշխիքների և ակրեդիտիվների թողարկում	-	-	436,782	-	436,782
Կանխիկացման ծառայություններ	103,254	66,936	92,023	-	262,213
Այլ	105,182	68,184	93,741	363,490	630,597
Ընդամենը հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով հասույթ	2,161,137	1,400,965	2,368,967	363,490	6,294,559

2020 թ.	Մանրածախ բանկային գործունեություն, բացի գյուղատնտեսությունից	Կորպորատիվ բանկային գործունեություն	Գյուղատնտեսություն	Ֆինանսական վարձակալություն	Ընդամենը
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ					
Պլաստիկ քարտերի սպասարկման ծառայություններ	1,057,624	534,677	1,039,675	-	2,631,976
Դրամական փոխանցումներ	290,225	146,722	285,299	-	722,246
Բանկային հաշվի սպասարկման վճարներ	204,673	103,471	201,199	-	509,343
Երաշխիքների և ակրեդիտիվների թողարկում	-	388,446	-	-	388,446
Կանխիկացման ծառայություններ	78,153	39,510	76,827	-	194,490
Այլ	52,353	26,468	51,467	339,505	469,793
Ընդամենը հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով հասույթ	1,683,028	1,239,294	1,654,467	339,505	4,916,294

6. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	2021թ.	2020թ.
Կանխիկ միջոցներ	17,723,893	15,507,824
ԿԲ-ում թղթակցային հաշիվների մնացորդներ, ներառյալ պարտադիր պահուստները (չսահմանափակված մասը, Ծան. 9)	76,712,728	43,875,865
Այլ բանկերում հաշիվների մնացորդներ	2,144,660	7,084,277
Արժեզրկում	(133,293)	(69,831)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	96,447,988	66,398,135

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ում թղթակցային հաշիվների մնացորդները ներառում են պարտադիր պահուստներ 23,850,732 հազ. դրամի չափով (2020թ.՝ 16,777,146 հազ. դրամ):

Բանկերը պարտավոր են ունենալ դեպոնացված դրամական միջոցներ (պարտադիր պահուստ) ՀՀ ԿԲ-ում ՀՀ դրամով ներգրավված գումարների 4%-ի չափով (2020: 2%) և արտարժույթով ներգրավված գումարների 18%-ի չափով (2020: 18%):

Բանկերը պարտավոր են արտարժույթով ներգրավված գումարների 10%-ը (2020թ.՝ 10%) պահել ՀՀ դրամով որպես դեպոնացված միջոց ՀՀ ԿԲ-ում և 8% (2020թ.՝ 8%) արտարժույթով:

Ավելին, արտարժույթով պահուստավորված միջոցների ելքագրումը սահմանափակված է, հետևաբար Խումբը արտարժույթով պարտադիր պահուստները դասակարգում է որպես պահանջներ բանկերի նկատմամբ (Ծանոթագրություն 9):

(հազար ՀՀ դրամ)

6. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (շարունակություն)

Դրամական միջոցների բոլոր մնացորդները վերագրված են առաջին փուլին: Տարվա ընթացում ԱՎԿ պահուստի փոփոխության վերլուծությունը հետևյալն է.

	<i>2021թ.</i>	<i>2020թ.</i>
ԱՎԿ պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	69,831	6,284
ԱՎԿ փոփոխություն	75,414	53,199
Արտարժույթի փոխարկման ճշգրտումներ	(11,952)	10,348
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	133,293	69,831

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների որակի մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 31-ում «Ռիսկերի կառավարում»:

7. Առևտրային արժեթղթեր

Առևտրային արժեթղթեր բաղկացած են՝

	<i>2021թ.</i>	<i>2020թ.</i>
Հայկական բանկերի կորպորատիվ պարտատոմսեր	433,697	319,353
Ընդամենը առևտրային արժեթղթեր	433,697	319,353

2019թ.-ի մայիսին խումբը ձեռք է բերել հայկական բանկի կորպորատիվ պարտատոմս 9.75% տոկոսադրույքով և մինչև 2022թ.-ի մայիսը մարման ժամկետով:

8. Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Խումբը օգտագործում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքները առևտրային նպատակներով: Ստորև ներկայացված աղյուսակը ցույց է տալիս որպես ակտիվներ և պարտավորություններ ներկայացված ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական և անվանական արժեքները.

	<i>2021թ.</i>		<i>2020թ.</i>	
	<i>Անվանական արժեք</i>	<i>Իրական արժեք</i>	<i>Անվանական արժեք</i>	<i>Իրական արժեք</i>
Ակտիվներ				
<i>Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ</i>				
Տոկոսադրույքի սվոպ	9,166,309	36,221	-	-
Արժութային սվոպ	3,415,776	2,404	7,318,900	250,207
	12,582,085	38,625	7,318,900	250,207
Պարտավորություններ				
<i>Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ</i>				
Արժութային սվոպ	-	-	15,412,670	79,893
	-	-	15,412,670	79,893

(հազար ՀՀ դրամ)

9. Պահանջներ բանկերի նկատմամբ

Բանկերի նկատմամբ պահանջները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Պահանջներ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ		
Վարկային քարտերով գործառնությունների գծով դեպոնացված միջոցներ ՀՀ ԿԲ-ում	1,572,500	868,000
Արտարժույթով պարտադիր պահուստներ ՀՀ ԿԲ-ում (Ծան. 6)	11,585,135	11,077,718
Ընդամենը	13,157,635	11,945,718
Պահանջներ այլ բանկերի նկատմամբ		
Հայկական բանկեր	487,894	6,188,910
Օտարերկրյա բանկեր	739,754	591,713
Ընդամենը պահանջներ այլ բանկերի նկատմամբ	1,227,648	6,780,623
Այլ դեբիտորական պարտքեր		
Չմարված գործարքներ	4,119,022	99,766
Դրամական փոխանցումների համակարգերից ստացվելիք գումարներ	1,047,268	1,043,174
Պլաստիկ քարտերով գործարքներից ստացվելիք գումարներ	123,526	530,948
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ		
Հայկական բանկերից ստացվելիք գումարներ	-	36,843,265
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ մինչև արժեզրկումը	19,675,099	57,243,494
Արժեզրկման գծով պահուստ	(56,016)	(71,910)
Ընդամենը պահանջներ բանկերի նկատմամբ	19,619,083	57,171,584

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ում պարտադիր պահուստները ներառում են 11,585,135 հազ. դրամի արտարժույթով պարտադիր պահուստներ (2020թ.՝ 11,077,718 հազ. դրամ) (տես Ծանոթագրություն 6):

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 739,754 հազ. դրամ (2020թ.՝ 591,713 հազ. դրամ) ավանդների տեսքով տեղաբաշխված է միջազգայնորեն ճանաչված երեք ՏՀԶԿ բանկերում (2020թ.՝ երեք), որոնք հանդիսանում են Խմբի հիմնական գործընկերները միջազգային գործառնությունների իրականացման գծով:

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ միջբանկային վարկերը ներառում են 487,894 հազ. դրամի վարկեր՝ տեղաբաշխված մեկ հայկական բանկում (2020թ.՝ 6,188,910 հազ. դրամի վարկեր՝ տեղաբաշխված չորս հայկական բանկերում):

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ունի հակադարձ հետզնման պայմանագրեր վեց հայկական բանկի հետ: Այս պայմանագրերի գծով գրավադրված են հայկական պետական պարտատուներ 38,913,124 հազ. դրամ իրական արժեքով:

2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում բանկերին տրված վարկերի և փոխատվությունների գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ պահուստի փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև:

	<u>Փուլ 1</u>	<u>Ընդամենը</u>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	57,243,494	57,243,494
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	19,675,099	19,675,099
Մարված ակտիվներ	(57,243,494)	(57,243,494)
2021 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	19,675,099	19,675,099

	<u>Փուլ 1</u>	<u>Ընդամենը</u>
ԱՎԿ պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	71,910	71,910
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	56,016	56,016
Մարված ակտիվներ	(71,910)	(71,910)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	56,016	56,016

(հազար ՀՀ դրամ)

9. Պահանջներ բանկերի նկատմամբ (շարունակություն)

2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում բանկերին տրված վարկերի և փոխառությունների գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ պահուստի փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	30,552,163	30,552,163
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	57,243,494	57,243,494
Մարված ակտիվներ	(30,552,163)	(30,552,163)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	57,243,494	57,243,494

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	28,889	28,889
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	71,910	71,910
Մարված ակտիվներ	(28,889)	(28,889)
2020 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	71,910	71,910

Բանկերի նկատմամբ պահանջների որակի մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 31-ում «Ռիսկերի կառավարում»:

10. Ներդրումային արժեթղթեր

Ներդրումային արժեթղթերը 2021 և 2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	<i>2021թ.</i>	<i>2020թ.</i>
Պարտքային արժեթղթեր ամորտիզացված արժեքով		
Հայկական ընկերությունների պարտատոմսեր	180,897	-
Հանած. Արժեզրկումից կորուստներ	(62,680)	-
Պարտքային արժեթղթեր ամորտիզացված արժեքով	118,217	-

	<i>2021թ.</i>	<i>2020թ.</i>
Պարտքային և այլ ֆիքսված եկամտով գործիքներ՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող		
Պետական պարտատոմսեր		
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	16,541,954	9,452,410
Կորպորատիվ պարտատոմսեր		
Հայկական ընկերությունների պարտատոմսեր	4,460,248	4,824,872
Բաժնային գործիքներ		
Գնանշված բաժնային արժեթղթեր – միջազգային ընկերություններ	2,759,029	3,009,909
Չգնանշված բաժնային արժեթղթեր – տեղական ընկերություններ	115,381	117,876
	23,876,612	17,405,067

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային գործիքների 78.76%-ը կազմել են ՀՀ պետական պարտատոմսերը (2020 թ.՝ 66.21%):

2021 և 2020թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ժամկետանց կամ արժեզրկված արժեթղթերը բացակայում են, ինչպես նաև բացակայում են վերանայված մնացորդներ ներդրումային արժեթղթերի գծով, որոնք հակառակ դեպքում կլինեին ժամկետանց:

Պարտքային գործիքների վարկային որակի մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 31-ում «Ռիսկերի կառավարում»:

(հազար ՀՀ դրամ)

10. Ներդրումային արժեթղթեր (շարունակություն)

Ամորտիզացված արժեքով պարտքային արժեթղթերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ-ների փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է.

<i>Պարտքային արժեթղթեր ամորտիզացված արժեքով</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2021 թ-ի հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	180,897	180,897
2021 թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	180,897	180,897

<i>Պարտքային արժեթղթեր ամորտիզացված արժեքով</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ 2021 թ-ի հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	62,680	62,680
2021 թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	62,680	62,680

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ-ների փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

<i>Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2021 թ-ի հունվարի 1-ի դրությամբ	14,277,282	14,277,282
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	11,639,379	11,639,379
Մարված ակտիվներ	(3,824,060)	(3,824,060)
Զուտ փոփոխությունը իրական արժեքում	(226,739)	(226,739)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(863,660)	(863,660)
2021 թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	21,002,202	21,002,202

<i>Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	309,022	309,022
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	504,687	504,687
Մարված ակտիվներ	(149,562)	(149,562)
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(41,215)	(41,215)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(9,537)	(9,537)
2021 թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	613,395	613,395

<i>Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	20,292,178	20,292,178
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	8,724,750	8,724,750
Մարված ակտիվներ	(15,139,588)	(15,139,588)
Իրական արժեքի զուտ փոփոխություն	258,888	258,888
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	141,054	141,054
2020 թ. դեկտեմբերի 31	14,277,282	14,277,282

<i>Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	216,674	216,674
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	96,593	96,593
Մարված ակտիվներ	(31,056)	(31,056)
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	9,687	9,687
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	17,124	17,124
2020 թ. դեկտեմբերի 31	309,022	309,022

(հազար ՀՀ դրամ)

10. Ներդրումային արժեթղթեր (շարունակություն)

Խումբը իր սեփական կապիտալում որոշ ներդրումներ նախորոշել է որպես բաժնային ներդրումներ՝ իրական արժեքով այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող այն հիմքով, որ դրանք առևտրի համար չեն պահվում: Ներդրումները հիմնականում ներառում են պարտադիր բաժնետոմսեր բորսաներում և քլիրինգային կենտրոններում, ներդրումներ, որոնք առաջացել են, երբ Խումբը սեփական կապիտալի բաժնետոմսեր է ստացել պարտքի մարման դիմաց և ռազմավարական ներդրումներ այլ բանկերում:

2021 թվականին Խումբն իր իրական արժեքով այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող բաժնեմասից ստացել է 12,455 հազար ՀՀ դրամ շահաբաժիններ (2020 թ.՝ 10,953 հազար ՀՀ դրամ), որոնք համախմբված հաշվետվությունում ճանաչվել են որպես այլ եկամուտ:

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր

	<i>2021</i>	<i>2020</i>
Կորպորատիվ հաճախորդներին տրված վարկեր		
Վարկեր փոքր և միջին ընկերություններին	72,036,337	78,857,082
Վարկեր խոշոր ընկերություններին	47,850,286	29,977,548
Ընդամենը կորպորատիվ հաճախորդներին տրված վարկեր	119,886,623	108,834,630
Մանրածախ հաճախորդներին տրված վարկեր		
Գյուղատնտեսական վարկեր	107,654,524	95,348,630
Սպառողական վարկեր	76,471,101	70,316,815
Հիփոթեքային վարկեր	32,885,091	25,028,359
Վարկային քարտեր	11,282,532	13,367,120
Ոսկու գրավադրմամբ վարկեր	11,021	1,494,551
Ընդամենը մանրածախ հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	228,304,269	205,555,475
Հաճախորդներին տրված համախառն վարկեր	348,190,892	314,390,105
Արժեզրկման գծով պահուստ	(7,662,527)	(12,187,873)
Հաճախորդներին տրված զուտ վարկեր ամորտիզացված արժեքով	340,528,365	302,202,232

Բանկի գործունեությունը հիմնականում ուղղված է երկրում գյուղատնտեսության ֆինանսավորմանը: Բանկը տրամադրում է գյուղատնտեսական վարկեր ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, որոնք իրականացնում կամ նախատեսում են իրականացնել գյուղատնտեսական արտադրության կամ մշակման գործունեություն: Գյուղատնտեսական վարկերը տրամադրվում են գյուղատնտեսական երկարաժամկետ ներդրումների, ինչպես նաև կարճաժամկետ ֆինանսավորման կարիքների համար:

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ

2021 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում կորպորատիվ վարկավորման գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱԿԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Կորպորատիվ վարկավորում</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը					
2021 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	87,531,773	14,425,978	6,632,360	244,519	108,834,630
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	69,524,404	-	-	55,849	69,580,253
Մարված ակտիվներ	(46,411,704)	(5,201,685)	(2,938,069)	(162,163)	(54,713,621)
Տեղափոխում Փուլ 1	1,793,465	(1,610,130)	(183,335)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(2,887,488)	5,034,918	(2,147,430)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(2,817,503)	(2,277,724)	5,095,227	-	-
Վերականգնումներ	-	-	283,728	-	283,728
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(240,466)	-	(240,466)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(2,799,616)	(697,433)	(354,160)	(6,692)	(3,857,901)
2021 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	103,933,331	9,673,924	6,147,855	131,513	119,886,623

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

Կորպորատիվ վարկավորում	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	ՓՕԸ	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	545,108	596,723	2,170,952	31,742	3,344,525
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	382,159	-	-	-	382,159
Մարված ակտիվներ	(215,578)	(123,722)	(1,525,480)	(28,959)	(1,893,739)
Տեղափոխում Փուլ 1	131,500	(61,991)	(69,509)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(64,107)	653,500	(589,393)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(167,292)	(135,968)	303,260	-	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա					
Ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(127,383)	(545,370)	531,387	-	(141,366)
Ջեռչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	-	-	58,915	-	58,915
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(200,633)	(117,860)	639,690	28,441	349,638
Վերականգնումներ	-	-	283,728	-	283,728
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(240,466)	-	(240,466)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(7,729)	(18,967)	(85,948)	-	(112,644)
2021 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	276,045	246,345	1,477,136	31,224	2,030,750

2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում գյուղատնտեսական վարկերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ-ի փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

Գյուղատնտեսական վարկեր	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	87,691,177	3,584,703	4,072,750	95,348,630
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	64,178,309	-	-	64,178,309
Մարված ակտիվներ	(43,819,240)	(1,898,776)	(4,509,519)	(50,227,535)
Տեղափոխում Փուլ 1	164,051	(160,239)	(3,812)	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(2,357,065)	2,357,065	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(4,283,892)	(1,338,829)	5,622,721	-
Վերականգնումներ	-	-	616,875	616,875
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(1,882,280)	(1,882,280)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(316,950)	(16,673)	(45,852)	(379,475)
2021 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	101,256,390	2,527,251	3,870,883	107,654,524

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,414,836	327,503	1,310,750	3,053,089
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	644,253	-	-	644,253
Մարված ակտիվներ	(307,654)	(69,324)	(2,513,658)	(2,890,636)
Տեղափոխում Փուլ 1	13,976	(12,197)	(1,779)	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(43,853)	43,853	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(317,405)	(186,179)	503,584	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(13,237)	11,115	502,159	500,037
Ջեղչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	-	-	105,503	105,503
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(732,697)	(48,982)	2,466,488	1,684,809
Վերականգնումներ	-	-	616,875	616,875
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(1,882,280)	(1,882,280)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(4,252)	(590)	(16,814)	(21,656)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	653,967	65,199	1,090,828	1,809,994

2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում սպառողական վարկերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Սպառողական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	60,710,959	5,627,471	3,978,385	70,316,815
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	46,930,420	-	-	46,930,420
Մարված ակտիվներ	(31,922,617)	(2,062,812)	(3,561,081)	(37,546,510)
Տեղափոխում Փուլ 1	25,689	(25,689)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(1,297,015)	1,297,015	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(5,507,430)	(1,902,198)	7,409,628	-
Վերականգնումներ	-	-	743,454	743,454
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(3,973,078)	(3,973,078)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	68,940,006	2,933,787	4,597,308	76,471,101

<i>Սպառողական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,718,187	1,005,334	2,056,911	4,780,432
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	1,025,756	-	-	1,025,756
Մարված ակտիվներ	(519,505)	(164,989)	(1,845,009)	(2,529,503)
Տեղափոխում Փուլ 1	10,785	(10,785)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(85,554)	85,554	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(477,827)	(489,066)	966,893	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(10,093)	33,356	829,520	852,783
Ջեղչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	-	-	202,116	202,116
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(599,126)	(208,828)	2,676,956	1,869,002
Վերականգնումներ	-	-	743,454	743,454
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(3,973,078)	(3,973,078)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,062,623	250,576	1,657,763	2,970,962

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

2021 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում հիփոթեքային վարկերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Հիփոթեքային վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	23,229,283	1,216,552	513,581	68,943	25,028,359
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	12,401,495	-	-	-	12,401,495
Մարված ակտիվներ	(3,432,475)	(250,964)	(204,421)	(10,273)	(3,898,133)
Տեղափոխում Փուլ 1	19,908	(19,908)	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(295,548)	382,034	(86,486)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(565,130)	(232,526)	797,656	-	-
Վերականգնումներ	-	-	12,253	-	12,253
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(239,158)	-	(239,158)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(350,825)	(50,789)	(14,571)	(3,540)	(419,725)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	31,006,708	1,044,399	778,854	55,130	32,885,091

<i>Հիփոթեքային վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2021 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	61,269	43,048	128,747	38,534	271,598
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	85,907	-	-	-	85,907
Մարված ակտիվներ	(10,460)	(9,548)	(110,642)	(103)	(130,753)
Տեղափոխում Փուլ 1	5,791	(5,791)	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(10,429)	35,587	(25,158)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(25,252)	(13,193)	38,445	-	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա	-	-	-	-	-
Ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(5,721)	(12,773)	144,210	-	125,716
Զեղչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	-	-	21,500	-	21,500
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	22,828	8,139	277,883	(16,445)	292,405
Վերականգնումներ	-	-	12,253	-	12,253
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(239,158)	-	(239,158)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(1,449)	(1,791)	(6,278)	-	(9,518)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	122,484	43,678	241,802	21,986	429,950

2021 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում վարկային քարտերով և ոսկով ապահովված վարկերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Վարկային քարտեր և ոսկու գրավադրմամբ վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	13,701,259	215,363	943,648	1,401	14,861,671
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	4,330,991	-	-	-	4,330,991
Մարված ակտիվներ	(6,486,523)	(109,910)	(1,274,987)	(1,401)	(7,872,821)
Տեղափոխում Փուլ 1	10,388	(5,609)	(4,779)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(378,855)	382,897	(4,042)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(898,026)	(97,587)	995,613	-	-
Վերականգնումներ	-	-	903,563	-	903,563
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(659,689)	-	(659,689)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(235,071)	(12,430)	(22,661)	-	(270,162)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,044,163	372,724	876,666	-	11,293,553

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

<i>Վարկային քարտեր և ոսկու ցրավադրմամբ վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>ՓՕԸ</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	320,191	44,436	372,809	793	738,229
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	100,322	-	-	-	100,322
Մարված ակտիվներ	(83,828)	(11,715)	(972,807)	-	(1,068,350)
Տեղափոխում Փուլ 1	4,271	(1,601)	(2,670)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(13,515)	13,556	(41)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(75,892)	(27,700)	103,592	-	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա					
Ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(4,193)	1,738	126,047	-	123,592
Ձեռչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	-	-	33,501	-	33,501
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(107,195)	(2,408)	373,387	(793)	262,991
Վերականգնումներ	-	-	903,563	-	903,563
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(659,689)	-	(659,689)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(3,487)	(520)	(9,281)	-	(13,288)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	136,674	15,786	268,411	-	420,871

2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում կորպորատիվ վարկավորման գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Կորպորատիվ վարկավորում</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>ՓՕԸ</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2020 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	82,478,850	498,280	4,954,288	221,203	88,152,621
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	51,825,701	-	-	15,449	51,841,150
Մարված ակտիվներ	(28,706,208)	(1,199,636)	(805,789)	(1,689)	(30,713,322)
Տեղափոխում Փուլ 1	162,750	(162,750)	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(14,534,636)	14,534,636	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(6,086,665)	(68,671)	6,155,336	-	-
Վերականգնումներ	-	-	774,521	-	774,521
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(4,786,123)	-	(4,786,123)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	2,391,981	824,119	340,127	9,556	3,565,783
2020 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	87,531,773	14,425,978	6,632,360	244,519	108,834,630

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

Կորպորատիվ վարկավորում	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	ՓՕԸ	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	184,681	9,768	4,363,961	146,476	4,704,886
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	1,025,166	-	-	-	1,025,166
Մարված ակտիվներ	(49,636)	(1,342)	(574,249)	-	(625,227)
Տեղափոխում Փուլ 1	2,218	(2,218)	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(196,315)	196,315	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(560,859)	(3,119)	563,978	-	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա					
Ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(1,034)	360,791	1,420,527	-	1,780,284
Չեղջի ամորտիզացիա (ճանաչված տոկոսային եկամտում)	-	-	57,607	-	57,607
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	126,550	2,594	236,863	(114,734)	251,273
Վերականգնումներ	-	-	774,521	-	774,521
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(4,786,123)	-	(4,786,123)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	14,337	33,934	113,867	-	162,138
2020 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	545,108	596,723	2,170,952	31,742	3,344,525

2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում գյուղատնտեսական վարկերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

Գյուղատնտեսական վարկեր	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2020 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	72,894,053	1,388,961	2,185,342	76,468,356
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	50,838,950	-	-	50,838,950
Մարված ակտիվներ	(30,611,624)	(770,382)	(1,876,360)	(33,258,366)
Տեղափոխում Փուլ 1	249,061	(249,061)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(3,753,787)	3,753,787	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(2,459,634)	(571,449)	3,031,083	-
Վերականգնումներ	-	-	2,662,329	2,662,329
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(1,970,139)	(1,970,139)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	534,158	32,847	40,495	607,500
2020 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	87,691,177	3,584,703	4,072,750	95,348,630

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում սպառողական վարկերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	417,819	32,288	854,730	1,304,837
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	1,042,449	-	-	1,042,449
Մարված ակտիվներ	(64,550)	(4,647)	(1,312,825)	(1,382,022)
Տեղափոխում Փուլ 1	4,387	(4,387)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(84,335)	84,335	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(225,337)	(18,674)	244,011	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա	(557)	230,768	765,140	995,351
Ձեռչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	-	-	99,704	99,704
ԱՎԿ հաշվարկի մողելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	312,319	4,605	(56,132)	260,792
Վերականգնումներ	-	-	2,662,329	2,662,329
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(1,970,139)	(1,970,139)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	12,641	3,215	23,932	39,788
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,414,836	327,503	1,310,750	3,053,089

2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում սպառողական վարկերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Սպառողական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	78,212,234	1,479,242	2,166,717	81,858,193
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	27,054,380	-	-	27,054,380
Մարված ակտիվներ	(34,511,441)	(816,054)	(1,154,051)	(36,481,546)
Տեղափոխում Փուլ 1	279,641	(279,641)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(6,178,909)	6,178,909	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(4,144,946)	(934,985)	5,079,931	-
Վերականգնումներ	-	-	1,564,922	1,564,922
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(3,679,134)	(3,679,134)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	60,710,959	5,627,471	3,978,385	70,316,815

<i>Սպառողական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	296,891	51,090	710,609	1,058,590
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	1,329,006	-	-	1,329,006
Մարված ակտիվներ	(74,071)	(5,423)	(638,972)	(718,466)
Տեղափոխում Փուլ 1	4,086	(4,086)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(255,830)	255,830	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(429,157)	(40,336)	469,493	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա	2,605	736,757	1,422,258	2,161,620
Ձեռչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	-	-	155,193	155,193
ԱՎԿ հաշվարկի մողելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	844,657	11,502	2,052,542	2,908,701
Վերականգնումներ	-	-	1,564,922	1,564,922
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(3,679,134)	(3,679,134)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,718,187	1,005,334	2,056,911	4,780,432

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում հիփոթեքային վարկերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

Հիփոթեքային վարկեր	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	POCI	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	16,117,329	155,701	280,923	117,997	16,671,950
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	10,788,456	-	-	19,050	10,807,506
Մարված ակտիվներ	(2,632,739)	(65,175)	(249,841)	(72,199)	(3,019,954)
Տեղափոխում Փուլ 1	46,363	(46,363)	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(1,211,925)	1,211,925	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(227,002)	(84,326)	311,328	-	-
Վերականգնումներ	-	-	291,135	-	291,135
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(137,913)	-	(137,913)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	348,801	44,790	17,949	4,095	415,635
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	23,229,283	1,216,552	513,581	68,943	25,028,359

Հիփոթեքային վարկեր	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	POCI	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2020 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	29,189	3,773	113,809	80,531	227,302
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	36,586	-	-	-	36,586
Մարված ակտիվներ	(2,224)	(282)	(194,184)	(40,652)	(237,342)
Տեղափոխում Փուլ 1	1,092	(1,092)	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(12,170)	12,170	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(781)	(1,988)	2,769	-	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(989)	28,692	78,620	-	106,323
Ձեռչի անորոշիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	-	-	9,817	-	9,817
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	9,443	12	(41,625)	(3,655)	(35,825)
Վերականգնումներ	-	-	291,135	-	291,135
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(137,913)	-	(137,913)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	1,123	1,763	6,319	2,310	11,515
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	61,269	43,048	128,747	38,534	271,598

2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում վարկային քարտերով և ոսկով ապահովված վարկերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

Վարկային քարտեր և ոսկու գրավադրմամբ վարկեր	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	POCI	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	19,001,266	364,793	467,887	-	19,833,946
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	2,871,404	-	-	1,401	2,872,805
Մարված ակտիվներ	(7,833,329)	(124,212)	(432,861)	-	(8,390,402)
Տեղափոխում Փուլ 1	68,834	(68,834)	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(191,718)	191,718	-	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(817,739)	(157,577)	975,316	-	-
Վերականգնումներ	-	-	593,193	-	593,193
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(686,000)	-	(686,000)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	602,541	9,475	26,113	-	638,129
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	13,701,259	215,363	943,648	1,401	14,861,671

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

<i>Վարկային քարտեր և ոսկու ցրավադրմամբ վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	82,963	11,689	151,492	–	246,144
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	105,501	–	–	–	105,501
Մարված ակտիվներ	(20,340)	(4,592)	(318,524)	–	(343,456)
Տեղափոխում Փուլ 1	989	(989)	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(4,627)	4,627	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(49,681)	(6,039)	55,720	–	–
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա	(584)	36,162	225,529	–	261,107
Ձեռչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	–	–	30,843	–	30,843
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	192,207	1,347	305,743	793	500,090
Վերականգնումներ	–	–	593,193	–	593,193
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(686,000)	–	(686,000)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	13,763	2,231	14,813	–	30,807
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	320,191	44,436	372,809	793	738,229

COVID-19 համաճարակի ազդեցությունը խմբի կողմից ԱՎԿ-ի գնահատման վրա

2021թ.-ի դեկտեմբերի 31 դրությամբ խումբը չի կիրառել մոդելից դուրս և լրացուցիչ սեկտորային ճշգրտումներ:

2020թ.-ին խումբը տրամադրել է վարկային արձակուրդներ COVID-19 համաճարակի ազդեցությունից տուժած որոշ վարկառուների՝ COVID-19 համաճարակի ազդեցությունը ընկերությունների և անհատների համար մեղմելու նպատակով՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի առաջարկի համաձայն: Խումբը այս փոփոխությունները չի համարել վարկային ռիսկի էական աճի չափանիշ: Այնուամենայնիվ, վարկային արձակուրդներին հաջորդող ժամանակահատվածների համար այս մնացորդների նկատմամբ կիրառվել էր փուլերի վերագրման ավելի խիստ մոտեցում, ինչը 2020թ.-ին հանգեցրել էր հավելյալ ԱՎԿ-ի 2,629,622 հազար ՀՀ դրամի չափով (խմբի փուլերի վերագրման ստանդարտ չափանիշով հաշվարկված ԱՎԿ-ի համեմատ):

Դուրսգրման և ԱՎԿ գնահատման քաղաքականության փոփոխություն

2020թ.-ի ընթացքում խումբը վերանայել է հաճախորդներին տրված վարկերի դուրսգրման և ԱՎԿ գնահատման քաղաքականությունը՝ երկարացնելով ժամանակահատվածը, որից հետո վարկերը համարվում են չվերականգնվող խմբի վերականգնման պատմական վիճակագրության հիման վրա: Եթե կիրառվեր նախկին դուրսգրման քաղաքականությունը, 2020թ.-ի համար խմբի կողմից ձանաչված վարկային կորուստների գծով ծախսը կլիներ 3,109,184 հազար ՀՀ դրամ ավել:

Փոփոխված և վերանայված վարկեր

Խումբը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, ինչպես օրինակ հաճախորդին տրված վարկը, երբ դրույթներն ու պայմանները վերանայվել են այնքանով, որքանով այն, ըստ էության, վերածվում է նոր վարկի, իսկ տարբերությունը ձանաչվում է որպես ապաճանաչումից օգուտ կամ վնաս այնքանով, որքանով որ արժեզրկումից կորուստ գրանցված չէր: Նոր ձանաչված վարկերը դասակարգվում են որպես Փուլ 1՝ ECL-ի գնահատման նպատակով, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նոր վարկը համարվում է POCI:

Եթե փոփոխությունը չի հանգեցնում դրամական միջոցների հոսքերի, որոնք էապես տարբերվում են, ապա փոփոխությունը չի հանգեցնում ապաճանաչման: Հիմնվելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով գեղջված դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխության վրա՝ Խումբը ձանաչում է փոփոխությունից շահույթ կամ վնաս, այնքանով, որքանով արժեզրկումից կորուստը դեռևս չի գրանցվել:

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Գրավ և վարկային ռիսկը զսպող այլ գործիքներ

Պահանջվող գրավի տեսակն ու չափը կախված է վարկառուի վարկային ռիսկի գնահատականից: Խմբի կողմից սահմանված են ապահովման միջոցների թույլատրելիության և գնահատման չափորոշիչներ:

Ստորև ներկայացված են ստացված ապահովման միջոցների հիմնական տեսակները.

- ▶ Դրամական միջոցներ և արժեթղթեր՝ արժեթղթերի փոխատվության և հակադարձ հետզման գործարքների դեպքում;
- ▶ Անշարժ գույք, պաշարներ և դեբիտորական պարտքեր՝ կորպորատիվ վարկավորման դեպքում;
- ▶ Ձեռք բերվող բնակատարածք, ոսկյա իրեր և երաշխիքներ՝ սպառողական վարկավորման դեպքում:

Խումբը նաև ստանում է երաշխիքներ մայր կազմակերպություններից դուստր կազմակերպություններին տրամադրված վարկերի գծով:

Դեկավարությունը հետևում է գրավի շուկայական արժեքին և պահանջում է լրացուցիչ գրավ՝ դրա հիմքում ընկած պայմանագրի համաձայն՝ վարկի արժեզրկման պահուստի բավարարության ստուգման ընթացքում:

Գրավի կամ ապահովվածության այլ միջոցների բացակայության դեպքում Փուլ 3-ի հաճախորդներին տրված վարկերի գծով հաշվեգրված ԱՎԿ-ն 2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կլիներ ավելի մեծ՝ հետևյալ գումարների չափով.

	<i>2021թ.</i>	<i>2020թ.</i>
Կորպորատիվ վարկավորում	3,416,526	3,102,920
Հիփոթեքային վարկեր	537,052	384,834
	3,953,578	3,487,754

Գրավադրված ակտիվներ

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված 29,428,199 հազ. դրամ (2020թ.՝ 21,928,036 հազ. դրամ) համախառն արժեքով վարկեր ծառայում են որպես գրավ այլ փոխառությունների համար (տես Ծանոթագրություն 19):

Խմբի սեփականությանն անցած գրավ

Հաշվետու տարվա ընթացքում Խմբի սեփականությանն է անցել 402,802 հազ. դրամ գնահատված արժեքով գրավ (2020թ.՝ 149,439 հազ. դրամ), որը ներկայումս Խումբը վաճառում է: Խմբի քաղաքականությունն է՝ օտարել բռնագանձված գույքը ընդունված կարգով: Ստացված դրամական միջոցներն ուղղվում են չմարված պահանջի նվազեցմանը կամ մարմանը: Խումբը սովորաբար չի զբաղեցնում բռնագանձված գույքը իր գործունեության ծավալման նպատակով:

Հաճախորդներին տրված վարկերի համակենտրոնացում

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երրորդ կողմ հանդիսացող տասը խոշորագույն վարկառուներին տրամադրված վարկերի գումարը կազմել է 24,161,333 հազ. դրամ (համախառն վարկային պորտֆելի 7%-ը) (2020թ.՝ 18,839,216 հազ. դրամ (համախառն վարկային պորտֆելի 6%-ը): Այդ վարկերի գծով ստեղծվել է պահուստ 146,733 հազ. դրամի չափով (2020թ.՝ 241,681 հազ. դրամ):

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը գյուղատնտեսական վարկերի ոլորտում (անհատ և կորպորատիվ հաճախորդներին գծով) ուներ 110,189,950 հազար ՀՀ դրամ համակենտրոնացում կամ 32% ընդամենը համախառն վարկերի նկատմամբ (2020թ.՝ 100,493,088 հազար ՀՀ դրամ համակենտրոնացում կամ 32% ընդամենը համախառն վարկերի նկատմամբ):

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի համակենտրոնացում

Վարկերը առավելապես տրամադրվել են ՀՀ հաճախորդներին, որոնք իրենց գործունեությունը իրականացնում են տնտեսության հետևյալ ոլորտներում.

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Ֆիզիկական անձիք	228,304,269	205,555,475
Սնունդ և խմիչք	38,132,723	32,406,379
Առևտուր	37,125,724	35,898,839
Շինարարություն	20,239,550	14,458,523
Արտադրություն	6,981,224	7,860,414
Տրանսպորտ	4,657,219	3,595,471
Էներգետիկա	4,454,886	3,247,464
Ֆինանսական հատված	4,284,067	5,019,069
Գյուղատնտեսություն	2,535,426	5,144,458
Այլ	1,475,804	1,204,013
Արժեզրկման գծով պահուստ	(7,662,527)	(12,187,873)
	<u>340,528,365</u>	<u>302,202,232</u>

12. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Ֆինանսական վարձակալություն կորպորատիվ հաճախորդներին	27,328,408	22,009,853
Ֆինանսական վարձակալություն մանրածախ հաճախորդներին	4,559,937	3,897,027
Համախառն ֆինանսական վարձակալություն	<u>31,888,345</u>	<u>25,906,880</u>
Արժեզրկման գծով պահուստ	(655,278)	(889,486)
Զուտ ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	<u>31,233,067</u>	<u>25,017,394</u>

Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները 2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներառում են 274,249 հազ. դրամով (2020 թ.՝ 9,213 հազ. դրամով) ֆինանսական վարձակալության պայմանագրերի շրջանակներում ձեռք բերված սարքավորումներ:

2021 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱԿԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

	<u>Փուլ 1</u>	<u>Փուլ 2</u>	<u>Փուլ 3</u>	<u>Ընդամենը</u>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը				
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	22,486,327	2,654,184	766,369	25,906,880
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	17,622,878	-	-	17,622,878
Մարված ակտիվներ	(8,750,018)	(1,441,615)	(294,720)	(10,486,353)
Տեղափոխում Փուլ 1	537,625	(537,625)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(721,528)	805,601	(84,073)	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(189,429)	(129,685)	319,114	-
Արտարժույթի ճշգրտումներ	(1,000,377)	(72,124)	(31,826)	(1,104,327)
Վերականգնումներ	-	-	98,678	98,678
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(149,411)	(149,411)
2021 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>29,985,478</u>	<u>1,278,736</u>	<u>624,131</u>	<u>31,888,345</u>

(հազար ՀՀ դրամ)

12. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ (շարունակություն)

	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2021 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	163,473	71,137	654,876	889,486
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	142,645	-	-	142,645
Մարված ակտիվներ	(36,493)	(11,194)	(147,476)	(195,163)
Տեղափոխում Փուլ 1	30,263	(30,263)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(4,833)	119,975	(115,142)	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(18,381)	6,002	12,379	-
Արտարժույթի ճշգրտումներ	(7,287)	(1,726)	(26,215)	(35,228)
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա	(26,324)	(105,747)	238,791	106,720
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(29,322)	(16,013)	(157,114)	(202,449)
Վերականգնումներ	-	-	98,678	98,678
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(149,411)	(149,411)
2021 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	213,741	32,171	409,366	655,278

2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	20,196,143	139,487	101,497	20,437,127
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	10,863,250	-	-	10,863,250
Մարված ակտիվներ	(6,635,441)	(54,422)	(27,711)	(6,717,574)
Տեղափոխում Փուլ 1	26,684	(26,684)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(2,377,060)	2,377,060	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(761,169)	(25,340)	786,509	-
Արտարժույթի ճշգրտումներ	1,173,920	244,083	4,613	1,422,616
Վերականգնումներ	-	-	11,879	11,879
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(110,418)	(110,418)
2020 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	22,486,327	2,654,184	766,369	25,906,880

	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2020 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	44,718	5,172	74,386	124,276
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	260,455	-	-	260,455
Մարված ակտիվներ	(5,913)	(111)	(9,957)	(15,981)
Տեղափոխում Փուլ 1	411	(411)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(31,935)	31,935	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(162,522)	5,841	156,681	-
Արտարժույթի ճշգրտումներ	8,691	6,450	3,792	18,933
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա	(220)	22,466	531,410	553,656
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	49,788	(205)	(2,895)	46,688
Վերականգնումներ	-	-	11,879	11,879
Դուրս գրված գումարներ	-	-	(110,420)	(110,420)
2020 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	163,473	71,137	654,876	889,486

(հազար ՀՀ դրամ)

12. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ (շարունակություն)

Գրավի կամ այլ լրացուցիչ միջոցների բացակայության դեպքում 3-րդ փուլում գտնվող Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով ստացվելիք ԱՎԿ-ն թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ավելի շատ կլիներ հետևյալ գումարով՝

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	-	14,527
	<u>-</u>	<u>14,527</u>

Գրավադրված ակտիվներ

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք 6,959,933 հազ. դրամ համախառն արժեքով գումարներ (2020թ.՝ 6,062,766 հազ. դրամ) ծառայում են որպես գրավ այլ փոխառությունների համար (տե՛ս Ծանոթագրություն 19):

Խմբի սեփականությանն անցած գրավ

Խմբի սեփականությանն անցած գրավի համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 30,795 հազ. դրամ (2020թ.՝ 25,145 հազ. դրամ):

Ֆինանսական վարձակալության պորտֆելի տնտեսական և աշխարհագրական վերլուծություն

Կորպորատիվ հաճախորդների հետ ֆինանսական վարձակալության պայմանագրերը առավելապես կնքվել են ՀՀ հաճախորդների հետ, որոնք իրենց գործունեությունը իրականացնում են տնտեսության հետևյալ ոլորտներում.

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Շինարարություն	5,218,432	4,151,089
Սննդի և խմիչքի արտադրություն	4,823,923	2,986,422
Գյուղատնտեսություն	4,616,771	2,231,578
Ֆինանսական վարձակալություն մանրածախ հաճախորդներին	4,559,937	3,897,027
Առևտուր	4,198,963	4,870,308
Ծառայություններ	3,445,727	3,273,488
Արտադրություն	2,852,638	1,795,821
Տրանսպորտ	1,217,883	1,693,781
Օդային տրանսպորտ	350,490	478,038
Հիդրոէլեկտրակայաններ	279,495	235,110
Կաշվե իրերի արտադրություն	32,321	62,538
Այլ	291,765	231,680
Արժեզրկման գծով պահուստ	(655,278)	(889,486)
	<u>31,233,067</u>	<u>25,017,394</u>

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է վարձակալության ոլորտում համախառն և զուտ ներդրումների մարման ժամկետը 2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

	<i>Ոչ ավել քան 1 տարի</i>	<i>1-ից 2 տարի</i>	<i>2-ից 3 տարի</i>	<i>3-ից 4 տարի</i>	<i>4-ից 5 տարի</i>	<i>5-ից ավել տարի</i>
Համախառն ներդրում ֆինանսական վարձակալությունում	12,445,124	10,280,780	7,551,901	5,135,507	3,013,621	879,724
Չվաստակված ապագա եկամուտ ֆինանսական վարձակալությունից	(690,916)	(1,553,565)	(1,843,295)	(1,716,125)	(1,207,623)	(406,788)
Զուտ ներդրում ֆինանսական վարձակալությունում	<u>11,754,208</u>	<u>8,727,215</u>	<u>5,708,606</u>	<u>3,419,382</u>	<u>1,805,998</u>	<u>472,936</u>

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է վարձակալության ոլորտում համախառն և զուտ ներդրումների մարման ժամկետը 2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

	<i>Ոչ ավել քան 1 տարի</i>	<i>1-ից 2 տարի</i>	<i>2-ից 3 տարի</i>	<i>3-ից 4 տարի</i>	<i>4-ից 5 տարի</i>	<i>5-ից ավել տարի</i>
Համախառն ներդրում ֆինանսական վարձակալությունում	10,874,156	8,399,359	5,298,232	3,309,296	1,798,721	1,230,120
Չվաստակված ապագա եկամուտ ֆինանսական վարձակալությունից	(537,797)	(1,112,829)	(1,175,540)	(983,963)	(669,532)	(523,343)
Զուտ ներդրում ֆինանսական վարձակալությունում	<u>10,336,359</u>	<u>7,286,530</u>	<u>4,122,692</u>	<u>2,325,333</u>	<u>1,129,189</u>	<u>706,777</u>

(հազար ՀՀ դրամ)

13. Հիմնական միջոցներ, ոչ նյութական ակտիվներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Ստորև ներկայացված է հիմնական միջոցների, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների և ոչ նյութական ակտիվների շարժը.

	Հող և շենքեր	Վարձակալած գույքի բարելավում	Գրասենյակային տեխնիկա	Կառուցվածքներ և սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Գույքի	Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք/վերագնահատված արժեք									
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,717,396	850,425	9,079,644	3,349,381	614,776	18,132	6,160,476	2,298,423	32,088,653
Ավելացում	315,564	56,821	649,720	200,786	10,925	-	791,261	1,420,876	3,445,953
Օտարում և դուրսգրում	-	-	(142,627)	(42,593)	(2,991)	-	-	-	(188,211)
Վերագնահատման ազդեցությունը շահույթի կամ վնասի վրա	153,704	-	-	-	(47,157)	-	-	-	106,547
Վերագնահատման ազդեցությունը այլ համապարփակ արդյունքի վրա	944,138	-	-	-	(93,839)	-	-	-	850,299
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	11,130,802	907,246	9,586,737	3,507,574	481,714	18,132	6,951,737	3,719,299	36,303,241
Կուտակված մաշվածություն, ամորտիզացիա և արժեզրկում									
2020թ. դեկտեմբերի 31	384,327	225,471	4,994,144	2,160,057	163,887	-	1,837,035	1,112,540	10,877,461
Հաշվետու տարվա մաշվածության ծախս	174,671	90,736	827,336	200,080	74,971	-	599,188	530,504	2,497,486
Օտարում և դուրսգրում	-	-	(43,205)	(21,655)	(92)	-	2	-	(64,950)
Վերագնահատման ազդեցությունը այլ համապարփակ արդյունքի վրա	(165,000)	-	-	-	(150,250)	-	-	-	(315,250)
Վերագնահատման ազդեցությունը շահույթի կամ վնասի վրա	(371,448)	-	-	-	(49,617)	-	-	-	(421,065)
2021թ. դեկտեմբերի 31	22,550	316,207	5,778,275	2,338,482	38,899	-	2,436,225	1,643,044	12,573,682
Ջուտ հաշվեկշռային արժեք									
2021թ. դեկտեմբերի 31	11,108,252	591,039	3,808,462	1,169,092	442,815	18,132	4,515,512	2,076,255	23,729,559
	Հող և շենքեր	Վարձակալած գույքի բարելավում	Գրասենյակային տեխնիկա	Կառուցվածքներ և սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Գույքի	Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք/վերագնահատված արժեք									
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,810,136	732,070	8,318,520	3,222,440	552,535	18,132	5,099,887	2,251,165	30,004,885
Ավելացում	16,395	127,268	772,202	135,926	75,118	-	1,104,807	85,496	2,317,212
Օտարում և դուրսգրում	(109,135)	(8,913)	(11,078)	(8,985)	(12,877)	-	(44,218)	(38,238)	(233,444)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,717,396	850,425	9,079,644	3,349,381	614,776	18,132	6,160,476	2,298,423	32,088,653
Կուտակված մաշվածություն, ամորտիզացիա և արժեզրկում									
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	208,737	149,604	4,254,794	1,996,717	102,619	-	1,359,479	545,620	8,617,570
Հաշվետու տարվա մաշվածության ծախս	175,590	75,867	747,150	166,787	65,241	-	519,579	568,930	2,319,144
Օտարում և դուրսգրում	-	-	(7,800)	(3,447)	(3,973)	-	(42,023)	(2,010)	(59,253)
2020թ. դեկտեմբերի 31	384,327	225,471	4,994,144	2,160,057	163,887	-	1,837,035	1,112,540	10,877,461
Ջուտ հաշվեկշռային արժեք									
2020թ. դեկտեմբերի 31	9,333,069	624,954	4,085,500	1,189,324	450,889	18,132	4,323,441	1,185,883	21,211,192

(հազար ՀՀ դրամ)

13. Հիմնական միջոցներ, ոչ նյութական ակտիվներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ (շարունակություն)

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները ներառում են միայն շենքեր:

Բանկը ներգրավել է անկախ խորհրդատուի հողի, շենքերի և փոխադրամիջոցների իրական արժեքները գնահատելու համար: Իրական արժեքների գնահատումը հիմնված է շուկայական գործարքների գների վրա: Վերագնահատումն արվել է 2021 դեկտեմբերի 1-ին:

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների կազմում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվները կազմում են 697,010 հազ. ՀՀ դրամ (2020թ.՝ 229,855 հազ. ՀՀ դրամ):

Եթե հողը, շենքերը և փոխադրամիջոցները գնահատվեին սկզբնական արժեքի մոդելի կիրառմամբ, ապա նրանց հաշվեկշռային արժեքը կլիներ հետևյալը.

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Սկզբնական արժեք	10,708,596	10,687,140
Կուտակված մաշվածություն և արժեզրկում	(3,152,600)	(3,399,354)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	<u>7,555,996</u>	<u>7,287,786</u>

14. Հարկում

Շահութահարկի գծով ծախսը բաղկացած է հետևյալ հոդվածներից.

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Ընթացիկ շահութահարկի գծով ծախս	2,198,884	1,262,447
Նախորդ տարիների ընթացիկ շահութահարկի ճշգրտումներ	-	(61,531)
Հետաձգված հարկային փոխհատուցում՝ ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	604,565	(151,630)
Շահութահարկի գծով ծախս	<u>2,803,449</u>	<u>1,049,286</u>

2021թ.-ին ընթացիկ և հետաձգված հարկի համար կիրառվող դրույքաչափը կազմել է 18% (2020թ.՝ 18%):

Շահութահարկի արդյունավետ դրույքաչափը տարբերվում է շահութահարկի՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափից: Օրենքով սահմանված դրույքաչափի հիման վրա շահութահարկի գծով ծախսի համաձայնեցումը իրականի հետ հետևյալն է.

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Շահույթ նախքան հարկումը	12,233,552	3,587,891
Օրենքով սահմանված հարկի դրույքաչափ	18%	18%
Շահութահարկի գծով տեսական ծախս՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափով	2,202,039	645,820
Չնվազեցվող ծախսեր	571,568	418,773
Նախորդ ժամանակաշրջանի շահութահարկի ճշգրտում	-	(61,531)
Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվների փոփոխություն	29,842	46,224
Շահութահարկի գծով ծախս	<u>2,803,449</u>	<u>1,049,286</u>

(հազար ՀՀ դրամ)

14. Հարկում (շարունակություն)

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և դրանց շարժը համապատասխան տարիների համար ներկայացված է ստորև.

	Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում			Մնացորդն առ 2020թ. դեկտեմբերի 31	Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում		
	Մնացորդն առ 2020թ. հունվարի 1 (Աուդիտ չանցած)	Շահույթում կամ վնասում	Այլ համապարփակ եկամուտում		Մնացորդն առ 2020թ. դեկտեմբերի 31	Շահույթում կամ վնասում	Այլ համապարփակ եկամուտում
Հետաձգված հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)							
Հաջորդ ժամանակաշրջաններ տեղափոխվող հարկային վնաս	51,825	46,224	-	98,049	29,842	-	127,891
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	18,357	(4,651)	-	13,706	(23,064)	-	(9,358)
Ներդրումային արժեթղթեր	(585,731)	(43,913)	(170,682)	(800,326)	4,337	82,697	(713,292)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	360,982	331,516	-	692,498	(796,841)	-	(104,343)
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	9,496	133,769	-	143,265	(81,743)	-	61,522
Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում	25,720	(71,993)	-	(46,273)	(104,224)	-	(150,497)
Հիմնական միջոցներ	(391,821)	(59,814)	-	(451,635)	(114,441)	(170,027)	(736,103)
Այլ ակտիվներ	57,083	(63,057)	-	(5,974)	55,506	-	49,532
Այլ փոխառություններ	83,654	(98,681)	-	(15,027)	(15,347)	-	(30,374)
Այլ պարտավորություններ	(103,619)	13,461	-	(90,158)	459,829	-	369,671
Այլ ֆինանսական գործիքներ ամորտիզացված արժեթղծ և պահուստներ	31,870	14,993	-	46,863	11,423	-	58,286
Հետաձգված հարկային ակտիվներ/(պարտավորություններ)	(442,184)	197,854	(170,682)	(415,012)	(574,723)	(87,330)	(1,077,065)
Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ	51,825	46,224	-	98,049	29,842	-	127,891
Զուտ հետաձգված հարկային ակտիվներ/(պարտավորություններ)	(494,009)	151,630	(170,682)	(513,061)	(604,565)	(87,330)	(1,204,956)

Խմբի ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչվել են.

	2021թ.	2020թ.
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	91,722	167,436
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(1,296,678)	(680,497)

(հազար ՀՀ դրամ)

15. Վարկային կորուստների գծով ծախս

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ներառված ֆինանսական գործիքների գծով ԱՎԿ ծախսերը 2021 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար.

	<i>Ծան.</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	6	(75,414)	-	-	-	(75,414)
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	9	15,894	-	-	-	15,894
Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթեր Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր	10	(62,680)	-	-	-	(62,680)
Հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	11	676,078	1,261,171	(1,600,131)	17,859	354,977
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	12	(50,506)	132,954	65,799	-	148,247
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	16	(23,520)	-	8,808	-	(14,712)
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	24	(426)	-	-	-	(426)
Վարկերի, վարկային գծերի և վարկային քարտերի մասով ստանձնած պարտավորվածություններ	24	174,690	658	1,559	-	176,907
Ընդամենը վարկային կորուստների գծով ծախսի հակադարձում		340,206	1,394,783	(1,523,965)	17,859	228,883

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ներառված ֆինանսական գործիքների գծով ԱՎԿ ծախսերը 2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար.

	<i>Ծան.</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	6	(53,199)	-	-	-	(53,199)
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	9	(43,021)	-	-	-	(43,021)
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր	10	(75,224)	-	-	-	(75,224)
Հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	11	(4,812,504)	(1,396,944)	(3,370,711)	158,248	(9,421,911)
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	12	(304,110)	(22,150)	(518,558)	-	(844,818)
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	16	(13,746)	-	(56,152)	-	(69,898)
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	24	(461)	-	-	-	(461)
Վարկերի, վարկային գծերի և վարկային քարտերի մասով ստանձնած պարտավորվածություններ	24	(260,220)	(715)	68	-	(260,867)
Ընդամենը վարկային կորուստների գծով ծախս		(5,562,485)	(1,419,809)	(3,945,353)	158,248	(10,769,399)

(հազար ՀՀ դրամ)

16. Այլ ակտիվներ

Այլ ակտիվները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Այլ դեբիտորական պարտքեր	1,353,421	1,002,613
Արժեզրկման պահուստ	(21,848)	(19,967)
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	1,331,573	982,646
Կանխավճարներ վարձակալած գույքի մատակարարներին	6,857,303	1,956,666
Բռնագանձված ակտիվներ	1,515,768	1,236,043
Կանխավճարներ մատակարարներին	741,128	1,012,251
Հաշվանցման ենթակա ԱԱՀ	410,555	222,471
Պաշարներ	148,842	104,132
Վարձակալության նպատակով գնված գույք	99,996	302,204
Վերադարձված վարձակալած գույք	30,795	25,145
Այլ	346,288	137,046
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ	10,150,675	4,995,958
Հանած արժեզրկման գծով պահուստ	(755,150)	(659,621)
Ընդամենը այլ ակտիվներ	10,727,098	5,318,983

2021 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար այլ ֆինանսական ակտիվներ գծով ԱՎԿ-ի վերլուծությունը հետևյալն է՝

	<u>Փուլ 1</u>	<u>Փուլ 3</u>	<u>Ընդամենը</u>
ԱՎԿ պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	19,967	-	19,967
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ (զուտ)	28,244	-	28,244
Տեղափոխում Փուլ 3	(21,639)	21,639	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	-	(8,808)	(8,808)
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(4,724)	-	(4,724)
Դուրս գրված գումարներ	-	(12,831)	(12,831)
2021թ. դեկտեմբերի 31	21,848	-	21,848

2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար այլ ֆինանսական ակտիվներ գծով ԱՎԿ-ի վերլուծությունը հետևյալն է՝

	<u>Փուլ 1</u>	<u>Փուլ 3</u>	<u>Ընդամենը</u>
ԱՎԿ պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	6,611	-	6,611
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ (զուտ)	8,949	-	8,949
Տեղափոխում Փուլ 3	(390)	390	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	-	56,152	56,152
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	4,797	-	4,797
Դուրս գրված գումարներ	-	(56,542)	(56,542)
2020թ. դեկտեմբերի 31	19,967	-	19,967

(հազար ՀՀ դրամ)

16. Այլ ակտիվներ (շարունակություն)

Այլ արժեզրկման և պահուստների գծով տեղի է ունեցել հետևյալ շարժը`

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Հաշվետու տարվա սկզբի մնացորդ	659,621	803,549
Ջուտ հաշվեգրում	95,529	-
Հակադարձում/Ծախս	-	(49,975)
Դուրսգրված գումարներ	-	(93,953)
Հաշվետու տարվա վերջի մնացորդ	755,150	659,621

17. Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ

Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվները և ավանդները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Ընթացիկ հաշիվներ և ցպահանջ ավանդներ		
Մանրածախ	46,917,615	36,369,737
Կորպորատիվ	71,040,463	63,503,041
Ժամկետային ավանդներ		
Մանրածախ	156,966,490	144,090,445
Կորպորատիվ	61,625,678	52,779,015
Ընդամենը	336,550,246	296,742,238
Որպես երաշխիքների գծով պահվող ապահովման միջոց	1,097,872	1,327,270

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ տասը խոշորագույն հաճախորդների ընթացիկ հաշիվների և ավանդների մնացորդը կազմել է 72,646,000 հազ. դրամ (21.5%) (2020թ.՝ 64,685,367 հազ. դրամ (21.8%)):

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խումբն ունի երկու հաճախորդ (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երկու հաճախորդ), որոնց մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը: Այս մնացորդների համախառն արժեքը 2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 42,793,584 հազար դրամ (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 30,210,955 հազար դրամ):

ՀՀ օրենսդրության համաձայն՝ խումբը պարտավորվում է հետ վճարել ֆիզիկական անձանց կողմից ներդրված ավանդները ավանդատուի առաջին իսկ պահանջի դեպքում: Այն դեպքում, երբ ժամկետային ավանդների գծով դրամական միջոցները հետ են վերադարձվում ավանդատուին մինչև ժամկետի ավարտը համաձայն ավանդատուի պահանջի, ավանդի տոկոսները վճարվում են ցպահանջ ավանդների տոկոսադրույքներին համապատասխան, եթե պայմանագրով այլ տոկոսադրույքներ նախատեսված չեն:

18. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

Թողարկված պարտքային արժեթղթերը ներառում են հետևյալ հոդվածները

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Մուրհակներ	1,607,410	5,684,063
ՀՀ-ում թողարկված պարտատոմսեր	3,461,498	2,754,997
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	5,068,908	8,439,060

Պարտքային արժեթղթերը ներառում են մուրհակներ՝ 1,607,410 հազ. դրամի չափով (2020թ.՝ 5,684,063 հազ. դրամ), որոնք թողարկվել են խմբի կողմից ոչ ռեզիդենտ ֆոնդերին՝ ֆինանսավորման նպատակով:

2021 թվականի երկրորդ եռամսյակի ընթացքում խումբը թողարկել է ՀՀ դրամով և ԱՄՆ դոլարով արտահայտված պարտատոմսեր՝ համապատասխանաբար 2,000,000 ՀՀ դրամ անվանական և 3,000,000 ԱՄՆ դոլար անվանական արժեքով:

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ դրամով և ԱՄՆ դոլարով արտահայտված տեղաբաշխված պարտատոմսերի հաշվեկշռային արժեքը կազմում է, համապատասխանաբար, 2,015,577 հազ.դրամ և 1,445,921 հազ. դրամ:

ՀՀ դրամով պարտատոմսերի եկամտաբերությունը 9.50% է, ԱՄՆ դոլարով պարտատոմսերի եկամտաբերությունը՝ 4.10%: Պարտատոմսերի մարման ժամկետները 2023թ.-ին են:

(հազար ՀՀ դրամ)

19. Այլ փոխառություններ

Այլ փոխառությունները ներառում են հետևյալ հոդվածները

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից փոխառու միջոցներ	54,300,591	64,925,479
ՀՀ Կառավարությունից փոխառու միջոցներ	33,617,057	33,161,366
Տեղական ֆինանսական կազմակերպություններից փոխառու միջոցներ	2,322,917	1,590,725
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,091,196	1,365,804
Այլ փոխառություններ	<u>92,331,761</u>	<u>101,043,374</u>

Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից փոխառությունները որոշակի ֆինանսական ծրագրերի շրջանակներում ՀՀ դրամով, ԱՄՆ դոլարով և Եվրոյով արտահայտված միջոցներ են՝ 2022թ.-ից 2028թ. մարման ժամկետներով:

ՀՀ կառավարությունից փոխառությունները հիմնականում ներառում են ՀՀ ԿԲ-ի վերաֆինանսավորման ծրագրերի շրջանակներում ՀՀ դրամով արտահայտված միջոցներ՝ 2022թ.-ից 2033թ. մարման ժամկետներով:

Տեղական ֆինանսական կազմակերպություններից փոխառությունները հիպոթեքային վերաֆինանսավորման ծրագրերի շրջանակներում ՀՀ դրամով արտահայտված միջոցներ են՝ 2022թ.-ից 2033թ. մարման ժամկետներով:

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 36,388,132 հազ. դրամ (2020թ.՝ 27,990,802 հազ. դրամ) համախառն արժեքով հաճախորդներին տրված վարկեր և ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ հանդիսանում են որպես գրավ ՀՀ Կառավարությունից և հայկական ֆինանսական կազմակերպություններից ներգրավված ապահովված փոխառությունների համար (տե՛ս Ծանոթագրություններ 11 և 12):

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը ունի հինգ վարկատուներ (2020թ.՝ հինգ), որոնցից ներգրավված այլ փոխառությունների մնացորդները գերազանցում են կապիտալի 10%-ը: Այդ մնացորդների համախառն արժեքը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 81,358,062 հազ. դրամ (2020թ.՝ 93,916,377 հազ. դրամ):

Պարտադիր պայմանների խախտում

2021 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը բավարարում է բոլոր կովենանտներին:

2020թ.-ի դրությամբ Խումբը խախտել էր ֆինանսական կազմակերպությունների հետ կնքված վարկային պայմանագրերով նախատեսված որոշ պարտադիր պայմաններ: Համապատասխանաբար, միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ներգրավված 14,533,161 հազ. դրամ գումարի չափով փոխառությունները դասակարգվել են «մեկ տարվա ընթացքում» կատեգորիայում Ծանոթագրություն 33-ի մարման ժամկետների վերլուծությունում և «մինչև 3 ամիս» կատեգորիայում Ծանոթագրություն 31-ի իրացվելիության վերլուծությունում: Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո Խումբը ստացել է կովենանտների գծով խախտումների մասով պարտավորությունների չկատարման ներում 14,533,161 հազար դրամ գումարով վարկերի համար:

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Ստորև ներկայացված են վարձակալության գծով պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները և ժամանակաշրջանի ընթացքում դրանց փոփոխությունները.

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Հունվարի 1-ի դրությամբ	1,365,804	1,749,482
Ավելացումներ	122,802	85,496
Մոդիֆիկացիա	1,298,074	-
Տոկոսի ավելացում	110,963	99,348
Վճարումներ	(692,215)	(621,778)
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտներ	(114,232)	87,472
Դուրսգրում	-	(34,216)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>2,091,196</u>	<u>1,365,804</u>

2021թ.-ին Խմբի ֆինանսական վարձակալության գծով ընդամենը դրամական միջոցների արտահոսքը կազմել է 692,215 հազար դրամ (2020թ.՝ 621,778 հազար դրամ):

2021թ.-ին Խմբի օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների ընդամենը ոչ դրամական միջոցներով արտահայտված ավելացումները կազմել են 1,420,876 հազար դրամ (2020թ.՝ 85,496 հազար դրամ):

(հազար ՀՀ դրամ)

20. Ստորադաս վարկեր

Ստորադաս վարկերը ներառում են՝

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված ստորադաս վարկեր	9,794,000	11,130,839
Ստորադաս վարկեր	9,794,000	11,130,839

2020թ. սեպտեմբերին խումբը ներգրավել է 10,000,000 ԱՄՆ դոլար ստորադաս վարկ՝ 2027թ. սեպտեմբերին մարման ժամկետով: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս վարկերը ընդամենը հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 4,889,302 հազար դրամ (2020թ. 11,130,839 հազար դրամ):

21. Այլ պարտավորություններ

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Կրեդիտորական պարտքեր	5,750,351	6,481,365
Կրեդիտորական պարտքեր աշխատակազմի նկատմամբ	2,366,706	1,802,702
Վարկային բնույթի պարտավորությունների գծով արժեզրկման պահուստ	211,416	397,404
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	8,328,473	8,681,471
Կանխավճարներ վարձակալներից	3,959,354	1,139,852
Շահութահարկից բացի այլ հարկային պարտավորություններ	455,009	539,316
Պարտքեր ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամին	112,948	117,135
Այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	160,715	140,505
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	4,688,026	1,936,808
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	13,016,499	10,618,279

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կրեդիտորական պարտքերում ներառված են «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ի նախկին բաժնետերերի նկատմամբ կրեդիտորական պարտք՝ 5,156,929 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ (2020թ.՝ 7,736,850 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ)՝ Բանկի բաժնետոմսերը գնելու համար: Այս պարտավորությունը ենթակա է մարման մինչև 2023թ. սեպտեմբերի 30-ը՝ տարեկան հավասարաչափ վճարումներով: Կրեդիտորական պարտքը ապահովված է «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ի թվով 389 բաժնետոմսերի գրավով: Տարածամկետ վճարման պայմանով կրեդիտորական պարտքի համար խումբը վճարում է տոկոսագումար՝ տարեկան 4% տոկոսադրույքով:

22. Կապիտալ**Թողարկված կապիտալ**

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խմբի բաժնետիրական կապիտալը կազմել է 22,312,000 հազ. դրամ (2020 թ.՝ 22,312,00 հազ. դրամ): Հայտարարված, թողարկված և շրջանառվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 22,312,000 սովորական բաժնետոմսերից (2020թ.՝ 22,312,000 սովորական բաժնետոմսեր), որոնց յուրաքանչյուրի անվանական արժեքը կազմում է 1,000 դրամ (2020թ.՝ 1,000 դրամ):

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժիններ և քվեարկել Բանկի բաժնետերերի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

(հազար ՀՀ դրամ)

22. Կապիտալ (շարունակություն)

Թողարկված կապիտալ (շարունակություն)

2021թ. և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խմբի բաժնետերերն են.

№	Բաժնետիրոջ անուն	Կազմակերպության տեսակ	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնեմաս վճարված կապիտալում%
1	«Արմավիրի գյուղացիական փոխօգնության մարզային միավորում»	Հասարակական կազմակերպություն	4,441,000	19.9
2	«Արարատի գյուղացիական փոխօգնության մարզային միավորում»	Հասարակական կազմակերպություն	3,878,000	17.4
3	«Արագածոտնի գյուղացիական փոխօգնության մարզային միավորում»	Հասարակական կազմակերպություն	2,319,000	10.4
4	«Լոռու գյուղացիական փոխօգնության մարզային միավորում»	Հասարակական կազմակերպություն	2,081,000	9.3
5	«Շիրակի գյուղացիական փոխօգնության մարզային միավորում»	Հասարակական կազմակերպություն	2,080,000	9.3
6	«Կոտայքի գյուղացիական փոխօգնության մարզային միավորում»	Հասարակական կազմակերպություն	1,759,000	7.9
7	«Գեղարքունիքի գյուղացիական փոխօգնության մարզային միավորում»	Հասարակական կազմակերպություն	1,662,000	7.5
8	«Տավուշի գյուղացիական փոխօգնության մարզային միավորում»	Հասարակական կազմակերպություն	1,499,000	6.7
9	«Սյունիքի գյուղացիական փոխօգնության մարզային միավորում»	Հասարակական կազմակերպություն	1,339,000	6.0
10	«Վայոց Ձորի գյուղացիական փոխօգնության մարզային միավորում»	Հասարակական կազմակերպություն	1,254,000	5.6
Ընդամենը			22,312,000	100.00

Պահուստների բնույթը և նպատակը

Հիմնական միջոցների վերազնահատումից աճ

Հիմնական միջոցների վերազնահատումից աճը ներառում է մինչև հողի, շենքերի և փոխադրամիջոցների ապաճանաչումը կամ արժեզրկումը դրանց կուտակային դրական վերազնահատված արժեքը:

Ներդրումային արժեթղթերի վերազնահատման պահուստ

Ներդրումային արժեթղթերի վերազնահատման պահուստը ներառում է իրական արժեքի կուտակային զուտ փոփոխությունը՝ մինչև ակտիվների ապաճանաչումը կամ արժեզրկումը:

Խմբի չվերահսկող բաժնեմաս

Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումներ

2021թ. հունիսին խմբի աշխատակիցներն ստացան Բանկի 147,530 սովորական բաժնետոմս «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ից՝ տրամադրման ամսաթվի դրությամբ յուրաքանչյուրը 16,798.58 ՀՀ դրամ իրական արժեքով, անվճար և առանց որևէ պայմանի Գործարքի արդյունքում դուստր ձեռնարկությունում չվերահսկող բաժնեմասը աճել է մինչև 7,95%, ընկերության բաժնեմասը նվազել է մինչև 92,05%: (տես Ծանոթագրություն 23):

Դուստր կազմակերպությունում բաժնեմասի նվազեցում

2021 թվականին «ԱԿԲԱ Բանկ»-ի բաժնետերերը հաստատել են 500,000 սովորական բաժնետոմսերի թողարկում՝ 7,500,000 հազ. ՀՀ դրամ ընդհանուր գումարով: Անվանական արժեքը մեկ բաժնետոմսի համար կազմել է 10,000 ՀՀ դրամ, իսկ առաջարկի գինը՝ 15,000 դրամ: Գործարքի արդյունքում դուստր ձեռնարկությունում չվերահսկող բաժնեմասը աճել է մինչև 16,32%, ընկերության բաժնեմասը նվազել է մինչև 83,68%:

Դուստր ընկերության կողմից չվերահսկվող բաժնեմասին վճարված շահաբաժիններ

Դուստր ընկերության կողմից չվերահսկվող բաժնեմասին 2021թ. և 2020թ. հայտարարված և վճարված շահաբաժինները կազմել են, համապատասխանաբար, 125,000 հազ. դրամ և 85,000 հազ. դրամ:

(հազար ՀՀ դրամ)

23. Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումներ

«ԱԿԲԱ Բանկ» Բաց Բաժնետիրական Ընկերության կապիտալում աշխատակիցների բաժնեմասնակցության ծրագիր

2021թ. հունիսին «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ն, «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ն և «ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ն հայտարարեցին «ԱԿԲԱ Բանկ» Բաց Բաժնետիրական Ընկերության կապիտալում աշխատակիցների բաժնեմասնակցության ծրագրի մեկնարկի մասին (այսուհետ՝ Ծրագիր) որպես «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ի, «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ի և «ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի առանցքային և հավատարիմ աշխատակիցների վարձատրման, պարգևատրման, առաջխաղացման, մարդկային ռեսուրսների կառավարման համակարգի բաղկացուցիչ մաս:

Ծրագրի շրջանակներում «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ն «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ի, «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ի և «ԱԳԲԱ Լիզինգ» վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ի աշխատակիցներին կնվիրաբերի Բանկի 300,000 (երեք հարյուր հազար) սովորական բաժնետոմս՝ յուրաքանչյուրը 10,000 ՀՀ դրամ անվանական արժեքով:

2021թ. հունիսին Խմբի աշխատակիցներն ստացան Բանկի 147,530 սովորական բաժնետոմս «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ից՝ տրամադրման ամսաթվի դրությամբ յուրաքանչյուրը 16,798.58 ՀՀ դրամ իրական արժեքով, անվճար և առանց որևէ պայմանի: Խմբի աշխատակիցներին տրամադրված բաժնետոմսերը՝ ընդամենը 2,478,295 ՀՀ դրամ իրական արժեքով, ձևաչվել են որպես անձնակազմի գծով ծախս Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ սեփական կապիտալի համապատասխան աճով:

Բանկը ներգրավել է անկախ խորհրդատուի բաժնետոմսերի իրական արժեքը գնահատելու համար: Բաժնետոմսերի գնահատման համար օգտագործվել է շահաբաժինների գեղջման մեթոդը, որ ներառում է.

- ▶ ֆինանսական մոդելի ընդհանուր ենթադրությունների ու կառուցվածքի որոշում,
- ▶ Բանկի և նրա դուստր ընկերությունների հաշվեկշռի կանխատեսում,
- ▶ Բանկի և նրա դուստր ընկերությունների ֆինանսական արդյունքների կանխատեսում,
- ▶ Շահաբաժինների կանխատեսում՝ հաշվի առնելով կապիտալի համարժեքության և իրացվելիության պահանջները,
- ▶ Ջեղջման դրույքի որոշում,
- ▶ Բանկի մնացորդային արժեքի որոշում,
- ▶ Ֆինանսական արդյունքների կանխատեսման մեջ չներառնված ակտիվների և պարտավորությունների վերլուծություն,
- ▶ Բանկի կապիտալի 100%-ի հաշվարկ:

Ջեղջման դրույքը որոշվել է համանման բանկի բաժնային գործիքներից պահանջվող եկամտաբերության դրույքի հիման վրա:

24. Պայմանագրային և պայմանական պարտավորություններ

Գործարար միջավայր

Հայաստանի Հանրապետությունը շարունակում է տնտեսական բարեփոխումները և իրավական, հարկային ու օրենսդրական համակարգերի զարգացումը՝ շուկայական տնտեսության պահանջներին համապատասխան: Հայաստանի տնտեսության ապագա կայունությունը առավելապես կախված է այս բարեփոխումներից և զարգացումներից, ինչպես նաև կառավարության կողմից իրականացվող տնտեսական, ֆինանսական և դրամավարկային քաղաքականությունների արդյունավետությունից:

2021 թվականի ընթացքում Բանկն իր գործունեությունը ծավալել է 2020թ.-ի նշանակալի անկումից հետո սպասվածից ավելի արագ վերականգնվող տնտեսական ակտիվության և համախառն պահանջարկի միջավայրում: Չնայած տարվա ընթացքում ամբողջ աշխարհում COVID-19 համավարակի նոր ալիքների բռնկմանն ու արագ տարածմանը, պատվաստումների ակտիվ գործընթացի և տնտեսական խիստ սահմանափակումներից խուսափելու շնորհիվ համավարակի ազդեցությունը թե՛ համաաշխարհային, թե՛ ՀՀ տնտեսությանի վրա եղել է մեղմ:

(հազար ՀՀ դրամ)

24. Պայմանագրային և պայմանական պարտավորություններ (շարունակություն)

Գործարար միջավայր (շարունակություն)

Արդյունքում, ՀՀ տնտեսական աճը 2021թ-ին կազմել է 5.7%՝ մեծապես պայմանավորված ծառայությունների ոլորտի աճով: 2021թ-ին միջազգային ապրանքահումքային շուկաներում և ՀՀ հիմնական գործընկեր երկրներում զգալիորեն ընդլայնվել է գնաձային միջավայրը, որն իր համարժեք ազդեցությունն է փոխանցել ՀՀ ապրանքային շուկայի գներին: Հաշվի առնելով ստեղծված իրավիճակը և առաջնորդվելով գնաձի կարգավորման ու գների կայունության նպատակի ապահովման սկզբունքով՝ 2021թ-ի ընթացքում ԿԲ-ն աստիճանաբար բարձրացրել է քաղաքականության տոկոսադրույքը՝ ընդհանուր 2.5 տոկոսային կետով՝ տարին ամփոփելով 7.75%-ով:

Արդյունքում, 12-ամսյա գնաճը 2021թ-ի ընթացքում աճել է՝ 2020թ-ի վերջի 3.7%-ից 2021թ-ի վերջին հասնելով 7.7%-ի:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ ձեռնարկում է համապատասխան միջոցներ ներկայիս իրավիճակում Խմբի գործունեության կայունությունը ապահովելու համար:

Իրավական միջավայր

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Խումբը հանդիսանում է դատական հայցերի և պահանջների առարկա: Ղեկավարության համոզմամբ նման հայցերի և պահանջների արդյունքում ծագող հնարավոր պարտավորությունները (առկայության դեպքում) էական բացասական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ հետագա գործունեության արդյունքների վրա:

Հարկային միջավայր

ՀՀ հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է, և նրան բնորոշ են հաճախակի փոփոխությունները օրենսդրությունում, պաշտոնական հայտարարություններում և դատական որոշումներում, որոնք հաճախ ոչ հստակ և հակասական են և ենթակա տարընթերցումների տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են սուուգման և ուսումնասիրության մի շարք մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր, տուգանքներ և տոկոսային վճարներ: Հարկային օրենսդրությունը խախտելու դեպքում, լրացուցիչ հարկային պարտավորություններ, տույժեր և տուգանքներ չեն կարող կիրառվել հարկային մարմինների կողմից, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները ՀՀ-ում կարող են առաջացնել հարկային ռիսկեր, որոնք ավելի էական են, քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը գտնում է, որ պատշաճ կերպով է ճանաչել հարկային պարտավորությունները հիմնված ՀՀ հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների՝ իր մեկնաբանությունների վրա: Սակայն համապատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբեր լինել, և ֆինանսական վիճակի վրա ազդեցությունը կարող է էական լինել, եթե տվյալ մարմինները կարողանան պարտադրել իրենց մեկնաբանությունները:

Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ

Ղեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի պայմանական և պայմանագրային պարտավորությունները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Վարկային բնույթի պարտավորություններ		
Վարկեր և Վարկային գծեր	13,916,868	11,303,550
Վարկային քարտեր	14,984,639	18,501,443
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	14,130,722	14,808,022
Պայմանագրային և պայմանական պարտավորություններ	<u>43,032,229</u>	<u>44,613,015</u>

(հազար ՀՀ դրամ)

24. Պայմանագրային և պայմանական պարտավորություններ (շարունակություն)

Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ (շարունակություն)

2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում ԱԿԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Վարկերի, վարկային գծերի և վարկային քարտերի մասով ստանձնած պարտավորություններ</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱԿԿ պահուստ 2021 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	389,008	2,590	5,061	396,659
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	67,060	-	-	67,060
Ժամկետի սպառում	(113,009)	(1,782)	(2,787)	(117,578)
Տեղափոխում Փուլ 1	465	(419)	(46)	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(273)	273	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(2,794)	(178)	2,972	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխման ազդեցությունը ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ԱԿԿ-ների վրա	(391)	1,316	1,168	2,093
ԱԿԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(128,350)	(192)	60	(128,482)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(9,090)	(201)	(216)	(9,507)
2021 թ. դեկտեմբերի 31-ին	202,626	1,407	6,212	210,245

<i>Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱԿԿ պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	745	745
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	1,154	1,154
Մարված ակտիվներ	(728)	(728)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ին	1,171	1,171

2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում ԱԿԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Վարկային գծերի և վարկային քարտերի մասով ստանձնած պարտավորություններ</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱԿԿ պահուստ 2020 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	111,284	2,343	3,615	117,242
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	120,762	-	-	120,762
Ժամկետի սպառում	(35,695)	(1,068)	(2,681)	(39,444)
Տեղափոխում Փուլ 1	1,215	(1,215)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 2	(628)	628	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(1,330)	(33)	1,363	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխման ազդեցությունը ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ԱԿԿ-ների վրա	(671)	1,757	1,921	3,007
ԱԿԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	175,824	26	692	176,542
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	18,247	152	151	18,550
2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին	389,008	2,590	5,061	396,659

<i>Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱԿԿ պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	284	284
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	740	740
Մարված ակտիվներ	(279)	(279)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ին	745	745

(հազար ՀՀ դրամ)

25. Ջուտ տոկոսային եկամուտ

Ջուտ տոկոսային եկամուտը ներառում է.

	2021թ.	2020թ.
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ		
Իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր	41,028,084	41,088,042
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	598,700	852,099
Բանկերին տրված վարկեր և փոխատվություններ	193,600	221,875
Այլ	86,340	574
	41,906,724	42,162,590
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ		
Պարտքային գործիքներ	1,333,388	1,214,837
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	43,240,112	43,377,427
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	3,022,189	2,182,233
Այլ տոկոսային եկամուտ	476,102	493,763
Այլ տոկոսային եկամուտ	3,498,291	2,675,996
Ընդամենը տոկոսային եկամուտ	46,738,403	46,053,423
Տոկոսային ծախս		
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	13,189,865	12,052,482
Այլ փոխառություններ և ստորադաս վարկեր, բացառությամբ՝ վարձակալության գծով պարտավորությունների	7,340,858	7,432,396
Հետզնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	261,868	7,045
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	181,868	241,533
Այլ	268,359	512,836
Տոկոսային ծախս՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	21,242,818	20,246,292
Վարձակալության գծով պարտավորություն	110,963	99,348
Տոկոսային ծախս	21,353,781	20,345,640
Ջուտ տոկոսային եկամուտ	25,384,622	25,707,783

26. Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ

Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտը ներառում է հետևյալ հոդվածները.

	2021թ.	2020թ.
Պլաստիկ քարտերի սպասարկում	3,853,604	2,631,976
Դրամական փոխանցումներ	668,611	722,246
Բանկային հաշիվների սպասարկում	442,752	509,343
Երաշխիքների և ակրեդիտիվների թողարկում	436,782	388,446
Կանխիկացման ծառայություններ	262,213	194,490
Միջնորդավճարներ վարձակալված սարքավորումների մատակարարներից	228,322	303,463
Ապահովագրական գործակալության գծով ստացված միջնորդավճարներ	135,167	132,980
Այլ	267,108	33,350
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	6,294,559	4,916,294
Պլաստիկ քարտերի սպասարկում	2,319,495	1,637,775
Դրամական փոխանցումներ	64,341	65,868
Այլ	126,718	164,965
Միջնորդավճարների գծով ծախս	2,510,554	1,868,608
Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ	3,784,005	3,047,686

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Զուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից

	<i>2021թ.</i>	<i>2020թ.</i>
Զուտ օգուտ արտարժույթի առք ու վաճառքից	2,919,335	2,147,112
Զուտ վնաս արտարժույթի վերագնահատումից	(634,753)	(141,233)
	2,284,582	2,005,879

28. Այլ եկամուտ

	<i>2021թ.</i>	<i>2020թ.</i>
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	2,139,674	1,434,887
Հողերի և շինությունների վերագնահատումից օգուտ	527,612	-
Այլ	355,318	133,117
Ընդամենը այլ եկամուտ	3,022,604	1,568,004

29. Այլ գործառնական ծախսեր

Այլ գործառնական ծախսերը ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	<i>2021թ.</i>	<i>2020թ.</i>
Երաշխիքային վճարներ ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամին	448,438	471,998
Վարկերի հավաքագրման գծով ծախսեր	363,975	183,641
Շահութահարկից բացի այլ հարկեր	301,414	222,313
Վարկային քարտերի գծով ծախսեր	272,006	204,128
Ինկասացիայի գծով ծախսեր	173,831	160,708
Հիմնական միջոցների օտարումից վնաս	112,292	-
Վճարված տույժեր և տուգանքներ	27,163	21,941
Այլ ակտիվների օտարումից վնաս	-	15,267
Այլ	312,000	225,270
Այլ գործառնական ծախսեր	2,011,119	1,505,266

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը ճանաչել է 7,617 հազար դրամի չափով վարձավճարի գծով ծախս կարճաժամկետ վարձակալությունից և 28,442 հազար դրամի չափով՝ ցածր արժեք ունեցող ակտիվների վարձակալությունից (2020թ.՝ 8,910 հազար դրամի չափով վարձավճարի գծով ծախս կարճաժամկետ վարձակալությունից և 27,066 հազար դրամի չափով՝ ցածր արժեք ունեցող ակտիվների վարձակալությունից):

30. Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր

	<i>2021թ.</i>	<i>2020թ.</i>
Գովազդ և մարկետինգ	1,073,077	702,010
Նորոգում և տեխնիկական սպասարկում	678,502	785,847
Ծրագրային ապահովման սպասարկման ծախս	653,309	911,209
Կապ	361,510	318,442
Անվտանգություն	279,454	282,348
Կոմունալ ծառայություններ և գրասենյակային պարագաներ	193,222	183,152
Ներկայացուցչական ծախսեր	168,424	29,419
Ապահովագրություն	153,154	134,706
Գործառնական վարձակալության գծով ծախս	32,240	30,684
Այլ	430,561	130,545
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	4,023,453	3,508,362

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում

Ներածություն

Ռիսկերը բնորոշ են խմբի գործունեությանը և կառավարվում են մշտական հայտնաբերման, չափման և մոնիթորինգի գործընթացների միջոցով, որոնք ենթակա են ռիսկերի սահմանաչափերին և մշտական վերահսկողության: Ռիսկերի կառավարման գործընթացը ունի որոշիչ նշանակություն խմբի եկամտաբերության հաստատուն մակարդակի պահպանման հարցում, և խմբի յուրաքանչյուր աշխատակից պատասխանատվություն է կրում իր պարտականությունների շրջանակում ի հայտ եկող ռիսկերի համար: Հիմնական ռիսկերը, որոնք ենթակա է խումբը, վարկային, իրացվելիության և շուկայական ռիսկերն են: Վերջինս իր հերթին բաժանվում է արտարժույթային և տոկոսադրույքի ռիսկերի: Խումբը ենթակա է նաև գործառնական ռիսկերի:

Ռիսկերի կառավարման գործառնությունը ծածկում է նաև այնպիսի բիզնես ռիսկեր, ինչպիսիք են շրջակա միջավայրում, տեխնոլոգիաներում և տնտեսության ճյուղերում փոփոխությունները՝ դրանց հետ առնչություն ունեցող տարբեր ստորաբաժանումների ներգրավման միջոցով:

Ռիսկերի կառավարման համակարգ

Ռիսկերի հայտնաբերման և վերահսկման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է Բանկի խորհուրդը, սակայն առկա են առանձին անկախ մարմիններ, որոնք պատասխանատու են ռիսկերի կառավարման և մոնիթորինգի համար:

Բանկի խորհուրդը

Բանկի խորհուրդը պատասխանատու է ընդհանուր ռիսկերի կառավարման քաղաքականության, ռիսկերի կառավարման ռազմավարության և սկզբունքների հաստատման համար:

Բանկի գլխավոր գործադիր տնօրեն

Գլխավոր գործադիր տնօրենը պատասխանատու է խմբում ռիսկերի գործընթացի կառավարման և վերահսկման համար:

Բանկի ռիսկերի կառավարման հանձնաժողով

Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովը ընդհանուր առումով պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ռազմավարության և դրա իրականացման սկզբունքների, շրջանակների, քաղաքականությունների և սահմանաչափերի մշակման համար: Այն պատասխանատու է ռիսկերի հիմնարար խնդիրների համար և կառավարում ու վերահսկում է ռիսկերի հետ կապված համապատասխան որոշումները:

Բանկի ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանում

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանումը պատասխանատու է բոլոր տեսակի ռիսկերի սահմանման, գնահատման, վերահսկողության և կառավարման համար: Անկախ վերահսկման գործընթաց ապահովելու համար, յուրաքանչյուր քայլից հետո ներկայացվում է հաշվետվություն:

Բանկի ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման բաժին

Ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման բաժինը պատասխանատու է խմբի ակտիվների և պասիվների և ընդհանուր ֆինանսական կառուցվածքի կառավարման համար: Այն նաև պատասխանատու է խմբի ֆինանսավորման և իրացվելիության ռիսկերի համար:

Բանկի ներքին աուդիտ

Խմբի կողմից իրականացվող ռիսկերի կառավարման գործընթացը յուրաքանչյուր տարի աուդիտի է ենթարկվում Ներքին աուդիտի ստորաբաժանման կողմից, որը ստուգում է ինչպես ընթացակարգերի ամբողջականությունը, այնպես էլ խմբի գործունեության համապատասխանությունը ընթացակարգերին: Ներքին աուդիտի ստորաբաժանումը անցկացված ստուգումների արդյունքները քննարկում է ղեկավարության հետ և իր եզրակացություններն ու առաջարկները ներկայացնում է Ներքին Աուդիտի հանձնաժողովին:

Ռիսկերի գնահատման և հաշվետվության համակարգեր

Տարբեր ռիսկերի վերլուծության և գնահատման ժամանակ Խումբն ընդունում է անհատական մոտեցում՝ կիրառելով վիճակագրական մոդելներ, զգայունության վերլուծություններ, ինչպես նաև վերլուծելով տարբեր ռիսկային ցուցանիշների դինամիկան և անհրաժեշտության դեպքում ձեռնարկելով համապատասխան միջոցներ: Մոդելները հետազայում փորձարկվում են վավերականության ստուգման նպատակով: Խումբը նաև կիրառում է վատագույն դեպքի սցենարներ, որոնք կառաջանան այն դեպքում, երբ ծայրահեղ դեպքերը, որոնք քիչ հավանական է, որ տեղի կունենան, փաստացի տեղի են ունենում:

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Ներածություն (շարունակություն)

Ռիսկերի դիտարկումը և վերահսկումը հիմնականում իրականացվում է Խմբի կողմից հաստատված սահմանաչափերի հիման վրա: Այս սահմանաչափերը արտացոլում են Խմբի գործարար ռազմավարությունը և շուկայական միջավայրը, ինչպես նաև այն ռիսկի մակարդակը, որը Խումբը պատրաստ է ընդունել լրացուցիչ շեշտադրելով տնտեսության ընտրված ոլորտները: Բացի այդ, Խումբը դիտարկում և գնահատում է ընդհանուր ռիսկին ենթարկվելու առավելագույն մակարդակը բոլոր տեսակի ռիսկերի և գործունեությունների գծով:

Բոլոր բիզնես ուղղություններին վերաբերող վարկային ռիսկի մասին տեղեկատվությունը ուսումնասիրվում և մշակվում է ռիսկերը վերլուծելու, վերահսկելու և վաղ հայտնաբերելու համար: Այս տեղեկատվությունը ներկայացվում է բացատրվում է Գլխավոր գործադիր տնօրենին, Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովին և բոլոր բիզնես ստորաբաժանումների ղեկավարներին: Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովին ներկայացված հաշվետվությունը ներառում է ընդհանուր վարկային ռիսկին ենթարկվածության վերլուծություն, վարկերի համակենտրոնացման սահմանաչափերի դիտարկման արդյունքները, ձեռքվածքների (GAP) վերլուծություն, VaR գնահատում, իրացվելիության գործակիցներ և նպատակային ցուցանիշների վերլուծություն, սթրես թեստ վերլուծություն, ընդհանուր ռիսկի ախորժակի վերահսկում և ռիսկերի պրոֆիլի փոփոխությունները: Եռամսյակային կտրվածքով մանրամասն հաշվետվություն է ներկայացվում հաճախորդների, տնտեսության և բիզնես ուղղությունների ռիսկերի վերաբերյալ: Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովը քննարկում է ռիսկերի հետ կապված էական խնդիրները և հաստատում քայլերը՝ ուղղված դրանց նվազեցմանը և կառավարմանը: Բանկի խորհուրդը եռամսյակը մեկ ստանում է ռիսկերի համապարփակ հաշվետվություն, ինչը ներառում է անհրաժեշտ ամբողջական տեղեկատվություն Խմբի ընդհանուր ռիսկերը գնահատելու և դրանց մասին եզրակացություն կազմելու համար:

Խմբի բոլոր մակարդակների համար հատուկ հարմարեցված ռիսկերի հաշվետվություններ են պատրաստվում և ներկայացվում, որպեսզի բոլոր բիզնես ստորաբաժանումները ապահովված լինեն լիարժեք, անհրաժեշտ և արդի տեղեկատվությամբ:

Ռիսկերի սահմանաչափերի խախտման դեպքում օրական ահազանգներ են ուղարկվում Խմբի համապատասխան ստորաբաժանումներին, ինչպես նաև Գլխավոր գործադիր տնօրենին, և քննարկվում ու կիրառվում են համապատասխան միջոցներ:

Ռիսկերի նվազեցում

Որպես ընդհանուր ռիսկերի կառավարման գործընթացի մաս, Խումբը կիրառում է ածանցյալ և այլ գործիքներ՝ կառավարելու համար տոկոսադրույքների և արտաբյուջեի փոխարժեքի փոփոխություններից առաջացող ռիսկը, կապիտալի և վարկային ռիսկերը, ինչպես նաև կանխատեսվող գործարքներից առաջացող ռիսկերը:

Խումբը լայնորեն օգտագործում է գրավ՝ վարկային ռիսկը նվազեցնելու նպատակով:

Ռիսկերի համակենտրոնացումը

Ռիսկի համակենտրոնացումը ի հայտ է գալիս այն դեպքերում, երբ մի շարք գործընկերներ իրականացնում են համանման գործունեություն, կամ երբ գործունեությունը վարում են մեկ աշխարհագրական տարածաշրջանում, կամ երբ գտնվում են համանման տնտեսական գործոնների ազդեցության ներքո, որոնց հետևանքով իրենց պարտավորությունների կատարումը նմանապես է արձագանքում տնտեսական, քաղաքական և այլ պայմանների փոփոխությանը: Ռիսկի համակենտրոնացումները արտացոլում են Խմբի գործունեության արդյունքների համեմատական զգայունությունն այն պայմանների նկատմամբ, որոնք ազդում են որոշակի ոլորտի կամ աշխարհագրական տարածաշրջանի վրա:

Ռիսկի համակենտրոնացումից խուսափելու նպատակով Խմբի քաղաքականությունը և ընթացակարգերը ներառում են յուրահատուկ սկզբունքներ, որոնք ուղղված են առավելագույն կերպով բազմազանեցված պորտֆել ապահովելուն: Իրականացվում է սահմանված համակենտրոնացման կառավարում:

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկն այն ռիսկն է, որի պատճառով Խումբը կարող է կրել վնասներ՝ հաճախորդների կամ գործընկերների կողմից պարտավորությունների չկատարման դեպքում: Խումբը իրականացնում է վարկային ռիսկի վերահսկում և կառավարում՝ սահմանելով ռիսկի այն սահմանաչափը, որը պատրաստ է ընդունել անհատական գործընկերների և աշխարհագրական ու տնտեսական համակենտրոնացումների համար, ինչպես նաև դիտարկելով զգայունությունը նման սահմանաչափերի նկատմամբ:

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Խումբը հաստատել է վարկային որակի ստուգման գործընթաց՝ ապահովելու գործընկերների վարկունակության հնարավոր փոփոխությունների վաղ բացահայտումը, ներառյալ գրավների պարբերաբար վերանայումը: Գործընկերների սահմանաչափերը հաստատված են վարկային ռիսկերի դասակարգման համակարգի միջոցով, որը յուրաքանչյուր գործընկերոջ համար սահմանում է ռիսկի վարկանիշ: Ռիսկերի վարկանիշները ենթակա են պարբերաբար վերանայման: Վարկերի որակի ստուգման գործընթացը Խմբին թույլ է տալիս գնահատել հնարավոր վնասը այն ռիսկերի հետևանքով, որոնց նկատմամբ այն զգայուն է, և ձեռնարկել ուղղիչ գործողություններ:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներից ծագող վարկային ռիսկը ցանկացած պահի սահմանափակվում է ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացված դրական իրական արժեքով:

Վարկային բնույթ ունեցող պարտավորությունների հետ կապված ռիսկեր

Խումբը իր հաճախորդներին ընծեռում է երաշխիքների և ակրեդիտիվների ստացման հնարավորություն, որոնց գծով Խմբի մոտ կարող է անհրաժեշտություն ծագել հաճախորդների անունից կատարելու վճարումներ: Հաճախորդները վճարումները կատարում են պայմանագրերում ամրագրված պայմանների համաձայն: Խումբը կրում է ռիսկեր, որոնք համարժեք են վարկային ռիսկերին, և նվազեցվում են նույն ընթացակարգերի և ռիսկի վերահսկման քաղաքականության վարման շնորհիվ:

Ռիսկի առավելագույն չափը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվության տարրերի վրա, ներառյալ ածանցյալ գործիքները, գտման և գրավի պայմանագրերի միջոցներով ռիսկը մեղմացնելու ազդեցությունից առաջ, ներկայացված է հաշվեկշռային արժեքով:

Իրական արժեքով ներկայացված ֆինանսական գործիքների դեպքում, հաշվեկշռային արժեքը արտահայտում է ընթացիկ վարկային ռիսկը, բայց ոչ ռիսկի առավելագույն չափը, որը կարող է առաջանալ արժեքի փոփոխությունից:

Ֆինանսական գործիքների յուրաքանչյուր մակարդակի վարկային ռիսկի առավելագույն չափի վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է առանձին ծանոթագրություններում: Ապահովման միջոցների և ռիսկի նվազեցման այլ մեթոդների ազդեցությունը ներկայացված է Ծանոթագրություններ 11-ում և 12-ում:

Արժեզրկման գնահատում

Խումբը ԱՎԿ-ն հաշվարկում է հավանականությամբ կշռված մի շարք սցենարներով՝ գնահատելու ակնկալվող դրամական միջոցների պակասորդները, զեղչված արդյունավետ տոկոսադրույքի մոտարկմամբ: Դրամական միջոցների պակասորդը կազմակերպությանը պայմանագրով վճարման ենթակա դրամական միջոցների հոսքերի և կազմակերպության ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի միջև տարբերությունն է: ԱՎԿ հաշվարկի մեխանիզմները ներկայացված են ստորև, և դրանց հիմնական տարրերը հետևյալն են՝

- PD *Ղեֆոլտի հավանականությունը* որոշակի ժամանակային հորիզոնի ընթացքում ղեֆոլտի հավանական լինելու գնահատումն է: Ղեֆոլտը միայն կարող է տեղի ունենալ գնահատված ժամանակահատվածում որոշակի պահի, եթե գործիքը նախկինում չի ապաճանաչվել և դեռևս պորտֆելում է:
- EAD *Ղեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը* ապագա ղեֆոլտի ամսաթվի դրությամբ գործիքի գնահատված արժեքն է՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվից հետո ակնկալվող փոփոխությունների ազդեցությունը, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսների վճարումները՝ պայմանագրով նախատեսված կամ այլ կերպ, բաց թողնված վճարումների վրա հաշվեգրված տոկոսները և այլն:
- LGD *Ղեֆոլտի դեպքում կորստի չափը* դրամական միջոցների կորստի գնահատումն է, որն առաջանում է, երբ որոշակի պահի տեղի է ունենում ղեֆոլտ: Դա պայմանագրով սահմանված դրամական միջոցների հոսքերի և այն դրամական միջոցների հոսքերի տարբերությունն է, որոնք վարկատուն ակնկալում է ստանալ՝ ներառյալ գրավների իրացումից միջոցները: Այն սովորաբար արտահայտվում է որպես ղեֆոլտի դեպքում գործիքի արժեքից (EAD) տոկոս:

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

ԱՎԿ պահուստը հիմնվում է վարկային վնասների վրա, որոնք ակնկալվում է, որ կառաջանան ակտիվի կյանքի ընթացքում (ակտիվի կյանքի ընթացքում ակնկալվող վարկային վնաս կամ ԱՎԱՎԿ), եթե առկա չէ վարկային ռիսկի զգալի աճ սկզբնական ճանաչումից հետո, որի դեպքում պահուստը հիմնվում է 12 ամսվա ընթացքում ակնկալվող վարկային վնասի վրա (12ամսԱՎԿ): 12ամսԱՎԿ-ը ԱՎԱՎԿ-ի այն մասն է, որը ներկայացնում է ֆինանսական գործիքի գծով պարտավորությունների չկատարման դեպքերի արդյունք հանդիսացող ԱՎԿ-ները, որոնք հնարավոր են հաշվետու ամսվան հաջորդող 12 ամիսների ընթացքում: Ինչպես ԱՎԱՎԿ-ն, այնպես էլ 12ամսԱՎԿ-ն հաշվարկվում են անհատական կամ խմբային հիմունքով՝ ելնելով ֆինանսական գործիքների համապատասխան պորտֆելի բնույթից:

Խումբը քաղաքականություն է սահմանել՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին իրականացնել գնահատում՝ արդյոք ֆինանսական գործիքի վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից հետո, հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում դեֆոլտ տեղի ունենալու ռիսկի փոփոխությունը: Վերոնշյալ գործընթացի հիման վրա, Խումբը խմբավորում է իր վարկերը՝ ըստ փուլերի, ինչպես նկարագրված է ստորև:

- Փուլ 1: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Խումբը պահուստ է ճանաչում 12 ամսվա ԱՎԿ-ի հիման վրա: 1-ին փուլի վարկերը ընդգրկում են նաև գործիքներ, որոնց դեպքում վարկային ռիսկը բարելավվել է, և վարկը վերադասակարգվել է 2-րդ փուլից:
- Փուլ 2: Երբ գործիքի վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից հետո, Խումբը պահուստը ճանաչում է վարկի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող վարկային կորուստների (ԱՎԱՎԿ) համար: 2-րդ փուլի վարկերը ընդգրկում են նաև գործիքներ, որոնց դեպքում պարտքային ռիսկը բարելավվել է, և վարկը վերադասակարգվել է 3-րդ փուլից:
- Փուլ 3: Ակտիվը համարվում է արժեզրկված:
- ՓՕՈՒ: Ձեռք բերված կամ ստեղծված՝ արժեզրկված (ՓՕՈՒ) ակտիվները ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք արժեզրկված են սկզբնական ճանաչման ժամանակ: Տվյալ ակտիվները սկզբնական ճանաչման ժամանակ հաշվառվում են իրական արժեքով, և տոկոսային եկամուտը հետագայում ճանաչվում է վարկային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա: ԱՎԿ-ն միայն ճանաչվում կամ ապաճանաչվում է այնքանով, որքանով որ հետագայում փոխվում է ակտիվի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող վարկային կորուստների գնահատականը:

Դեֆոլտի սահմանումը

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական գործիքի գծով առկա է դեֆոլտ և, հետևաբար այն դասում է որպես Փուլ 3-ին պատկանող ֆինանսական գործիք (այսինքն՝ վարկային տեսանկյունից արժեզրկված) ԱՎԿ հաշվարկի նպատակով, բոլոր այն դեպքերում, երբ փոխառուն 91 օրով ուշացնում է պայմանագրային վճարումների կատարումը: Խումբը բանկերին տրված վարկերը համարում է դեֆոլտի ենթարկված և անմիջապես ձեռնարկում է քայլեր, եթե գործընկերը հաշվետու ամսաթվի վերջի դրությամբ չի վճարել հաշվեգրված տոկոսները (արժեկտրոնները) և/կամ հիմնական գումարը ավելի քան 15 աշխատանքային օր:

Ֆինանսական գործիքը նաև համարվում է արժեզրկված՝ հիմք ընդունելով սահմանված այլ քանակական և որակական գործոններ, ինչպիսիք են փոխկապակցված անձանց տրամադրված վարկերի որակը, վերանայման կարգավիճակը, ինչպես նաև ֆինանսական մոնիտորինգի արդյունքները, որոնք հաստատվում են դեկավարության կողմից:

Հաճախորդի անվճարունակության որակական գնահատման շրջանակներում Խումբը նաև դիտարկում է տարատեսակ դեպքերը, որոնք կարող են վկայել վճարման անհավանականության մասին: Նման դեպքեր տեղի ունենալու պարագայում, Խումբը մանրամասն դիտարկում է, թե արդյոք տվյալ դեպքի արդյունքում հաճախորդը պետք է ճանաչվի անվճարունակ և դասակարգվի Փուլ 3-ում՝ ԱՎԿ հաշվարկման նպատակով, թե համապատասխանում է Փուլ 2-ի կիրառմանը:

Խմբի քաղաքականության համաձայն, ֆինանսական գործիքի կարգավիճակը համարվում է վերականգնված և հետևաբար այն վերադասակարգվում է Փուլ 3-ից այն դեպքում, երբ պարտավորության չկատարման չափանիշներից ոչ մեկը առկա չի եղել առնվազն վեց հաջորդական ամիսների ընթացքում: Ակտիվի վերականգնումից հետո այն որպես Փուլ 2 կամ Փուլ 1 դասակարգելու մասին որոշումը կայանում է վարկառուի կողմից վարկի սպասարկումից և գնահատման պահին վարկային ռիսկի զգալի աճի այլ երկրորդային չափորոշիչների առկայությունից:

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Ղեֆուտի հավանականության գնահատման գործընթացը

Գանձապետական և միջբանկային հարաբերություններ

Խմբի գանձապետական և միջբանկային հարաբերությունները և գործընկերները իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական ծառայություններ մատուցող կազմակերպություններ, բանկեր, բրոքերներ-դիլերներ, արտարժույթի առքուվաճառք իրականացնող ընկերություններ և քլիրինգային ընկերություններ: Այս հարաբերությունների առումով Խմբի ֆինանսական ռիսկերի կառավարման բաժինը գնահատում է հրապարակայնորեն հասանելի տեղեկատվությունը, մասնավորապես ֆինանսական տեղեկատվությունը և այլ արտաքին տվյալներ, օր արտաքին վարկանիշները:

Հաճախորդներին տրված վարկեր

Խմբավորում

Հաճախորդներին տրված վարկերի, որոնք պատկանում են Փուլ 1-ին և Փուլ 2-ին, ինչպես նաև անհատապես ոչ էական Փուլ 3-ին պատկանող վարկերի համար, Խումբը հաշվարկում է ԱՎԿ պորտֆելի մակարդակով: Խումբն առանձնացնում է պորտֆելների հետևյալ տեսակները.

- ▶ կորպորատիվ վարկեր,
- ▶ սպառողական վարկեր,
- ▶ գյուղատնտեսական վարկեր,
- ▶ հիփոթեքային վարկեր,
- ▶ այլ (վարկային քարտեր և ոսկու գրավով ապահովված վարկեր):

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով ղեֆուտի հավանականությունը հիմնվում է անցյալ ժամանակաշրջանների տեղեկությունների վրա և հաշվարկվում է հավանականության փոփոխության մատրիցաներով՝ հիմք ընդունելով վարկային պորտֆելների ժամկետայնության վերաբերյալ առկա տեղեկությունները: Հավանականությունները հաշվարկվում են որպես 12 ամիս ժամանակաշրջանի ընթացքում ղեֆուտ կատեգորիաների միջև փոխանցվող վարկերի մասնաբաժինը ընդհանուր վարկերի նկատմամբ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ: Ղեֆուտի հավանականությունը հաշվարկելիս Խումբը դիտարկում է կանխատեսվող մակրոտնտեսական ցուցանիշները, որոնք ունեն էական ազդեցություն ղեֆուտի հավանականության վրա՝ հաշվարկված ըստ ժամանակային շարքերի ռեգրեսիայի վերլուծության:

Հիմք ընդունելով մակրոտնտեսական պարամետրերի պատմական կանխատեսումների գնահատման շեղումները փաստացի միտումներից՝ մակրոտնտեսական զարգացման երեք սցենարները ուղղված են երեք ղեֆուտի հավանականության PIT մատրիցների վերջնական արդյունքին, որոնք կշռված են 15%, 70% և 15% հավանականություններով՝ լավագույն, բազային և վատագույն սցենարներին համապատասխան:

Ղեֆուտի ժամանակ գործիքի արժեքը

Ղեֆուտի ժամանակ գործիքի արժեքը (EAD) իրենից ներկայացնում է արժեզրկման գնահատման ենթակա ֆինանսական գործիքների համախառն հաշվեկշռային արժեքը, որը հաշվի է առնում ինչպես հաճախորդի ունակությունը մեծացնելու իր վարկի գումարը ղեֆուտին մոտենալու դեպքում, այնպես էլ հնարավոր վաղաժամկետ մարումները: Փուլ 1-ում գտնվող ակտիվների համար Խումբը գնահատում է 12 ամսվա ընթացքում հնարավոր ղեֆուտի հավանականությունը 12ամսԱՎԿ հաշվարկելու նպատակով: Փուլ 2, Փուլ 3 դասերին պատկանող և ձեռք բերված կամ ստեղծված արժեզրկված(POCI) ֆինանսական ակտիվների համար ղեֆուտի ժամանակ գործիքի արժեքը դիտարկվում է գործիքների ողջ կյանքի տևողության ընթացքում տեղի ունեցող դեպքերի համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Ղեֆոլտի ժամանակ կորստի չափը

Խումբը ղեֆոլտի ժամանակ կորստի չափը հաշվարկելու նպատակով օգտագործում է ղեֆոլտի ամսաթվից հետո վերականգնումների վերաբերյալ պատմական տվյալները բոլոր ղեֆոլտի ենթարկված վարկերի կտրվածքով: Ղեֆոլտի ժամանակ կորստի չափը հաշվարկելու համար PD PIT-ի գնահատման համար օգտագործվող նախնական խմբավորումը հետագայում ենթարկվում է ենթախմբավորման՝ ըստ գրավի տեսակի: Դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ ողջ տեղեկատվությունը հավաքագրվում է ղեֆոլտի ամսաթվից հետո՝ ըստ LGD խմբերի: Ժամանակային կտրվածքով վերջին ժամկետանց վարկերի համար հնարավոր վերադարձի հավանականությունը գնահատվում է նախկինում ժամկետանց վարկերի պոպուլյացիայի զարգացման գործակցով: Տվյալ շրջանակներում հաշվի են առնվում հավաքագրման քաղաքականության ցանկացած փոփոխություն: Հավաքագրվում է ղեֆոլտի ամսաթվից հետո դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ ողջ տեղեկատվությունը և գեղջվում ղեֆոլտի ամսաթվի դրությամբ՝ միջին արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի օգտագործմամբ, յուրաքանչյուր LGD խմբի գծով: Դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներառում է բոլոր տեսակի դրամական ներհոսքերը ժամկետանց վարկերի գծով (վարկերի մարումից ստացված միջոցներ, երաշխավորից ստացված միջոցներ, գրավի առարկայի վաճառքից ստացված միջոցներ և այլն):

Վարկային ռիսկի զգալի աճ

Խումբը սահմանել է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական գործիքի վարկային ռիսկի զգալի աճի հայտանիշները՝ սկզբնական ճանաչման պահից ի վեր գնահատելու քաղաքականություն: Խումբն որպես հիմնական հայտանիշ է օգտագործում վարկերի ժամկետանց օրերի քանակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը: Խումբը համարում է, որ վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչման պահից հետո, եթե պայմանագրային վճարումները ուշացվել են ավելի քան 30 օրով:

Վարկային ռիսկի աճը գնահատելիս Խմբի ղեկավարությունը նաև առաջնորդվում է հետևյալ գործոններով՝

- ▶ ՀՀ այլ ֆինանսական հաստատություններում տվյալ վարկառուի ժամկետանց օրերի քանակը,
- ▶ կանխորոշված փոխկապակցված կողմերի ժամկետանց օրերի քանակը,
- ▶ վարկառուի ֆինանսական պայմանների զգալի դժվարությունները,
- ▶ վարկառուի ֆինանսական պայմանների վատթարացման արդյունքում վարկի պայմանների վերանայումը,
- ▶ վարկառուի գործունեության ֆինանսական մոնիտորինգի արդյունքները:

Կանխատեսվող տեղեկատվություն և բազմակի տնտեսական սցենարներ

ԱՎԿ մոդելներում Խումբը հիմնվում է կանխատեսվող տեղեկատվության լայն շրջանակի վրա, մասնավորապես այնպիսի տնտեսական ելակետային տվյալների, ինչպիսիք են՝

- ▶ ՀՆԱ-ի տարեկան աճը,
- ▶ Արդյունաբերական արտադրության տարեկան աճ,
- ▶ Սպառողական գնաճ,
- ▶ Արտահանման ծավալներ,
- ▶ Ներմուծման ծավալներ,
- ▶ Ծառայությունների ոլորտի տարեկան աճ,
- ▶ ՀՆԱ-ում բանկի ընդհանուր վարկերի տեսակարար կշիռը,
- ▶ ԱՄՆ դոլարի/դրամի փոխարժեքը (ժամանակաշրջանի վերջում):

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Կանխատեսվող տեղեկատվությունը խումբը ստանում է արտաքին աղբյուրներից (Տնտեսական հետաքննությունների բաժնից, Համաշխարհային Բանկի տվյալների բազայից, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության կանխատեսումներից): 15%, 70% և 15% հավանականությունները վերագրվում են համապատասխանաբար հետևյալ սցենարներից յուրաքանչյուրին. լավատեսական, բազիսային և վատատեսական սցենարներ: Ստորև ներկայացված աղյուսակում ցույց են տրված կանխատեսվող տնտեսական փոփոխականները/ ենթադրությունները, ըստ տարբեր տնտեսական սցենարների, որոնց հիման վրա հաշվարկվում ԱՎԿ-ն 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

Հիմնական գործոնները	ԱՎԿ սցենարը	Որոշված հավանականությունը, %	2022թ.	2023թ.	2024թ.
ՀՆԱ-ի տարեկան աճը, %	Լավատեսական	15%	9.20%	8.13%	8.70%
	Բազիսային	70%	5.30%	4.00%	4.40%
	Վատատեսական	15%	1.40%	-0.13%	0.10%
Արդյունաբերական արտադրության տարեկան աճ, %	Լավատեսական	15%	9.37%	7.50%	7.67%
	Բազիսային	70%	5.50%	3.40%	3.40%
	Վատատեսական	15%	1.63%	-0.70%	-0.87%
Սպառողական գնաձ, %	Լավատեսական	15%	2.89%	1.82%	0.90%
	Բազիսային	70%	5.50%	4.70%	4.00%
	Վատատեսական	15%	8.11%	7.58%	7.10%
Արտահանման ծավալներ, հազ. ԱՄՆ դոլար	Լավատեսական	15%	3,805,178	4,422,900	4,522,087
	Բազիսային	70%	3,548,750	3,846,845	3,648,115
	Վատատեսական	15%	3,292,322	3,310,965	2,894,623
Ներմուծման ծավալներ, հազ. ԱՄՆ դոլար	Լավատեսական	15%	6,496,801	7,630,110	8,253,480
	Բազիսային	70%	5,918,000	6,326,000	6,190,000
	Վատատեսական	15%	5,339,199	5,144,016	4,502,578
Ծառայությունների տարեկան աճ, %	Լավատեսական	15%	8.51%	10.57%	11.31%
	Բազիսային	70%	4.90%	5.20%	5.90%
	Վատատեսական	15%	1.29%	-0.17%	0.13%
ՀՆԱ-ում բանկի ընդհանուր վարկերի տեսակարար կշիռը, %	Լավատեսական	15%	61.59%	65.70%	71.76%
	Բազիսային	70%	60.05%	62.48%	64.55%
	Վատատեսական	15%	57.52%	56.50%	54.68%
ԱՄՆ դոլարի/դրամի փոխարժեք (ժամանակաշրջանի վերջում)	Լավատեսական	15%	457.72	441.20	424.26
	Բազիսային	70%	476.44	479.84	483.74
	Վատատեսական	15%	495.16	520.10	548.53

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Ստորև ներկայացված աղյուսակում ցույց են տրված կանխատեսվող տնտեսական փոփոխականները/ ենթադրությունները, ըստ տարբեր տնտեսական սցենարների, որոնց հիման վրա հաշվարկվել է ԱՎԿ-ն 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

Հիմնական գործոնները	ԱՎԿ սցենարը	Որոշված	2021 թ.	2022 թ.	2023 թ.
		հավանականությունը, %			
ՀՆԱ-ի տարեկան աճը, %	Լավատեսական	15%	6.09%	8.51%	9.08%
	Բազիսային	70%	3.40%	4.70%	4.40%
	Վատատեսական	15%	0.71%	0.89%	-0.28%
Արդյունաբերական արտադրության տարեկան աճ, %	Լավատեսական	15%	5.93%	8.52%	8.33%
	Բազիսային	70%	2.80%	3.20%	3.40%
	Վատատեսական	15%	-3.13%	1.68%	2.51%
Ֆիսկալ/բյուջեի դեֆիցիտ, հազ. դրամ	Լավատեսական	15%	(162,402,853)	(37,878,094)	(60,035,085)
	Բազիսային	70%	(341,400,000)	(228,832,136)	(258,820,471)
	Վատատեսական	15%	(520,397,147)	(419,786,179)	(457,605,856)
Սպառողական գնաձ, %	Լավատեսական	15%	1.22%	1.10%	1.23%
	Բազիսային	70%	3.30%	3.70%	4.20%
	Վատատեսական	15%	5.38%	6.30%	7.17%
Արտահանման ծավալներ, հազ. դրամ	Լավատեսական	15%	1,475,644,347	1,706,701,048	1,958,721,508
	Բազիսային	70%	1,350,542,177	1,447,781,214	1,550,573,680
	Վատատեսական	15%	1,225,440,007	1,210,023,715	1,203,168,612
Ներմուծման ծավալներ, հազ. դրամ	Լավատեսական	15%	2,747,902,737	3,281,384,516	3,876,590,198
	Բազիսային	70%	2,444,087,071	2,622,505,427	2,800,835,796
	Վատատեսական	15%	2,140,271,404	2,037,235,668	1,944,768,432
Շինարարության տարեկան աճ, %	Լավատեսական	15%	8.70%	12.46%	13.96%
	Բազիսային	70%	1.70%	4.00%	4.50%
	Վատատեսական	15%	-5.30%	-4.46%	-4.96%
ՀՆԱ-ում բանկի ընդհանուր վարկերի տեսակարար կշիռը, %	Լավատեսական	15%	64.46%	66.86%	68.93%
	Բազիսային	70%	66.73%	70.57%	74.20%
	Վատատեսական	15%	69.24%	74.69%	80.08%
ԱՄՆ դոլարի/դրամի փոխարժեք (ժամանակաշրջանի վերջում)	Լավատեսական	15%	515.89	501.10	480.36
	Բազիսային	70%	533.00	538.50	539.50
	Վատատեսական	15%	550.11	577.24	603.26

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվների դասերի վարկային ռիսկային վերլուծություն

Ստորև աղյուսակում ներկայացված են 2021 և 2020թթ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի և ֆինանսական վարձակալությունների գծով ստացվելիք գումարների դեֆոլտի հավանականության միջին մեծությունները, ըստ դասերի՝

	<i>Ծան.</i>	<i>Բարձր դաս</i>	<i>Ստանդարտ դաս</i>	<i>Ստանդարտից ցածր դաս</i>	<i>Արժեզրկված</i>	<i>Ընդամենը</i>
Հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	11					
- Կորպորատիվ վարկավորում	Փուլ 1	446,110	103,200,193	-	-	103,646,303
	Փուլ 2	-	-	9,427,578	-	9,427,578
	Փուլ 3	-	-	-	4,680,896	4,680,896
	POCI	-	-	-	101,096	101,096
- Գյուղատնտեսական վարկեր	Փուլ 1	1,166,512	99,438,028	-	-	100,604,540
	Փուլ 2	-	-	2,462,054	-	2,462,054
	Փուլ 3	-	-	-	2,777,936	2,777,936
- Սպառողական վարկեր	Փուլ 1	104,915	67,768,522	-	-	67,873,437
	Փուլ 2	-	-	2,683,211	-	2,683,211
	Փուլ 3	-	-	-	2,943,491	2,943,491
- Վարկային քարտեր	Փուլ 1	173,944	9,769,101	-	-	9,943,045
	Փուլ 2	-	-	356,165	-	356,165
	Փուլ 3	-	-	-	562,613	562,613
- Հիփոթեքային վարկեր	Փուլ 1	7,797,703	23,114,459	-	-	30,912,162
	Փուլ 2	-	-	1,011,131	-	1,011,131
	Փուլ 3	-	-	-	498,705	498,705
	POCI	-	-	-	33,143	33,143
- Ոսկու գրավադրմամբ վարկեր	Փուլ 1	-	6,330	-	-	6,330
	Փուլ 2	-	-	771	-	771
	Փուլ 3	-	-	-	3,758	3,758
- Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	12					
	Փուլ 1	-	29,753,092	-	-	29,753,092
	Փուլ 2	-	-	1,100,284	-	1,100,284
	Փուլ 3	-	-	-	379,691	379,691
Ընդամենը		9,689,184	333,049,725	17,041,194	11,981,329	371,761,432

	<i>Ծան.</i>	<i>Բարձր դաս</i>	<i>Ստանդարտ դաս</i>	<i>Ստանդարտից ցածր դաս</i>	<i>Արժեզրկված</i>	<i>Ընդամենը</i>
Հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	11					
- Կորպորատիվ վարկավորում	Փուլ 1	549,575	86,437,062	-	-	86,986,637
	Փուլ 2	-	-	13,829,254	-	13,829,254
	Փուլ 3	-	-	-	4,466,971	4,466,971
	POCI	-	-	-	212,777	212,777
- Գյուղատնտեսական վարկեր	Փուլ 1	451,186	85,825,885	-	-	86,277,071
	Փուլ 2	-	-	3,257,201	-	3,257,201
	Փուլ 3	-	-	-	2,762,075	2,762,075
- Սպառողական վարկեր	Փուլ 1	952,930	58,039,842	-	-	58,992,772
	Փուլ 2	-	-	4,622,137	-	4,622,137
	Փուլ 3	-	-	-	1,921,474	1,921,474
- Վարկային քարտեր	Փուլ 1	1,260,534	10,719,903	-	-	11,980,437
	Փուլ 2	-	-	148,209	-	148,209
	Փուլ 3	-	-	-	516,233	516,233
	POCI	-	-	-	608	608
- Հիփոթեքային վարկեր	Փուլ 1	5,033,842	18,134,172	-	-	23,168,014
	Փուլ 2	-	-	1,173,505	-	1,173,505
	Փուլ 3	-	-	-	384,834	384,834
	POCI	-	-	-	30,409	30,409
- Ոսկու գրավադրմամբ վարկեր	Փուլ 1	-	1,401,774	-	-	1,401,774
	Փուլ 2	-	-	22,717	-	22,717
	Փուլ 3	-	-	-	47,123	47,123
- Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	12					
	Փուլ 1	-	22,322,854	-	-	22,322,854
	Փուլ 2	-	-	2,583,047	-	2,583,047
	Փուլ 3	-	-	-	111,493	111,493
Ընդամենը		8,248,067	282,881,492	25,636,070	10,453,997	327,219,626

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Ստորև աղյուսակում ներկայացված են 2021 և 2020թթ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի և ֆինանսական վարձակալությունների գծով ստացվելիք գումարների դեֆոլտի հավանականության միջին մեծությունները, ըստ դասերի՝

	<i>Դաս</i>	<i>Միջին PD</i>
- Կորպորատիվ վարկավորում	Ստանդարտ	0.96%
	Ստանդարտից ցածր	4.68%
	Արժեզրկված	100%
- Գյուղատնտեսական վարկեր	Ստանդարտ	1.89%
	Ստանդարտից ցածր	6.29%
	Արժեզրկված	100%
- Սպառողական վարկեր	Ստանդարտ	3.88%
	Ստանդարտից ցածր	16.77%
	Արժեզրկված	100%
- Վարկային քարտեր	Ստանդարտ	3.34%
	Ստանդարտից ցածր	10.52%
	Արժեզրկված	100%
- Հիփոթեքային վարկեր	Ստանդարտ	1.42%
	Ստանդարտից ցածր	13.36%
	Արժեզրկված	100%
- Ոսկու գրավադրմամբ վարկեր	Ստանդարտ	0.64%
	Ստանդարտից ցածր	0.64%
	Արժեզրկված	100%
- Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	Ստանդարտ	0.76%
	Ստանդարտից ցածր	4.74%
	Արժեզրկված	100%
<hr/>		
	<i>Դաս</i>	<i>Միջին PD</i>
- Կորպորատիվ վարկավորում	Ստանդարտ	2.11%
	Ստանդարտից ցածր	14.54%
	Արժեզրկված	100%
- Գյուղատնտեսական վարկեր	Ստանդարտ	4.33%
	Ստանդարտից ցածր	31.63%
	Արժեզրկված	100%
- Սպառողական վարկեր	Ստանդարտ	6.16%
	Ստանդարտից ցածր	65.90%
	Արժեզրկված	100%
- Վարկային քարտեր	Ստանդարտ	6.33%
	Ստանդարտից ցածր	48.64%
	Արժեզրկված	100.00%
- Հիփոթեքային վարկեր	Ստանդարտ	1.21%
	Ստանդարտից ցածր	36.90%
	Արժեզրկված	100.00%
- Ոսկու գրավադրմամբ վարկեր	Ստանդարտ	1.85%
	Ստանդարտից ցածր	18.91%
	Արժեզրկված	100.00%
- Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	Ստանդարտ	1.08%
	Ստանդարտից ցածր	7.47%
	Արժեզրկված	100.00%

Բարձր դասի գործիքները ներառում են դրամական միջոցներով ապահովված՝ հաճախորդներին տրամադրված վարկեր: Այս վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ չի ձևավորվում՝ ելնելով գրավի բնույթից:

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվների դասերի վարկային որակական վերլուծություն

Ստորև ներկայացված ֆինանսական ակտիվների որակական վերլուծություն կատարելիս խումբն առաջնորդվում է արտաքին վարկանիշերով: Չվարկանշված վարկերը դասակարգվում են ստանդարտ դասի, եթե դրանք արժեզրկված չեն:

31 դեկտեմբերի 2021թ.-ի դրությամբ

	<i>Ծան.</i>		<i>Բարձր դաս</i>	<i>Ստանդարտ դաս</i>	<i>Ընդամենը</i>
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (առանց կանխիկ միջոցների)	6	Փուլ 1	1,322,505	77,534,883	78,857,388
Բանկերին տրված վարկեր և փոխառություններ	9	Փուլ 1	–	19,675,099	19,675,099
Անորտիզացված արժեքով հաշվառվող պարտքային արժեթղթեր	10	Փուլ 1	–	180,897	180,897
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չհավվող պարտքային արժեթղթեր	10	Փուլ 1	–	21,002,202	21,002,202
Ընդամենը			1,322,505	118,393,081	119,715,586

31 դեկտեմբերի 2020թ.-ի դրությամբ

	<i>Ծան.</i>		<i>Բարձր դաս</i>	<i>Ստանդարտ դաս</i>	<i>Ընդամենը</i>
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (առանց կանխիկ միջոցների)	6	Փուլ 1	5,989,212	44,970,930	50,960,142
Բանկերին տրված վարկեր և փոխառություններ	9	Փուլ 1	–	57,243,494	57,243,494
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չհավվող պարտքային արժեթղթեր	10	Փուլ 1	–	14,277,282	14,277,282
Ընդամենը			5,989,212	116,491,706	122,480,918

Ստորև ներկայացված է խմբի դասակարգման համակարգի և գործընկերների արտաքին վարկանիշների համեմատությունը 2021 և 2020թթ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

2021թ.

<i>Արտաքին միջազգային վարկանիշային գործակալության (Moody's) վարկանիշ</i>	<i>Ներքին վարկանիշ</i>	<i>Դեֆոլտի հավանականություն</i>
Aaa to A3	Բարձր դաս	0-0.05%
Baa1 to B3	Ստանդարտ դաս	0.02-3.2%
Caa1 to Ca	Ստանդարտից ցածր դաս	9.7%
C	Արժեզրկված	100%

2020թ.

<i>Արտաքին միջազգային վարկանիշային գործակալության (Moody's) վարկանիշ</i>	<i>Ներքին վարկանիշ</i>	<i>Դեֆոլտի հավանականություն</i>
Aaa to A3	Բարձր դաս	0-0.06%
Baa1 to B3	Ստանդարտ դաս	0.06-3.3%
Caa1 to Ca	Ստանդարտից ցածր դաս	9.7%
C	Արժեզրկված	100%

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսավորման կառավարում

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Խումբը սովորական կամ չկանխատեսված իրավիճակում չի կարողանա կատարել իր պարտավորությունները վերջիններիս մարման ժամանակ: Այդ ռիսկի զսպման նպատակով դեկավարությունն ապահովել է ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրներ՝ ի լրումն արդեն իսկ գոյություն ունեցող բանկային ավանդների հիմնական բազայի, իրականացնում է ակտիվների կառավարում՝ հաշվի առնելով իրացվելիությունը, և ապագա դրամական հոսքերի և իրացվելիության օրական վերահսկողություն: Այդ գործընթացը ներառում է ակնկալվող դրամական միջոցների գնահատում և առաջնակարգ ապահովման միջոցի առկայություն, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորման ստացման համար:

Խումբը ունի բարձր իրացվելի և տարատեսակ ակտիվների պորտֆել, ինչը դրամական միջոցների հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում հեշտությամբ կիրացվի: Խումբը ունի նաև վարկային գծեր, ինչից այն կարող է օգտվել իրացվելիության կարիքների դեպքում: Բացի այդ, Խումբը ՀՀ ԿԲ-ում պահում է դրամային ավանդ (պարտադիր պահուստ), որի գումարը կախված է հաճախորդներից ներգրավված միջոցների ծավալից:

Խումբը գնահատում և կառավարում է իրացվելիությունը՝ հիմնվելով ԿԲ-ի կողմից սահմանած նորմատիվների վրա: Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ նորմատիվները կազմել են՝

	<i>Սահմանային արժեք</i>	<i>2021թ., %</i>	<i>2020թ., %</i>
Ն2.1-Ընդհանուր իրացվելիություն (բարձր իրացվելի ակտիվներ/ընդհանուր ակտիվներ)	Նվազագույնը 15%	24.57%	24.74%
Ն2.2-Ընթացիկ իրացվելիություն (բարձր իրացվելի ակտիվներ/ցպահանջ պարտավորություններ)	Նվազագույնը 60%	111.12%	125.48%

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ միջև մարումը մնացած ժամկետների

Ստորև ներկայացվում է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ պայմանագրային չզեղչված պարտավորությունների հիման վրա: Պարտավորությունները, որոնք ենթակա են ցպահանջ մարման, դասակարգվում են այնպես, ինչպես եթե մարման պահանջը ներկայացված լիներ ամենավաղ հնարավոր ամսաթվով: Սակայն Խումբը գտնում է, որ շատ հաճախորդներ չեն պահանջի վճարումը այն ամենավաղ հնարավոր ամսաթվի դրությամբ, որով Խումբը պարտավորված կլինի կատարել վճարումը, և աղյուսակը չի արտացոլում ակնկալվող դրամական հոսքերը՝ հաշվարկված Խմբի կողմից՝ անցյալ ժամանակաշրջաններում ավանդները պահանջելու պատմական վիճակագրության հիման վրա:

<i>2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>	<i>Առևտրային անանցյալ գործիքներ</i>	<i>Մինչև 3 ամիս</i>	<i>3-12 ամիս</i>	<i>1-5 տարի</i>	<i>Ավելի քան 5 տարի</i>	<i>Ընդամենը</i>
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	-	56,868	2,393	1,018,511	-	1,077,772
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	-	168,731,806	117,612,301	56,267,637	9,368,764	351,980,508
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	-	161,462	5,149,874	-	5,311,336
Ստորադաս վարկեր	-	69,993	160,986	4,006,225	8,936,516	13,173,720
Այլ փոխառու միջոցներ, բացառությամբ վարձակալության պարտավորությունների	-	6,858,823	18,851,464	78,085,351	8,851,432	112,647,070
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	5,814,552	-	2,513,921	-	8,328,473
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	-	181,532,042	136,788,606	147,041,519	27,156,712	492,518,879
Վարկային բնույթի պարտավորվածություններ	-	43,032,229	-	-	-	-

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսավորման կառավարում (շարունակություն)

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Առևտրային ածանցյալ գործիքներ	Մինչև 3 ամիս	3-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	79,893	-	-	-	-	79,893
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	-	45,717	-	-	-	45,717
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	-	136,030,031	124,719,006	42,040,892	10,776,582	313,566,511
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	14,083,221	3,113,853	131,100	-	17,328,174
Ստորադաս վարկեր	-	215,779	490,064	2,825,307	11,941,269	15,472,419
Այլ փոխառություններ	-	14,936,834	12,341,880	77,763,727	11,565,611	116,608,052
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	4,636,321	-	4,045,150	-	8,681,471
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	79,893	169,947,903	140,664,803	126,806,176	34,283,462	471,782,237
Վարկային բնույթի պարտավորվածություններ	-	44,613,015	-	-	-	44,613,015

Մարման ժամկետների վերլուծությունը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

	Ոչ ավել քան 1 տարի	1-ից 2 տարի	2-ից 3 տարի	3-ից 4 տարի	4-ից 5 տարի	5-ից ավել տարի	Ընդամենը
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	554,767	597,767	422,961	335,081	115,908	64,712	2,091,196

Մարման ժամկետների վերլուծությունը 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

	Ոչ ավել քան 1 տարի	1-ից 2 տարի	2-ից 3 տարի	3-ից 4 տարի	4-ից 5 տարի	5-ից ավել տարի	Ընդամենը
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	392,504	338,668	290,547	151,415	103,551	89,119	1,365,804

Մարման ժամկետների վերլուծությունը չի արտացոլում այն ընթացիկ հաշիվների միջոցների պատմական կայունությունը, որոնց վերադարձը սովորաբար տեղի է ունենում ավելի երկար ժամանակահատվածի ընթացքում, քան ներկայացված է վերոնշյալ աղյուսակում: Այդ մնացորդները աղյուսակում ներառված են մինչև 3 ամիս մարման ժամկետ ունեցող գումարներում:

Պահանջները հաճախորդների նկատմամբ ներառում են ֆիզիկական անձանցից ներգրավված ժամկետային ավանդները: ՀՀ օրենսդրության համաձայն Բանկը պարտավոր է հետ վճարել նման ավանդները ավանդատուի առաջին իսկ պահանջով: Վերոնշյալ աղյուսակում այդ ավանդները դասակարգված են ըստ մարման ժամկետների:

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի փոփոխության ռիսկն է՝ շուկայական պայմանների, ներառյալ արտարժույթի փոխարժեքի, տոկոսադրույքների և բաժնային գործիքների գների փոփոխության արդյունքում:

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը խմբի ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի հնարավոր փոփոխության ռիսկն է տոկոսադրույքների փոփոխման արդյունքում: Ստորև ներկայացված աղյուսակը ցույց է տալիս խմբի ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության զգալունությունը տոկոսադրույքի հնարավոր հավանական փոփոխությունների նկատմամբ, բոլոր այլ փոփոխական մեծությունները հաստատուն լինելու դեպքում:

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Շուկայական ռիսկ (շարունակություն)

Ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության զգայունությունը իրենից ներկայացնում է տոկոսադրույքների ենթադրվող փոփոխությունների ազդեցությունը մեկ տարվա զուտ տոկոսային եկամտի վրա, որը հաշվարկվել է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա լողացող տոկոսադրույքով ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների նկատմամբ: Կապիտալի զգայունությունը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա տոկոսադրույքների թույլատրելի փոփոխությունների հանդեպ հաշվարկվում է՝ վերագնահատելով ֆիքսված տոկոսադրույքով իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվները՝ հիմնվելով այն ենթադրության վրա, որ առկա են եկամտաբերության կորի գույքահեռ տեղաշարժեր:

<i>Արժույթ</i>	<i>Բազիսային կետերի ավելացում 2021թ.</i>	<i>Ջուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2021թ.</i>	<i>Կապիտալի զգայունություն 2021թ.</i>
Հայկական դրամ	1.50%	(282,208)	(2,704)
ԱՄՆ Դոլար	1.25%	(217,467)	(5,617)

<i>Արժույթ</i>	<i>Բազիսային կետերի նվազում 2021թ.</i>	<i>Ջուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2021թ.</i>	<i>Կապիտալի զգայունություն 2021թ.</i>
Հայկական դրամ	1.50%	282,208	2,704
ԱՄՆ Դոլար	0.25%	43,493	1,123

<i>Արժույթ</i>	<i>Բազիսային կետերի ավելացում 2020թ.</i>	<i>Ջուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2020թ.</i>	<i>Կապիտալի զգայունություն 2020թ.</i>
Հայկական դրամ	1.10%	(360,794)	(3,339)
ԱՄՆ Դոլար	1.00%	(156,777)	(376,375)

<i>Արժույթ</i>	<i>Բազիսային կետերի նվազում 2020թ.</i>	<i>Ջուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2020թ.</i>	<i>Կապիտալի զգայունություն 2020թ.</i>
Հայկական դրամ	1.10%	360,794	3,339
ԱՄՆ Դոլար	0.25%	39,194	94,094

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկը արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքով ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է: Դեկլարությունը սահմանել է արտարժույթային դիրքերի սահմանաչափեր՝ հիմնվելով ԿԲ կողմից սահմանված նորմատիվների վրա: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Շուկայական ռիսկ (շարունակություն)

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված են այն արժույթները, որոնցով դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խումբն ունի էական արժույթային ռիսկեր դրամական ակտիվների և պարտավորությունների գծով: Կատարված վերլուծությունը արտահայտում է դրամի նկատմամբ՝ արտարժույթի փոխարժեքի հնարավոր տատանումների ազդեցությունը ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության վրա, երբ այլ փոփոխական արժեքները հաստատուն են (կախված արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության նկատմամբ ոչ առևտրային դրամական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի զգայունությունից): Կապիտալի վրա ազդեցությունը չի տարբերվում ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության վրա ազդեցությունից: Բացասական գումարները արտացոլում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում կամ կապիտալում պոտենցիալ զուտ նվազումը, դրական գումարները՝ պոտենցիալ զուտ աճը: Ղեկավարությունը սահմանել է արտարժույթի և տոկոսադրույքի ռիսկի թույլատրելի ռիսկի սահմանաչափ:

Արժույթ	Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխություն % 2021թ.	Ազդեցություն մինչև հարկումը շահույթի վրա 2021թ.	Արտարժույթի փոփոխություն % 2020թ.	Ազդեցություն մինչև հարկումը շահույթի վրա 2020թ.
ԱՄՆ դոլար	5.00%	184,968	5.00%	(156,214)
ԱՄՆ դոլար	(5.00%)	(184,968)	(5.00%)	156,214
Եվրո	8.50%	(139,456)	8.50%	(77,159)
Եվրո	(8.50%)	139,456	(8.50%)	77,159

Գլոբալ վերահսկող մարմինների կողմից IBOR-ը օգտագործումից հանելու և այն այլընտրանքային էտալոնային դրույքներով փոխարինելու որոշման խումբը մշակում է անցումային ծրագիր իր այն պայմանագրերի համար, որոնք ազդեցություն կկրեն դրույքի փոփոխությունից:

Նախքան LIBOR-ի գործածումից դուրս գալը խումբը պայմանագրերում փոփոխություններ կանի՝ LIBOR-ը փոխարինելով այլընտրանքային էտալոնային դրույքով, և դրա համապատասխան պայմանագրեր կստորագրի բոլոր վարկատուների հետ: Նույն դրույքը կկիրառվի նաև Բանկի կողմից հաճախորդներին տրամադրվող, լողացող տոկոսադրույքով ենթավարկերի համար:

IBOR բարեփոխումը ենթադրում է տարբեր ռիսկեր խմբի համար, որոնք կառավարվում և վերահսկվում են: Այդ ռիսկերը ներառում են, բայց չեն սահմանափակվում հետևյալով

- ▶ IBOR բարեփոխումն իրականացնելուն ուղղված առկա պայմանագրերում փոփոխություններ կատարելուց բխող վարքագծային ռիսկ հաճախորդների և գործընկերների գծով,
- ▶ IBOR բարեփոխման հետևանքով շուկաների անկայունության ֆինանսական ռիսկ, որին կարող են ենթարկվել խումբն ու իր հաճախորդների, և որը կբերի ֆինանսական կորուստներ
- ▶ Գնագոյացման ռիսկ շուկայի վերաբերյալ տեղեկատվության հնարավոր բացակայության և IBOR իրացվելիության նվազման և էտալոնային դրույքների դիտարկելի չլինելու դեպքում,
- ▶ SS համակարգերում և ընթացակարգերում փոփոխություններ կատարելուց ծագող գործառնական ռիսկ, ինչպես նաև վճարումների խափանման ռիսկ IBOR-ի օգտագործումից դուրս գալու հետևանքով:

Ստորև բերված աղյուսակում ցույց է տրվում IBOR-ի նախատեսվող նշանակալից բարեփոխումների ազդեցությունը խմբի գործիքների արժեքի վրա տարեվերջի դրությամբ: Այս ռիսկը առկա է լինելու մինչև IBOR-ի ապագայում օգտագործումից դուրս գալը և անցումը այլ դրույքի, օրինակ՝ աղյուսակում չի ներառվում այն ռիսկը, որ առկա է մինչև այլ դրույքի պարտադիր անցնելը:

2021թ. դեկտեմբերի 31	Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ Հաշվեկշռային արժեք	Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ Հաշվեկշռային արժեք	Ածանցյալ գործիքներ Անվանական արժեք
LIBOR USD (3 ամիս)	–	6,000,000	–
LIBOR USD (6 ամիս)	2,656,872	29,091,000	19,091,000
Այլ	6,344,927	–	–

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը համակարգի խափանման, ներքին գործընթացների անհամապատասխանության կամ ծախսողման, աշխատակազմի կողմից թույլ տրված սխալների, խարդախությունների կամ արտաքին գործոնների հետևանքով հնարավոր կորուստի ռիսկն է: Երբ ներքին վերահսկողության համակարգը դադարում է գործել, գործառնական ռիսկերը կարող են վնաս հասցնել համբավին, ունենալ իրավական հետևանքներ կամ բերել ֆինանսական վնասներ: Խումբը չի ենթադրում, որ բոլոր գործառնական ռիսկերը վերացված են, սակայն ներքին վերահսկողության համակարգի օգնությամբ և հնարավոր ռիսկերի որոշման և համապատասխան ռեակցիայի միջոցով Խումբը կարող է կառավարել նման ռիսկերը: Խումբը գործառնական ռիսկերի կառավարման շրջանակներում ընդունել է եռաշերտ պաշտպանության մեխանիզմ: Պաշտպանության առաջին գիծը ապահովում են առաջնագծի աշխատակազմը և գործառնական կառավարման խումբը, պաշտպանության երկրորդ գիծը ապահովվում է ռիսկերի կառավարման և համապատասխանության գործառնությունների կողմից, ներքին աուդիտի գործառնությամբ ապահովվում է պաշտպանության երրորդ գիծը:

Գործառնական ռիսկերի կառավարման համակարգը ներառում է հետևյալ հիմնական ասպեկտները՝ ռիսկի քարտեզագրում, միջադեպի վերլուծություն և մշտական վերահսկման գործառնություն: Ներքին վերահսկողության համակարգը ընդգրկում է պարտավորությունների արդյունավետ բաժանման, մուտքի թույլատվության, համադրման և հաստատման ընթացակարգեր, աշխատակազմի ուսուցում և գնահատում: Կառավարման խորհուրդը սահմանել է թույլատրելի ռիսկի սահմանաչափ գործառնական ռիսկի վրա:

32. Իրական արժեքի չափում

Իրական արժեքի չափման գործընթաց

Խմբի ղեկավարությունը սահմանում է ինչպես իրական արժեքի պարբերաբար չափման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը, օրինակ՝ չգնանշվող առևտրային, իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող արժեթղթերի, ածանցյալ ֆինանսական գործիքների, ներդրումային գույքի և շենքերի համար, այնպես էլ իրական արժեքի ոչ պարբերաբար չափման քաղաքականությունը, օրինակ՝ վաճառքի համար պահվող ակտիվների համար:

Արտաքին գնահատողները ներգրավվում են նշանակալի ակտիվների գնահատման համար, ինչպիսիք են գույքերը, առևտրային և վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերը և ածանցյալ գործիքները: Արտաքին գնահատողների ներգրավումը որոշվում է ղեկավարության կողմից: Ընտրությունը կատարվում է՝ հիմնվելով այնպիսի չափանիշների վրա, ինչպիսիք են շուկայի մասին տեղեկացվածությունը, վարկանիշը, անկախությունը և մասնագիտական ստանդարտների պահպանումը:

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին ղեկավարությունը վերլուծում է այն ակտիվների և պասիվների արժեքների փոփոխությունները, որոնք ենթակա են վերագնահատման Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համաձայն: Այս վերլուծությունների համար ճշտվում են հիմնական տվյալները, որոնք կիրառվել են նախորդ գնահատման ժամանակ՝ համադրելով գնահատման հաշվարկի տեղեկատվությունը պայմանագրերի և այլ համապատասխան փաստաթղթերի հետ: Ղեկավարությունը Խմբի անկախ գնահատողների հետ միասին համեմատում է յուրաքանչյուր ակտիվի և պարտավորության իրական արժեքի փոփոխությունը յուրաքանչյուր համապատասխան արտաքին աղբյուրների հետ՝ որոշելու համար տվյալ փոփոխության հիմնավորված լինելը:

Իրական արժեքի հիերարխիա

Գնահատման մոդելների միջոցով ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքները որոշելու և բացահայտելու համար Խումբը օգտագործում է հետևյալ հիերարխիան:

- ▶ 1-ին մակարդակ. համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկայում գնանշված գներ (չճշգրտված),
- ▶ 2-րդ մակարդակ. գնահատման մոդելներ, որոնցում բոլոր նշանակալի ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտարկելի են շուկայական տվյալներից,
- ▶ 3-րդ մակարդակ. գնահատման մոդելներ, որտեղ իրական արժեքի չափման համար էական նշանակություն ունեցող ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալները շուկայում դիտարկելի չեն:

(հազար ՀՀ դրամ)

32. Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Իրական արժեքի հիերարխիա (շարունակություն)

Իրական արժեքի վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտման նպատակով խումբը առանձնացրել է ակտիվների և պարտավորությունների դասեր՝ հիմնվելով ակտիվների և պարտավորությունների բնույթի, առանձնահատկությունների, ռիսկերի, ինչպես նաև իրական արժեքի հիերարխիայի վրա:

	<i>Իրական արժեքի չափումը՝ ձգտագործելով</i>			<i>Ընդամենը</i>
	<i>Ակտիվ շուկայում գնանշվող գներ</i>	<i>Էական դիտարկելի ելակետային տվյալներ (1-ին մակարդակ)</i>	<i>Էական ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ (3-րդ մակարդակ)</i>	
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ և պարտավորություններ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Առևտրային արժեթղթեր	-	433,697	-	433,697
- Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	38,625	-	38,625
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ				
- Պարտքային գործիքներ	-	21,002,202	-	21,002,202
- Բաժնային գործիքներ	2,759,029	-	-	2,759,029
- Չգնանշված բաժնային արժեթղթեր-ընկերություններ ՀՀ-ում	-	-	115,381	115,381
Ոչ ֆինանսական ակտիվներ				
- Գույք և սարքավորումներ – հողեր և շինություններ, ավտոմոբիլներ	-	-	11,551,067	11,551,067
Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
- Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	96,447,988	-	-	96,447,988
- Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	-	-	19,619,083	19,619,083
- Ամորտիզացված արժեքով պարտքային արժեթղթեր	-	-	118,217	118,217
- Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	-	-	31,213,390	31,213,390
- Այլ ֆինանսական ակտիվներ	-	-	1,331,573	1,331,573
- Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	340,330,883	340,330,883
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
- Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	-	-	340,034,498	340,034,498
- Թողարկված պարտքային արժեթղթեր՝ ՀՀ-ում թողարկված պարտատոմսեր	-	3,494,385	-	3,494,385
- Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	-	-	1,070,890	1,070,890
- Ստորադաս վարկեր	-	-	9,794,000	9,794,000
- Այլ փոխառություններ	-	-	93,347,410	93,347,410
- Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	8,328,473	8,328,473

(հազար ՀՀ դրամ)

32. Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Իրական արժեքի հիերարխիա (շարունակություն)

	<i>Իրական արժեքի չափումը՝ օգտագործելով</i>			<i>Ընդամենը</i>
	<i>Ակտիվ շուկայում գնանշվող գներ</i>	<i>Էական դիտարկելի ելակետային տվյալներ</i>	<i>Էական ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ</i>	
<i>2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>	<i>(1-ին մակարդակ)</i>	<i>(2-րդ մակարդակ)</i>	<i>(3-րդ մակարդակ)</i>	
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ և պարտավորություններ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Առևտրային արժեթղթեր	-	319,353	-	319,353
- Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	250,207	-	250,207
- Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	(79,893)	-	(79,893)
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ				
- Պարտքային գործիքներ	-	14,277,282	-	14,277,282
- Բաժնային գործիքներ	3,009,909	-	-	3,009,909
- Չգնանշված բաժնային արժեթղթեր-ընկերություններ ՀՀ-ում	-	-	117,876	117,876
Ոչ ֆինանսական ակտիվներ				
- Գույք և սարքավորումներ – հողեր և շինություններ, ավտոմոբիլներ	-	-	9,783,958	9,783,958
Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
- Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	66,398,135	-	-	66,398,135
- Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	-	-	57,171,584	57,171,584
- Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	-	-	25,017,394	25,017,394
- Այլ ֆինանսական ակտիվներ	-	-	982,646	982,646
- Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	302,106,031	302,106,031
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
- Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	-	-	298,453,252	298,453,252
- Թողարկված պարտքային արժեթղթերի ՀՀ-ում թողարկված պարտատոմսեր	-	2,760,813	-	2,760,813
- Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	-	-	45,717	45,717
- Ստորադաս վարկեր	-	-	11,130,839	11,130,839
- Այլ փոխառություններ	-	-	101,043,374	101,043,374
- Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	8,681,471	8,681,471

(հազար ՀՀ դրամ)

32. Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Իրական արժեքով չարտացոլված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը

Ստորև խմբի՝ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվության մեջ իրական արժեքով չարտացոլված ֆինանսական գործիքների յուրաքանչյուր դասի հաշվեկշռային և իրական արժեքների համեմատությունն է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Աղյուսակը չի ներառում ոչ ֆինանսական ակտիվների և ոչ ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքը:

	<i>Հաշվեկշռային արժեք 2021թ.</i>	<i>Իրական արժեք 2021թ.</i>	<i>Չճանաչված ծախս 2021թ.</i>	<i>Հաշվեկշռային արժեք 2020թ.</i>	<i>Իրական արժեք 2020թ.</i>	<i>Չճանաչված ծախս 2020թ.</i>
Ֆինանսական ակտիվներ						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	96,447,988	96,447,988	-	66,398,135	66,398,135	-
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	19,619,083	19,619,083	-	57,171,584	57,171,584	-
Ներդրումային արժեթղթեր – անորոտիզացված արժեքով պարտքային արժեթղթեր	118,217	118,217	-	-	-	-
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	31,233,067	31,213,390	(19,677)	25,017,394	25,017,394	-
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	1,331,573	1,331,573	-	982,646	982,646	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	340,528,365	340,330,883	(197,482)	302,202,232	302,106,031	(96,201)
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	336,550,246	340,034,498	(3,484,252)	296,742,238	298,453,252	(1,711,014)
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր – ՀՀ-ում թողարկված պարտատուներ	3,461,498	3,494,385	(32,887)	2,754,997	2,760,813	(5,816)
Ավանդներ և մնացորդներ բանկերից	1,070,890	1,070,890	-	45,717	45,717	-
Ստորադաս վարկեր	9,794,000	9,794,000	-	11,130,839	11,130,839	-
Այլ փոխառու միջոցներ	92,331,761	93,347,410	(1,015,649)	101,043,374	101,043,374	-
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	8,328,473	8,328,473	-	8,681,471	8,681,471	-
Ընդամենը չճանաչված իրական արժեքում փոփոխություններ			(4,749,947)			(1,813,031)

Գնահատման մեթոդներ և ենթադրություններ

Ստորև նկարագրված են այն մեթոդներն ու ենթադրությունները, որոնք օգտագործվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում իրական արժեքով արտացոլված ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը որոշելու համար, ինչպես նաև իրական արժեքով չարտացոլված այն հոդվածների իրական արժեքը որոշելու համար, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է:

Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը մոտ է հաշվեկշռային արժեքին

Ենթադրվում է, որ իրացվելի և մարման կարճ ժամկետ (մինչև երեք ամիս) ունեցող ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքը մոտավորապես համարժեք է իրենց հաշվեկշռային արժեքին: Սույն ենթադրությունը նաև կիրառվում է ցպահանջ ավանդների և անժամկետ խնայողական հաշիվների նկատմամբ:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, որոնք գնահատվում են օգտագործելով շուկայական ելակետային տվյալներ, հիմնականում տոկոսային և արժույթային սվոպեր են և արտարժույթային ֆորվարդ պայմանագրեր: Ամենահաճախ կիրառվող գնահատման մեթոդները ներառում են ֆորվարդների գնորոշման և սվոպ մոդելների օգտագործելով ներկա արժեքի հաշվարկներ: Այս մոդելները հաշվի են առնում տարբեր ելակետային տվյալներ, ինչպիսիք են՝ գործընկերների վարկունակությունը, արտարժույթի սփոթ և ֆորվարդ դրույքները և տոկոսադրույքի կորը:

(հազար ՀՀ դրամ)

32. Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Գնահատման մեթոդներ և ենթադրություններ (շարունակություն)

Իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Գնահատման մեթոդների և գնորոշման մոդելների միջոցով գնահատված իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերը հիմնականում բաղկացած են ՀՀ Կառավարության պարտատոմսերից: Այդ արժեթղթերը գնահատվում են եկամտաբերության կորի միջոցով, ինչը ընդգրկում է շուկայի կողմից դիտարկելի և ՀՀ ԿԲ կողմից հրապարակված տվյալներ:

Հիմնական միջոցներ՝ հող, շենքեր և փոխադրամիջոցներ

Հիմնական միջոցների իրական արժեքը որոշվում է շուկայական համեմատական մեթոդով: Այսինքն, գնահատողի կողմից իրականացված գնահատումը հիմնված է շուկայական գործարքների գների վրա՝ էականորեն ճշգրտված գույքի բնույթի, գտնվելու վայրի և պայմանների տարբերություններն արտացոլելու համար: Հողի, շենքերի և փոխադրամիջոցների իրական արժեքները որոշվել են անկախ գնահատողի՝ «Ար Վի Էմ Քոնսալտ» ՍՊԸ-ի կողմից 2021 դեկտեմբերի 1-ին կատարած վերագնահատման հիման վրա:

33. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է ակտիվների և պարտավորությունների վերլուծությունը, ըստ սպասվելիք վերականգնման կամ մարման ժամկետների: Խմբի պայմանագրային չգեղջված պարտավորությունների մարման վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտված է Ծանոթագրություն 31-ում՝ «Ռիսկերի կառավարում»:

	2021 թ.			2020 թ.		
	Ոչ ակտի քան 1 տարի	1 տարուց ավել	Ընդամենը	Ոչ ակտի քան 1 տարի	1 տարուց ավել	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	96,447,988	-	96,447,988	66,398,135	-	66,398,135
Առևտրային արժեթղթեր	433,697	-	433,697	-	319,353	319,353
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	2,404	36,221	38,625	250,207	-	250,207
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	4,941,291	14,677,792	19,619,083	43,424,475	13,747,109	57,171,584
Ներդրումային արժեթղթեր	3,936,354	20,058,475	23,994,829	3,824,061	13,581,006	17,405,067
Հաճախորդներին տրված վարկեր	38,365,956	302,162,409	340,528,365	45,423,135	256,779,097	302,202,232
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	13,587,107	17,645,960	31,233,067	9,366,831	15,650,563	25,017,394
Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում	-	1,218,677	1,218,677	-	984,442	984,442
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	23,729,559	23,729,559	-	21,211,192	21,211,192
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	-	91,722	91,722	-	167,436	167,436
Այլ ակտիվներ	8,954,008	1,773,090	10,727,098	3,782,501	1,536,482	5,318,983
Ընդամենը	166,668,805	381,393,905	548,062,710	172,469,345	323,976,680	496,446,025
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	-	79,893	-	79,893
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	199,906	870,984	1,070,890	45,717	-	45,717
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	278,131,179	58,419,067	336,550,246	253,125,915	43,616,323	296,742,238
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	5,068,908	5,068,908	8,439,060	-	8,439,060
Այլ փոխառություններ	17,834,751	74,497,010	92,331,761	21,420,925	79,622,449	101,043,374
Ստորադաս վարկեր	-	9,794,000	9,794,000	-	11,130,839	11,130,839
Շահութահարկի գծով ընթացիկ պարտավորություններ	1,187,740	-	1,187,740	126,703	-	126,703
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	-	1,296,678	1,296,678	-	680,497	680,497
Այլ պարտավորություններ	11,018,754	1,997,745	13,016,499	7,190,914	3,427,365	10,618,279
Ընդամենը	308,372,330	151,944,392	460,316,722	290,429,127	138,477,473	428,906,600
Զուտ	(141,703,525)	229,449,513	87,745,988	(117,959,782)	185,499,207	67,539,425

(հազար ՀՀ դրամ)

33. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն (շարունակություն)

Ժամկետայնության վերլուծությունը չի արտացոլում հաճախորդների ընթացիկ հաշիվների և ավանդների պատմական կայունությունը: Պատմականորեն դրանց մարումը տեղի է ունեցել ավելի երկար ժամանակահատվածում, քան ցույց է տրվում տվյալ աղյուսակում: Դրանց մնացորդները աղյուսակներում ընդգրկվում են մինչև մեկ տարի ժամանակահատվածի մնացորդներում:

ՀՀ օրենսդրության համաձայն Խումբը պարտավոր է վճարել ավանդատուին առաջին իսկ պահանջի դեպքում (տե՛ս Ծանոթագրություն 17):

34. Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

ՀՀՄՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտումներ» ստանդարտի համաձայն կողմերը համարվում են կապակցված, եթե կողմերից մեկը հնարավորություն ունի վերահսկել կամ նշանակալի ձևով ազդել մյուս կողմի գործառնական և ֆինանսական որոշումների վրա: Կողմերի կապակցված լինելը որոշելիս հաշվի է առնվում կողմերի փոխհարաբերությունների բովանդակությունը, այլ ոչ միայն դրանց իրավական ձևը:

Կապակցված կողմերը կարող են այնպիսի գործարքների մեջ մտնել, որոնք չէին իրականացվի ոչ կապակցված կողմերի միջև, և կապակցված կողմերի միջև իրականացվող գործարքների գներն ու պայմանները կարող են տարբերվել ոչ կապակցված կողմերի հետ գործարքների գներից և պայմաններից:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնությունների գծով մնացորդները հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ներկայացված են ստորև.

	2021թ.	2020թ.
	<i>Առանցքային դեկավար անձնակազմ և նրանց ընտանիքի անդամներ</i>	<i>Առանցքային դեկավար անձնակազմ և նրանց ընտանիքի անդամներ</i>
Համախառն չմարված վարկեր հունվարի 1-ի դրությամբ	400,678	406,218
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր	231,933	322,421
Տարվա ընթացքում վարկերի մարումներ	(284,431)	(325,443)
Այլ շարժեր	(2,116)	(2,518)
Համախառն չմարված վարկեր դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	346,064	400,678
Հանած՝ արժեզրկման գծով պահուստը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	(2,205)	(5,968)
Զուտ չմարված վարկեր դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	343,859	394,710
Ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ հունվարի 1-ի դրությամբ	1,545,556	1,145,398
Տարվա ընթացքում ներգրավված ավանդներ և ընթացիկ հաշիվներ	1,351,459	2,743,951
Տարվա ընթացքում մարված ավանդներ և ընթացիկ հաշիվներ	(2,002,486)	(2,343,793)
Այլ շարժեր	-	-
Ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	894,529	1,545,556

Ստորև ներկայացված է կապակցված կողմերի հետ գործառնություններից եկամուտներն ու ծախսերը.

	Դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար	
	2021թ.	2020թ.
	<i>Առանցքային դեկավար անձնակազմ և նրանց ընտանիքի անդամներ</i>	<i>Առանցքային դեկավար անձնակազմ և նրանց ընտանիքի անդամներ</i>
Տոկոսային եկամուտներ վարկերի գծով	12,467	19,016
Տոկոսային ծախսեր ավանդների գծով	99,945	118,678

(հազար ՀՀ դրամ)

34. Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ (շարունակություն)

Առանցքային ղեկավար անձնակազմին փոխհատուցումները հետևյալն են.

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ փոխհատուցումներ	1,623,490	1,291,822
Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումներ	1,576,855	-
Ընդամենը առանցքային ղեկավար անձնակազմին փոխհատուցումներ	3,200,345	1,291,822

35. Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում

Խումբն ունի բաժնեմաս «Ամունդի-Ակբա Ասեթ Մենեջմենթ» ՓԲԸ-ում, որտեղ Խմբին է պատկանում բաժնետոմսերի 49%-ը (2020թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ 49%): Ասոցիացված կազմակերպությունը հիմնադրվել է 2013թ.-ին և կարգավորվում է ՀՀ օրենսդրությամբ: Ասոցիացված կազմակերպության հիմնական գործունեությունը պարտադիր կենսաթոշակային ֆոնդերի կառավարումն է: Ասոցիացված կազմակերպության գործունեությունը վերահսկվում է ՀՀ ԿԲ-ի կողմից: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներդրման հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 1,218,677 հազ. դրամ (2020թ.՝ 984,442 հազ. դրամ):

Եական ասոցիացված կազմակերպության ամփոփ ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է ստորև.

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Ակտիվներ		
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	282,054	76,471
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	872,939	605,281
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումներ	1,430,007	1,387,790
Հիմնական միջոցներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	35,506	58,351
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	7,042	5,975
Այլ ակտիվներ	245,761	182,110
Ընդամենը ակտիվներ	2,873,309	2,315,978
Պարտավորություններ		
Ընթացիկ պարտավորություններ շահութահարկի գծով	221,910	118,001
Այլ պարտավորություններ	162,008	192,002
Ընդամենը պարտավորություններ	383,918	310,003
Զուտ ակտիվներ	2,489,391	2,005,975
Խմբի բաժնեմասը զուտ ակտիվներում	1,218,677	984,442
	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	2,378,922	1,693,453
Տոկոսային և այլ եկամուտ	56,040	36,317
Ֆինանսական խորհրդատվության գծով եկամուտ	13,023	7,535
Այլ եկամուտ	1,515	3,254
Զուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	(800)	(13,975)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	(126,119)	(94,428)
Վարչական և այլ ծախսեր	(872,181)	(636,838)
Շահույթ մինչև շահութահարկ	1,450,400	995,318
Շահութահարկի գծով ծախս	(268,718)	(179,078)
Հաշվետու տարվա շահույթ	1,181,682	816,240
Այլ համապարփակ եկամուտ		
<i>Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս չվերադասակարգվող այլ համապարփակ եկամուտ՝</i>		
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումների գծով չիրացված օգուտ	42,216	131,331
Հաշվետու տարվա այլ համապարփակ եկամուտ հարկումից հետո	42,216	131,331
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ	1,223,898	947,571

(հազար ՀՀ դրամ)

35. Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում (շարունակություն)

Խմբի բաժնեմասը ասոցիացված կազմակերպության շահույթում կամ վնասում և այլ համապարփակ եկամտում հետևյալն է.

	<i>2021 թ.</i>	<i>2020 թ.</i>
Հաշվետու տարվա շահույթ	579,024	399,958
Այլ համապարփակ եկամուտ	20,686	64,352
Ուղամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ	599,710	464,310

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չկար որևէ նշանակալի սահմանափակում ասոցիացված կազմակերպություններից Խմբին շահաբաժինների տեսքով միջոցներ փոխանցելու նկատմամբ: Խումբը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար ստացել է շահաբաժիններ 365,475 հազար ՀՀ դրամ (2020թ.: 229,310 հազար ՀՀ դրամ):

36. Ֆինանսավորման գործունեության արդյունքում առաջացող պարտավորությունների փոփոխություն

	<i>Ծան.</i>	<i>Թողարկված պարտքային արժեթղթեր</i>	<i>Այլ փոխառություններ</i>	<i>Ստորադաս վարկեր</i>	<i>Ֆինանսավորման գործունեությունից ընդամենը պարտավորություններ</i>
Հաշվեկշռային արժեք 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (Աուդիտ չանցած)	18, 19, 20	12,734,895	85,203,800	4,854,305	102,793,000
Թողարկումից մուտքեր		-	47,077,963	7,098,874	54,176,837
Մարումներ		(3,631,337)	(33,580,438)	(950,933)	(38,162,708)
Արտարժույթային փոխարկումներ		2,000	20,946	2,600	25,546
Ոչ կանխիկ գործարքներ (ՖՀՄՍ 16)		-	172,968	-	172,968
Այլ		(666,498)	2,148,135	125,993	1,607,630
Հաշվեկշռային արժեք 2020 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	18, 19, 20	8,439,060	101,043,374	11,130,839	120,613,273
Թողարկումից մուտքեր		3,461,498	33,778,000	-	37,239,498
Մարումներ		(6,033,577)	(43,034,045)	-	(49,067,622)
Արտարժույթային փոխարկումներ		(780,329)	(2,095,668)	(1,227,040)	(4,103,037)
Ոչ կանխիկ գործարքներ(ՖՀՄՍ 16)		-	1,531,839	-	1,531,839
Այլ		(17,744)	1,108,261	(109,799)	980,718
Հաշվեկշռային արժեք 2021 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	18, 19, 20	5,068,908	92,331,761	9,794,000	107,194,669

"Այլ" տողում ներառված են թողարկված պարտքային արժեթղթերի, այլ փոխառությունների և ստորադաս վարկեր գծով հաշվեգրված, բայց դեռևս չվճարված տոկոսները: Խումբը դասակարգում է վճարված տոկոսները, որպես դրամական միջոցների հոսքեր՝ ստացված գործառնական գործունեությունից:

37. Կապիտալի համարժեքություն

Խմբի գործունեության հետ կապված ռիսկերը զսպելու համար Խումբը կառավարում է իր կապիտալը Հայաստանի օրենսդրության և Կենտրոնական բանկի պահանջներին համապատասխան Խմբի ներսում գործող Բանկի մակարդակով:

Խմբի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են՝ համոզվել, որ Բանկի կապիտալը համապատասխանում է վերահսկողի կողմից սահմանված պահանջներին, և որ Խումբն ապահովում է ամուր վարկային վարկանիշ և ուժեղ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու նպատակով:

Խումբը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումներ՝ տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Խումբը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ՝ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

ՀՀ Կենտրոնական բանկը սահմանում և վերահսկում է Բանկի կապիտալի նկատմամբ պահանջներ:

(հազար ՀՀ դրամ)

37. Կապիտալի համարժեքություն (շարունակություն)

Խուճրը, որպես կապիտալ է ձանաչում այն հողվածները, որոնք կարգավորման համաձայն սահմանվում են որպես կապիտալ բանկերի համար: ՀՀ ԿԲ-ի կապիտալի նկատմամբ պահանջների համաձայն, որոնք հիմնված են Բազեյան համաձայնագրի դրույթների վրա, Բանկի կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցությունը (նորմատիվային կապիտալի գործակից) պետք է գերազանցի սահմանված նվազագույն մակարդակը: 2021 և 2020թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ նվազագույն մակարդակը կազմել է 12%: 2021 և 2020թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խճի ընդհանուր կապիտալի գործակիցը համապատասխանում է պարտադիր պահանջներին:

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խճի կապիտալի համարժեքության նորմատիվը, որը հաշվարկվել է 1988թ. Բազեյան համաձայնագրի դրույթների համաձայն՝ հաշվի առնելով շուկայական ռիսկը ընդգրկելու գծով հետագա փոփոխությունները, կազմել է՝

	<u>2021թ.</u>	<u>2020թ.</u>
1-ին դասի կապիտալ	74,007,160	57,650,620
2-րդ դասի կապիտալ	15,934,557	17,409,390
Ընդհանուր կապիտալ	89,941,717	75,060,010
Ընդամենը ռիսկով կշռված ակտիվներ	507,923,050	459,110,363
Ընդամենը կապիտալ՝ արտահայտված որպես ռիսկով կշռված ակտիվներից տոկոս (ընդհանուր կապիտալի գործակից)	17.71%	16.35%

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ռիսկերի կշռման գործակիցների հիերարխիայի միջոցով, որոնք դասակարգված են ըստ բնույթի և արտացոլում են յուրաքանչյուր ակտիվի ու պայմանագրային կողմի հետ կապված վարկային, շուկայական և այլ ռիսկերի գնահատականները՝ հաշվի առնելով ցանկացած գրավ կամ երաշխիք: Նմանատիպ մոտեցում է կիրառվում չձանաչված պայմանագրային պարտավորվածությունների համար՝ որոշակի ճշգրտումներով՝ հնարավոր վնասի՝ առավել պայմանական բնույթն արտացոլելու նպատակով:

38. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած դեպքեր

Ուկրաինայում ընթացող պատերազմի արդյունքում շատ առաջատար երկրներ և տնտեսական միություններ հայտարարել են Ռուսաստանի՝ ներառյալ ռուսական բանկերի, այլ կազմակերպությունների և անհատների, դեմ տնտեսական խիստ պատժամիջոցների մասին: Պատերազմի սկզբից ի վեր տեղի է ունեցել արտարժույթի նկատմամբ ռուսական ռուբլու զգալի արժեզրկում, ինչպես նաև Ռուսաստանի արժեթղթերի շուկայի և այլ շուկաներում ցուցակված ռուսական ընկերությունների արժեքի զգալի անկում: Իրավիճակը դեռ զարգանում է, բայց արդեն իսկ հանգեցրել է հումանիտար ճգնաժամի և հսկայական տնտեսական կորուստների Ուկրաինայում, Ռուսաստանում և այլ երկրներում: Ուկրաինան և Ռուսաստանը Հայաստանի կարևոր առևտրային գործընկերներ են: Ակնկալվում է, որ պատերազմը բացասաբար կանդրադառնա Հայաստանի տնտեսության վրա: Քանի որ պատերազմը դեռևս շարունակվում է, անհնար է արժանահավատորեն գնահատել դրա ազդեցությունը Խճի գործունեության վրա, քանզի ընդհանուր տնտեսության վրա դրա ազդեցության մեծության վերաբերյալ առկա է անորոշություն: Խճի ղեկավարությունը մշտադիտարկում է տնտեսական իրավիճակը ներկա միջավայրում: Խուճրը Ուկրաինայում ընթացող պատերազմը համարում է հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող չճշգրտող դեպք: